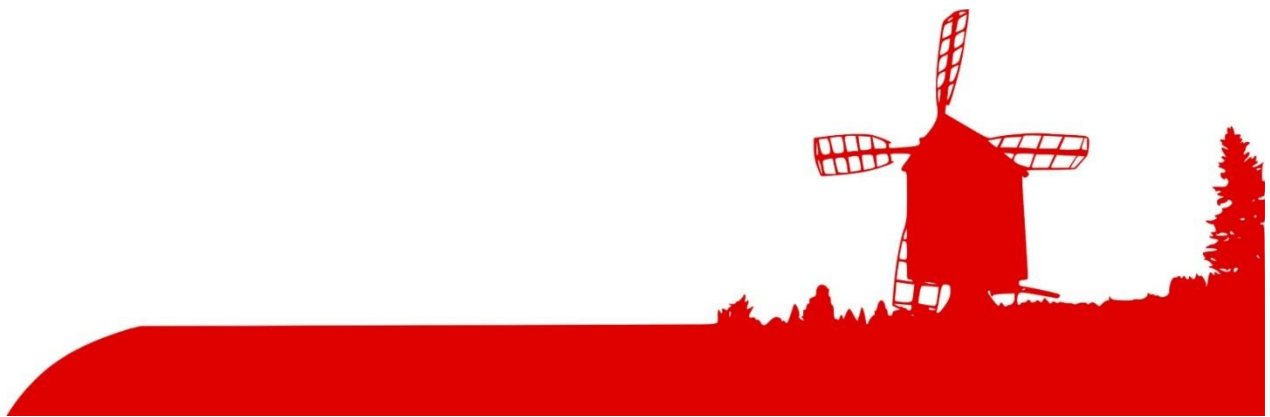

HARTOLAN KUNTA

Hartola – Yhessä tehen!

TALOUSARVIO VUODELLE 2024

JA

TALOUS- JA TOIMINTASUUNNITELMA VUOSILLE 2024 - 2026

Kunnanhallitus 27.11.2023 § 194

Valtuusto 14.12.2023 § 59

Sisällys

1. TALOUDEN KEHITYSNÄKYMÄT 2024 - 2026	5
1.1 Kuntatalouden näkymät	8
1.2 Vaikutukset verotukseen	8
1.3 Valtionosuudet	10
1.4 Palkkaratkaisu ja palkan sivukulut vuonna 2024	12
1.5 Väestömuutokset	12
1.6 Työllisyys ja elinkeinot.....	14
2. STRATEGIA	15
3. TALOUDEN TASAPAINOTTAMINEN SUUNNITTELUKAUDELLA 2024 - 2026	17
4. HARTOLAN KUNNAN TALOUS.....	19
4.1 Verotulot.....	19
4.2 Käyttötalouden valtionosuudet.....	20
4.3 Kunnan rahoitustarpeet ja lainanotto	22
4.4 Hallinto, henkilöstö ja organisaatio.....	22
4.5 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	23
4.6 Tuloslaskelma talousarviovuodelle 2024	25
4.7 Rahoituslaskelma talousarviovuodelle 2024.....	27
5. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE	28
5.1 Talousarvio ja taloussuunnitelma kuntalain mukaan	28
5.2 Talousarvion ja taloussuunnitelman rakenne.....	28
5.3 Talousarvion sitovuus	29
5.4 Sitovat toiminnalliset tavoitteet	29

5.5	Käyttötalouden sitovat määrärahat	30
5.6	Tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan sekä investointiosan sitovat määrärahat.....	31
5.7	Käyttötaloussuunnitelman vahvistaminen	31
6.	KUNTAKONSERNIN TYTÄRYHTEISÖJEN YLEISET OMISTAJAPOLIITTISET TAVOITTEET	32
6.1	Kiinteistö Oy Vasalli.....	32
6.2	Kiinteistö Oy Vuorilaakso	34
6.4	Jorma Virtasen Säätiö	34
7.	HALLINTOPALVELUT	35
7.1	Vaalit.....	35
7.2	Hallinnon ja talouden tarkastus	35
7.3	Yleishallinto, keskushallinto ja henkilöhallinto.....	36
7.4	Elinkeinopalvelut ja työllisyyspalvelut	37
7.5	Ympäristöterveys ja eläinlääkintähuolto	40
7.6	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	40
8.	SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT.....	45
8.1	Sivistystoimen hallinto	45
8.2	Varhaiskasvatus ja esiopetus	46
8.3	Perusopetus.....	50
8.4	Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut	55
8.5	Kirjasto	58
8.6	Kansalaisopisto ja musiikkikoulu	60
9.	TEKNINEN TOIMI	61
9.1	Hallinto.....	61
9.2	Alueiden hoito.....	61

9.3 Tilapalvelut.....	62
9.4 Jätehuolto.....	62
9.5 Vesi- ja viemärlaitos	62
10. YMPÄRISTÖTOIMI.....	65
10.1 Rakennusvalvonta	65
10.2 Ympäristönsuojelu	66
10.3 Kaavoitus	66
10.4 Kiinteistökartoitus	67
11. INVESTOINTIOSA	68
12. TULOSLASKELMAOSA	72
12.1 Ulkoiset tuotot ja kulut.....	72
12.2 Talousarvio sitovuustason mukaisesti.....	73
13. RAHOITUSOSA	74
14. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA.....	75

1. TALOUDEN KEHITYSNÄKYMÄT 2024 - 2026

Suomen talouden epävarmuus jatkuu

Taloukasvu oli Suomessa alkuvuonna 2023 yllättävän hyvä palveluiden kasvun ansiosta. Teollisuuden tilanne on kuitenkin selvästi heikompi ja rakentaminen on syvässä laskussa. Loppuvuonna 2023 korkojen ja hintojen nousun vaikutus on talouteen edelleen negatiivinen ja tuotanto vähenee. Koko vuoden tasolla Suomen bruttokansantuote (BKT) ei kasva tänä vuonna, vaan pysyy viime vuoden tasolla.

Kysynnän odotetaan kuitenkin piristyvän niin Suomessa kuin maailmantaloudessa ensi vuonna, kun korkojen nousu pysähtyy, hintojen nousu hidastuu alle palkankorotusten, ja kotitalouksien ostovoima kääntyy kasvuun. Investointinäkymät ovat valoisat, vaikka tänä ja ensi vuonna asuntorakentaminen väheneekin rajusti. Energiasiiirtymään liittyviä investointisuunnitelmia on ennätysellisen paljon. Tuotannon kasvu nopeutuukin – vuonna 2024 BKT kasvaa 1,2 prosenttia ja 1,8 prosenttia vuonna 2025.

Kuluttajahintojen nousu on selvästi hidastunut vuoden 2022 lopun huipusta. Erityisesti inflaatiota on hidastanut energian hinnan lasku, mutta hintojen nousu on hidastunut myös muuten. Alkuvuonna 2023 inflaatiota on pitänyt yllä palvelut ja ruuan hinta sekä asuntoluottojen korot. Inflaation hidastuminen jatkuu myös loppuvuonna, mikä kohentaa kotitalouksien ostovoimaa.

Kotitalouksien ostovoimaa parantaa myös palkkojen ja sosiaalietuuksien, kuten eläkkeiden, totuttua nopeampi nousu erityisesti tänä vuonna. Kotitalouksien tulojen kasvua hillitsee vuosina 2024 ja 2025 sosiaalietuuksien leikkaukset. Ostovoima kuitenkin kohenee ja kääntää yksityisen kulutuksen kasvuun ensi vuonna.

Alkuvuoden jatkunut työllisyyden kasvu on taittunut kesällä ja lievä lasku jatkuu loppuvuonna. Heikoin työllisyystilanne on rakentamisessa. Työllisyyden lasku jää kuitenkin lyhytaikaiseksi ja työllisyys kasvaa uudelleen jo ensi vuonna. Vuoteen 2025 mennessä 15-64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,3 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7 prosenttiin. Avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt huipusta selvästi, mutta niitä on edelleen varsin paljon.

Asuntoluottojen korkojen nopea nousu on lamauttanut asuntomarkkinoita. Uudet asunnot eivät olekaan menneet kaupaksi aiempaan tahtiin ja niiden rakentamisen aloituksia on lykätty. Uusien kohteiden aloitukset ovat vähentyneet noin 40 prosenttia huipustaan.

Asuntorakentaminen vähenee reippaasti sekä tänä että ensi vuonna. Rakentamista pitää kuitenkin yllä korjausrakentaminen ja muu kuin asuinrakentaminen. Asuntomarkkinoiden pysähdystila tulee todennäköisesti jäämään lyhytaikaiseksi. Kunhan hinnat sopeutuvat nousseeseen korkotasoon asuntokauppa piristyy. Asunnoille on edelleen kysyntää, sekä maan sisäinen muutto että ennätysmäinen maahanmuutto luo tarvetta uusille asunnoille.

Tuotannollisissa investoinneissa näkymät ovat valoisammat kuin asuntorakentamisessa, vaikka niidenkin määrä tänä vuonna laskee. Suomeen on suunnitteilla poikkeuksellisen suuri määrä tuulivoimainvestointeja ja sen tuottamaa halpaa ja puhdasta energiaa hyödyntäviä tuotantolaitosinvestointeja, esimerkiksi vedyn ja teräksen tuotantoon. Suunnitelmien yhteismäärä on jopa 140 mrd. euroa. Vain osa näistä investoinneista toteutuu ja suurin osa niistä on suunnitteilla vasta vuoden 2025 jälkeen. Lähivuosillekin on kuitenkin merkittävä määrä investointisuunnitelmia, jotka ovat jo pitkällä ja niistä iso osa tullee myös toteutumaan.

Vienti ja tuonti laskevat kumpikin tänä vuonna, mutta tuonti selvästi enemmän ja ulkomaankaupan nettovaikutus kasvuun on positiivinen. Maailmankaupan piristyminen kääntää viennin kasvuun. Suomen hintakilpailukyky on kohtuullisen hyvä.

Myös tuonnin kasvu nopeutuu, kun kulutus ja investoinnit lisääntyvät ensi vuodesta eteenpäin. Suomen vaihtotase pysyy negatiivisena. Venäjän markkinoiden sulkeutuminen on jättänyt pitkäaikaisen jäljen erityisesti palveluiden vientiin, jossa näkyy matkailun väheneminen Suomeen. Lisäksi yrityspalveluiden alijäämä on kasvanut ja tulevat investoinnit kasvattavat osaltaan alijäämää.

Reaalitalouden heikkous yhdistettynä hintojen ja kustannusten nopeaan nousuun iskee julkiseen talouteen tänä vuonna toden teolla. Vaikka talouden ei tänä vuonna ennusteta supistuvan ja kasvu on kohtalaista ennusteperiodilla, heikentynyt työllisyystilanne ja hidas yksityisen kulutuksen kasvu hidastavat verotulojen kasvu. Julkisyhteisöjen alijäämä on tänä vuonna 2,4 % suhteessa BKT:een.

Asuntorakentamisen lasku voi olla vielä ennakoituakin suurempaa. Pelkällä investointien vähenemisellä on kohtuullisen rajallinen vaikutus koko talouden kasvuun, mutta rakentamisen aiheuttamaa kuoppaa syventäisi, jos rakennus- ja kiinteistöyhtiöitä ajautuisi laajamittaisesti pahoihin taloudellisiin ongelmiin. Jos hintojen nousu jatkuu odotettua pidempään ja korkoja nostetaan ennustettua enemmän, on sillä negatiivinen vaikutus asuntomarkkinoihin ja -rakentamiseen. Lisäksi myös kotitalouksien kulutuksen lasku olisi ennustettua pidempi.

Julkisen talouden näkymä on sumuinen: talouden tilannekuvan epävarmuus ja erityisesti työllisyyden, palkkasumman ja yksityisen kulutuksen kehittymiseen liittyvä epävarmuus tuottaa epävarmuutta julkisten tulojen ennakkointiin. Toisaalta julkiset menot jatkavat ripeätä kasvuja, kunnes hallituksen toimet alkavat purra. Hallituksen toimien lisäksi tarvitaan myös paikallishallinnon omia toimia, mutta niistä ei ole vielä päätöksiä. Velkasuhteen kasvu ei pysähdy, jollei hallitusohjelmassa linjattua 6 miljardin kokonaisuutta panna määrätietoisesti toimeen. Toisaalta velkasuhteelle tehty herkkyystarkastelu osoittaa, että velkasuhde on herkkä reaalitalouden pienillekin muutoksille.

Maailmantalouden tilanne

Maailmantalouden näkymät ovat kaksijakoiset. Toisaalta Yhdysvalloissa, Japanissa ja monessa kehittyvässä maassa talous kasvaa melko nopeasti, toisaalta Euroopassa ja Kiinassa näkymät heikkenevät. Rakentaminen on vaikeuksissa lähes maailmanlaajuisesti, mutta kiinteistösektori on kriisissä erityisesti Euroopassa ja Kiinassa. Inflaatio on hidastunut, mutta pohjainflaatio on yhä nopeaa monessa taloudessa.

Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen ylläpitää jännitystä Euroopassa. Geopoliittiset jännitteet varjostavat maailmankaupan näkymiä. Maailmantalouden kasvu hidastuu 2,6 prosenttiin vuonna 2023 ja kiihtyy 2,9 prosentin kasvuun vuonna 2024.

Yhdysvalloissa talouskasvu alkuvuonna 2023 oli melko nopeaa reaalitulojen elpymisen ja vahvan työllisyystilanteen ansiosta. Pohjainflaatio on ollut laskusuunnassa noin vuoden ajan, ja keskuspankin koronnostosyklin nähdäänkin olevan jo lähellä päätepistettään. Ennakoivat indikaattorit viittaavat heikentyviin näkymiin teollisuudessa, mutta palveluiden näkymät ovat vielä melko suotuisat. Mittavat julkiset investoinnit puhtaaseen teknologiaan ylläpitävät myönteisiä näkymiä, joskin julkiset tuet yksityisille investoinneille herättävät kysymyksiä kilpailutilanteesta. Kokonaistuotanto kasvaa 1,6 prosenttia kuluvana vuonna ja kasvu kiihtyy 1,7 prosenttiin vuonna 2024.

Alkuvuoden kasvupyrähdys Kiinassa jäi lyhytaikaiseksi, ja lähiaikojen näkymät ovat varsin haasteelliset. Kotimainen kulutus on vaatimatonta ja ulkomaankauppakin on laskusuunnassa. Kuluttajahinnat laskivat heinäkuussa, mutta tämä ei välttämättä indikoi vielä pidempiaikaista deflaatiota. Kiinteistösektorin vaikea tilanne ajautui kriisiin kesällä. Tukalan tilanteen johdosta rahapolitiikkaa on kevennetty. Myös elvyttävistä finanssipolitiikan toimista on ilmoitettu vuoden 2023 kuluessa. Talous kasvaa 4,6 prosenttia vuonna 2023 ja kasvu elpyy 4,8 prosenttiin vuonna 2024.

Tunnelma kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla on ollut rauhallinen. Lyhyet markkinakorot kääntynevät laskuun, kun rahapolitiikan suunnan odotetaan muuttuvan, mutta nollakorkoihin ei ole paluuta näköpiirissä. Pitkien korkojen tuleva suunta on vielä epäselvä, siihen vaikuttavat muutkin tekijät. Eurooppalaiset pankit ovat kohtuullisen hyvässä kunnossa eikä markkinoilla ole muutenkaan suurempia tasapainottomuuksia. Tästä yhtenä osoituksena ovat vakaina pysyneet valtionlainojen korkoerot. Riskeinä voi mainita inflaation pysyminen keskuspankkien tavoitetasojen yläpuolella sekä odottamattomat markkinahäiriöt, jotka voivat johtaa ketjureaktioihin ja laajempiin vaikutuksiin.

Julkinen talous

Suomen julkisen talouden rahoitusasema heikentyy vuonna 2023 merkittävästi edellisvuoteen verrattuna. Talouskasvu on seisahtunut sekä monet aikaisemmin päätetyt toimet sekä inflaatiosta johtuva menojen nousu kasvattavat kuluvan vuoden alijäämää. Hallituksen päättämistä julkista taloutta vahvistavista toimista huolimatta, julkisen talouden tila heikkenee lähivuosina. Talouskasvu nopeutuu ennustejakson loppupuolella lähivuosiin verrattuna ja samaan aikaan myös sopeutustoimet purevat, minkä johdosta rahoitusasema alkaa kohentua. Julkinen talous pysyy kuitenkin huomattavan alijäämäisenä.

Julkinen velkasuhde on kohonnut korkealle tasolle historiaan nähden niin rakenteellisten syiden kuin myös vuosikymmenen alun eri kriisien johdosta. Sopeutustoimista huolimatta velkasuhde kasvaa hiljalleen ennustejaksolla. Osaltaan sopeutustoimien vaikutusta vaimentaa korkomenojen kasvu. Julkinen talous on pidemmällä aikavälillä rakenteellisesti alijäämäinen ja siten julkisessa taloudessa on kestävyysvaje.

Valtionhallinto on julkisen talouden sektoreista alijäämäisin. Hallituksen päättämiä sopeutustoimia kohdistuu myös valtionhallintoon vuodesta 2024 alkaen ja alijäämä pienenee aavistuksen. Säästöjä kohdistuu mm. sekä tulonsiirtoihin että toimintamenoihin. Toisaalta panostuksia tehdään esimerkiksi T&K-toimintaan. Lähivuosille osuu myös aikaisemmin budjetoituja varautumiseen liittyviä menoja. Verotulojen kasvu on kohtuullista, kun monien veropohjien kasvu kiihtyy talouskasvun nopeutuessa. Valtion alijäämä kuitenkin pienenee kovin verkkaisesti.

Paikallishallinnossa kuntahallinto jää painelaskelmassa edelleen hieman alijäämäiseksi. Ikääntyvä rakennuskanta, muuttoliike ja infra-rakentaminen pitävät kuntien investointimenot korkeina. Hyvinvointialueiden arvioidaan olevan alijäämäisiä aloitusvuoden lopulla. Alijäämä johtuu mm. mittavista investoinneista sekä henkilöstömenoista. Hyvinvointialueisiin kohdistuu säästöjä myös hallitusohjelmasta.

Talouden kehitysnäkymien lähteenä Valtionvarainministeriön syksyn 2023 talouskatsaus.

1.1 Kuntatalouden näkymät

Kansantalouden tilinpidon mukaan paikallishallinnon alijäämä suhteessa BKT:hen pieneni 0,2 prosenttiin vuonna 2022. Myös vuosi 2023 näyttää kuntahallinnossakohtuullisen hyvältä, mutta sote-uudistuksen vuoksi siihen liittyy edelleen epävarmuutta. Käännös heikompaan on kuitenkin edessä vuoden 2023 suotuisan tulokehityksen hiipuessa. Kuntahallinnossa paineita aiheuttaa etenkin kustannusten nopea nousu, sillä henkilöstökulut muodostavat kuntahallinnon suurimman kuluerän ja vuoden 2023 sopimuskorotukset kertaerineen nostivat palkkoja tavallista enemmän.

Kuntahallinnon kulutusmenot kasvavat vuosina 2024–2027 pääasiassa hintojen kasvun vuoksi, sillä koulutuksen (ml. varhaiskasvatus) palvelutarve pysyy painelaskelmassa kehysvuosina laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienentymisen vuoksi. Poikkeuksen tähän muodostaa ainoastaan vuosi 2025, jolloin kunnille siirtyvä vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla niiden rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Kunta-alan sopimuskorotukset nostavat henkilöstökustannuksia n. 3 prosenttia vuonna 2024. Sopimuskorotusten kasvu jää vuonna 2024 kuluvaan vuoteen huomattavasti maltillisemmalle tasolle kunta-alan henkilöstölle vuonna 2023 maksettujen kertaerien poistumisen vuoksi.

Henkilöstökustannusten kasvua hillitsee ensi vuonna työttömyysvakuutusmaksun merkittävä alentaminen, jonka vaikutus ulottuu myös verotuloihin positiivisesti. Vuosina 2025-2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämissuunnitelman vuoksi. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024-2027.

Kuntahallinnon investointipaineiden arvioidaan pysyvän mittavina muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän vuoksi. Investointiympäristön epävarmat näkymät ja noussut korkotaso voivat kuitenkin lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Investointien oletetaan palaavan normaalille kasvu-uralleen vuoden 2023 jälkeen.

Talouden kehitysnäkymien lähteenä Valtionvarainministeriön syksyn 2023 talouskatsaus.

1.2 Vaikutukset verotukseen

Verotulot

Hartolan kunnan verotulojen arvioinnissa on käytetty Kuntaliiton verokehikon ennustetta 10.10.2023 ja Valtiovarainministeriön 10.10.2023 julkaisemaa kuntatalousohjelman painelaskelmakehikkoa.

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö- ja yhteisöverosta. Kunnallisveron osuuden verotuloista arvioidaan sote-verouudistuksen jälkeen olevan keskimäärin noin 70 prosenttia, yhteisöveron noin 14 prosenttia ja kiinteistöveron noin 16 prosenttia. Kuntien verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2024 yhteensä noin 13,9 mrd. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna verotulot alenevat noin 5 prosentilla. Vuonna 2025 verotulojen ennustetaan kasvavan 1,9 prosenttia.

Maksettujen palkkojen osuus kunnallisveron veropohjasta on noin 67,5 prosenttia, eläkkeiden noin 24,5 prosenttia ja muiden tulojen, kuten esimerkiksi päivärahatalojen ja yritystulojen, osuus on noin 8 prosenttia. Tulorakenteessa on kuitenkin suuret erot kuntien välillä. Väestörakenteen ja työllisyyden kehitys vaikuttavat yksittäisten kuntien veropohjaan ja siten tulojen muodostumiseen.

Kunnallisveroennuste

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2024 noin 9,7 mrd. euroa, mikä on noin 0,7 mrd. euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan liittyvät veromuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Kehyskauden verotuottoarvioihin sisältyvät ansiotuloveroperusteiden vuosittaiset indeksitarkistukset sekä pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman veromuutokset. Vuonna 2024 indeksitarkistuksen mitoitusta muutetaan siten, että työttömyysvakuutusmaksun 0,2 prosenttiyksikön alennusta vastaava osuus kanavoidaan valtiolle.

Työllisyysrahastoon kohdistuvien säästöjen ohjaamiseksi valtion velkakehityksen taittamiseen. Lisäksi työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksun 0,71 prosenttiyksikön alentaminen vuonna 2024 kasvattaa kunnallisveron tuottoa arviolta noin 56 miljoonalla eurolla.

Yhteisöveroennuste

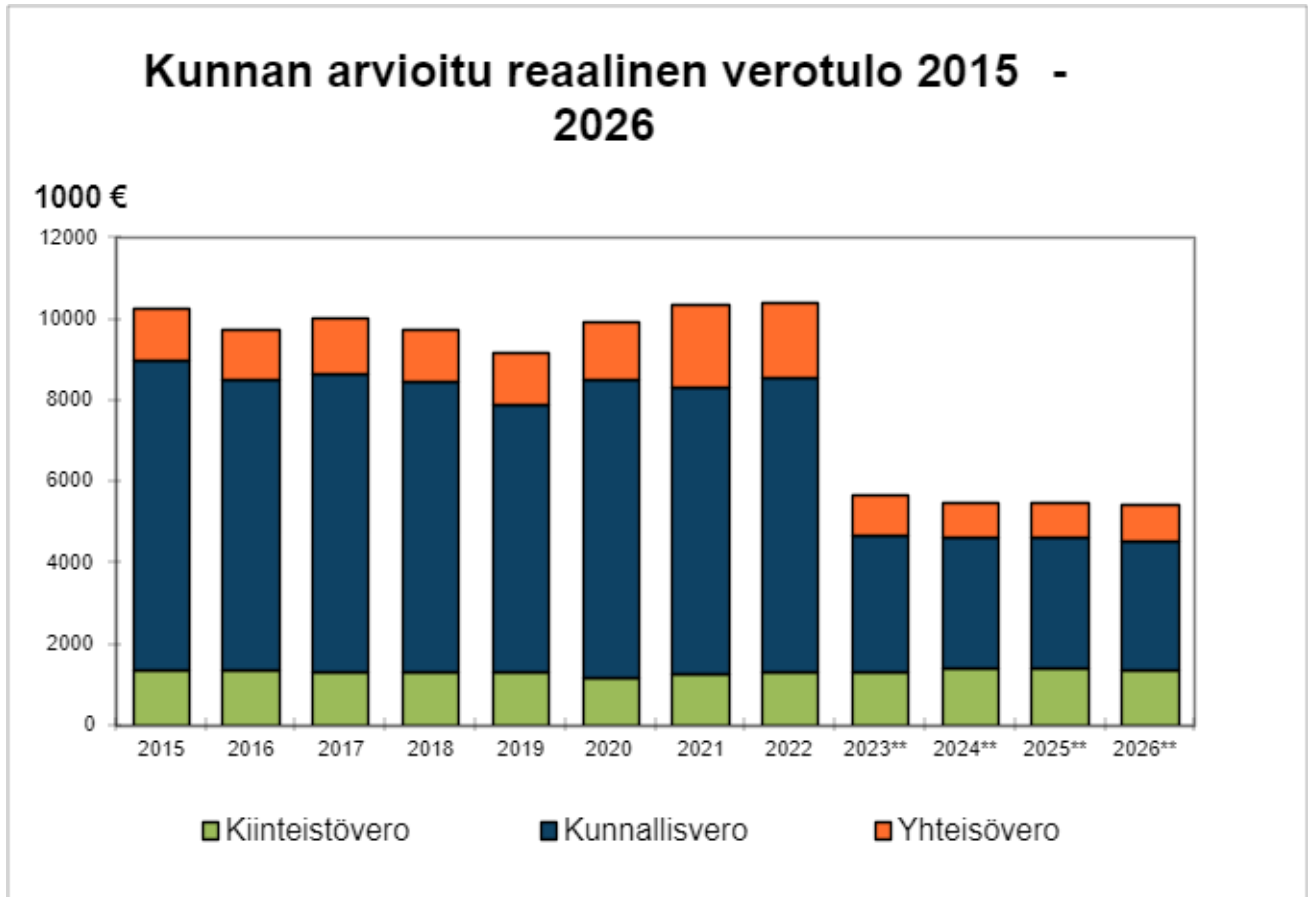
Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan noin 1,9 mrd. euroa vuonna 2024, mikä on noin 170 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 4,1 prosentin vuosivauhtia. Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus pienentää kuntien yhteisöverokertymää vuonna 2024 noin 1 milj. eurolla ja maksuunpanoa vuositasolla noin 2 milj. eurolla. Lisäksi vuonna 2024 tapahtuva työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alentaminen 0,72 prosenttiyksiköllä arvioidaan kasvattavan kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta noin 28 miljoonalla eurolla.

Kiinteistöveroennuste

Kiinteistöveron tuotto on noin 2,3 mrd. euroa vuonna 2024, mikä on noin 115 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2023. Hallitusohjelman mukaan maapohjan kiinteistöveron alaraja korotetaan 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Toimenpide edellyttää maapohjan veroprosentin eriyttämistä yleisestä kiinteistöveroprosentista. Jatkossa maapohjan kiinteistöveron vaihteluväli olisi 1,30–2,00 prosenttia.

Muutos kasvattaa kuntien kiinteistöverotuloja arviolta noin 108 milj. eurolla vuodesta 2024 alkaen. Lisäksi hallitusohjelmaan sisältyy kirjaus, jonka mukaan hallitus toteuttaa kiinteistöverotuksen uudistuksen, jolla korjataan kiinteistöjen verotusarvojen ja käypien arvojen eriytyminen toisistaan. Uudistus toteutetaan pitkillä siirtymäajoilla. Kiinteistöveron muutokset ovat kohtuullisia kiinteistön omistajille

VEROTULOT	TA 2023	TA 2024
Tulovero	3 649 000 €	3 666 000 €
Kiinteistövero	1 365 000 €	1 606 000 €
Yhteisövero	1 247 000 €	942 000 €
Verotulot yhteensä	6 261 000 €	6 214 000 €

1.3 Valtionosuudet

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta tuli voimaan vuonna 2010. Edellisen kerran peruspalvelujen valtionosuuslainsäädäntöä muutettiin valtionosuuden määräytymisperusteiden osalta vuonna 2015. Vuoden 2023 alussa laki peruspalveluiden valtionosuuksista päivitettiin, kun hyvinvointialueet aloittivat ja sen myötä kuntien järjestämis- ja rahoitusvastuu sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen palveluista päättyi. Tämä vaikutti kuntien valtionosuuksien määrään ja laskentaperusteisiin.

Kuntien tulopohjan tasaus toteutetaan verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasauksella, joka sisältyy kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Nimensä mukaisesti tasaus perustuu kunnan laskennalliseen verotuloon, ja se joko lisää tai vähentää kunnalle myönnettyä valtionosuutta.

Tasauksen perusteena olevaan laskennalliseen verotuloon sisältyvät kunnan laskennallinen kunnallisvero, kunnan osuus yhteisöveron tuotosta sekä puolet kiinteistöveroista. Poikkeuksen tekevät voimalaitosten kiinteistöverot. Ydinvoimalaitosten kiinteistövero on mukana tasauksessa kokonaisuudessaan, mutta muiden voimalaitosten kiinteistövero ei tasauksessa huomioida.

Hartola – Yhessä tehen!

Verotuloihin perustuvaa valtionosuuden tasausta laskettaessa käytetään koko maan keskimääräistä kunnallisveroprosenttia, eikä yksittäisen kunnan veroprosentin muutoksella ole vaikutusta kunnan saaman tasauslisän tai tasausvähennyksen määrään.

Vuodesta 2020 alkaen kunnille maksettava verotulomenetysten korvaus on erotettu peruspalvelujen valtionosuudesta ja maksetaan omalta valtiovarainministeriön momentiltaan. Verotulomenetysten korvauksessa on kyse eduskunnan säätämistä kunnallisveroon tehtävistä vähennyksistä. Nämä pienentävät kunnallisveron tuottoa kunnista riippumattomista syistä.

Kaikki verovähennyksistä johtuvia menetyksiä ei korvata, vaan huomioon otetaan vasta vuodesta 2010 lähtien toteutetut veroperustemuutokset. Kunnalle maksetaan sen verotulojen menetyistä vastaava euromäärä.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisen rahoituksen euromääräisesti merkittävin osa on koulutuksen ylläpitäjille myönnettävä yksikköhintarahoitus lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää perusopetukseen oppilaskohtaista lisärahoitusta ja rahoituksen muuhun opetus- ja kulttuuritoimintaan.

Kuntien saamasta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta vähennetään asukaskohtainen omarahoitusosuus lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Ammatillinen koulutus on pääosin koulutuskuntayhtymien hoitamaa ja kun tämä rahoitus kohdentuu suoraan koulutuskuntayhtymille, useimpien kuntien kohdalla opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus näyttäytyy valtionosuuslaskelmissa negatiivisena.

Opetuksen järjestäjä on oikeutettu kotikuntakorvaukseen oppilaan suorittaessa oppivelvollisuuttaan muussa kuin oman kotikuntansa esi- tai perusopetuksessa. Myös vailla Suomessa olevaa kotikuntaa olevien (esim. tilapäisesti maassa olevien ulkomaalaisten) kustannukset korvataan kotikuntakorvausjärjestelmän kautta.

Kotikuntakorvausjärjestelmä on olemassa siksi, että oppilaan kotikunta saa koululaisesta tulevan valtionosuuden. Monista eri syistä koulua voi käydä muuallakin kuin kotikunnassa. Kotikuntakorvausjärjestelmä vähentää tarvetta kuntien keskinäiseen sopimiseen ja laskuttamiseen. Kotikuntakorvaus määräytyy oppilaan iän mukaan.

Kunnan kirjanpidossa kotikuntakorvauksia ei kuitenkaan käsitellä valtionosuutena, vaan kotikuntakorvaukset esitetään kunnan talousarviossa ja tilinpäätöksessä toimintamenoina ja toimintatuloina.

VALTIONOSUUDET	TA 2023	TA 2024
Peruspalvelujen valtionosuus	479 245 €	-462 533 €
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	264 917 €	576 075 €
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-671 936 €	-690 258 €
Verotulomenetysten kompensaatiot	639 512 €	624 950 €
Valtionosuudet yhteensä	711 738 €	48 234 €

1.4 Palkkaratkaisu ja palkan sivukulut vuonna 2024

Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus KVTES 2022–2025 on voimassa 30.4.2025 asti. Talousarvion 2024 palkkamenoihin osastot ovat vuositason arvioineet noin 3 %:n palkankorotusvaran.

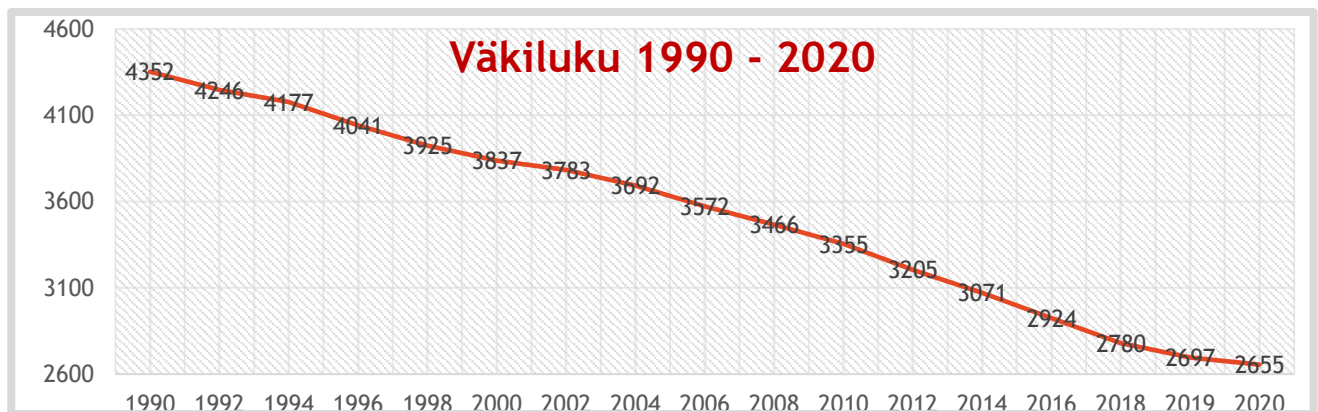
Vuonna 2024 maksetaan yleiskorotus 1,5 % sekä paikallinen järjestelyerä 0,4 % 1.6.2024 lukien. Lisäksi on perälauta verrokkialojen sopimuskorotuksiin liittyen.

Henkilösivukulut:

- Sotu-maksut, työttömyys-, tapaturmavakuutus- ym. sivukulut 5 %
(Sotu 1,63 %, työt.vak. 0,82 %, työkyvyt.eläk. 0,80 %, tapaturma 0,75 %, ryhmäh. 0,06 % = 4,06 %)
- Palkkaperusteinen eläkemeno (JuEL) 16,45 %
- VaEL-eläkemaksuprosentti/opettajat 16,86 %
- Palkkaperusteinen henkilösivukulu yhteensä (Juel) 20,51 %
- Palkkaperusteinen henkilösivukulu yhteensä (Vael) 20,92 %

1.5 Väestömuutokset

Hartolan väkiluku on ollut laskeva aina 1990-luvulta lähtien. 30 vuoden aikana väkiluku on laskenut noin 1600 hengellä. Vuoden 2022 lopussa asukkaita oli 2.574 henkeä.

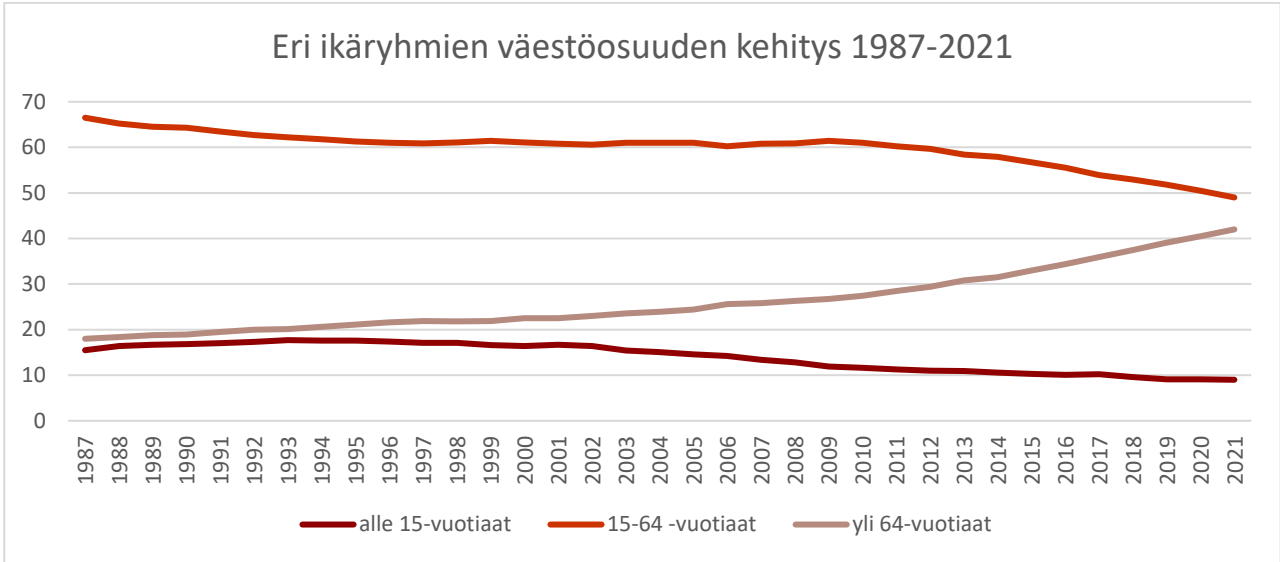
Maaseutukuntien väestön vähenemisen taustalla on yhteiskunnan ja työn voimakas muuttuminen, kaupungistuminen ja maaseudulla asuvan väestön ikärakenne. Kaupunkiseutujen vetovoima on jonkin verran heikentynyt koronapandemian aikana, mutta muuttoliikkeen suuntaa se ei ole kääntänyt. Vaikka Hartolassa on vahva työpaikkaomavaraisuus, se ei ole korreloinut Hartolassa asumisen kanssa.

Hartolassa syntyy vuosittain alle 15 lasta. Vuodelle 2024 odotetaan korkeampaa syntyvyyslukua, mutta vuosikymmenen loppuun mennessä syntyvyys laskee keskimäärin 10 lapseen. Kuolleisuus on keskimäärin 50–60 henkeä vuodessa. Kunta on ollut viime vuosina myös lievästi muuttotappiollinen. Väestön vähenemisen tärkein osatekijä onkin, että kuolleisuus on selvästi syntyvyyttä suurempaa. Vain tuntuva muuttovoitto voisi hidastaa väkiluvun laskua.

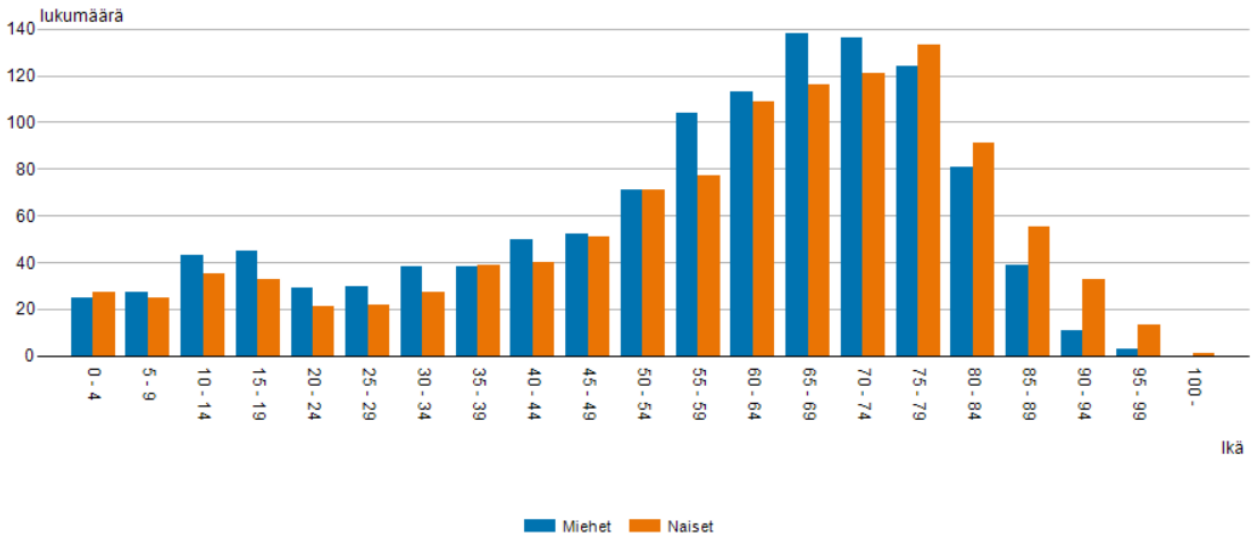
Vuonna 2022 yli 64-vuotiaiden osuus lähestyi entisestään työikäisten 15-64 -vuotiaiden määrää.

Hartola – Yhessä tehen!

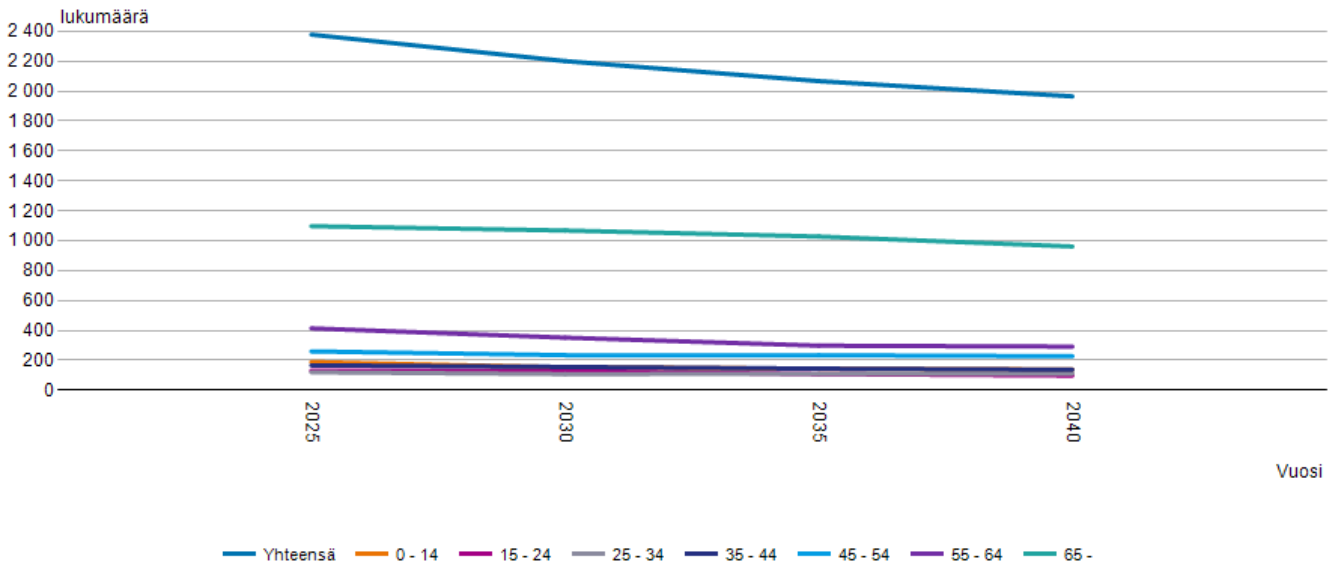

Ennustettu ikärakenne, Hartola 2026

Väestön ennustettu ikärakenne, Hartola vuoteen 2040

1.6 Työllisyys ja elinkeinot

Syyskuussa 2023 työttömiä oli Hartolassa 99, joista miehiä oli 52 ja naisia 47. Alle 25 -vuotiaita näistä oli 7 ja yli 50-vuotiaita 53 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien osuus oli 41 ja osatyökykyisiä oli 28. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,8 % ja avoimia työpaikkoja oli 11 kappaletta. Päijät-Hämeessä työttömien kokonaismäärä on vähentynyt merkittävästi.

Hartolan kunnan työllisyyskoordinaattori on toiminut vuoden 2020 elokuusta alkaen 50 % työajalla. Työllisyyskoordinaattori on yhteistyössä Tukirinki-hankkeen kanssa tavannut pitkäaikaistyöttömiä ja kartoittanut jatkumahdollisuuksia. Lisäksi yhteistyötä tehdään Nuorten työpajan ja etsivän nuorisotyön, PHHYKY:n toimintakeskuksen sekä TE-toimiston kanssa. Nuorten työpajan ja etsivän nuorisotyön toimesta on jatkettu aktiivista työtä nuorisotyöttömyyden ja syrjäytymisuhkien ehkäisemiseksi. Työllisty hyvässä seurassa -hankkeen turvin moni pitkäaikaistyötön on työllistynyt Hartolan Voiman kautta moniin eri tehtäviin.

Vuoden 2020 alusta Hartolan kunta on ollut mukana Jyränkölän hallinnoimassa Tukirinki-työllistämishankkeessa, jonka kautta saadaan Hartolaan työvalmentajan palveluita 1,5–2 päivää viikossa ja hanketta on tarkoitus jatkaa myös vuoden 2024 aikana. Hankkeessa on mukana Jyränkölän ja Hartolan lisäksi myös Heinolan kaupunki ja Sysmän kunta.

Kuntien työmarkkinatuen maksuosuus yli 300 päivää työttömänä olleiden osalta on 50 % ja yli 1000 päivää työttömänä olleiden osalta 70 %.

Hartolassa kunnan työpaikkaomavaraisuus on ollut pitkään yli 100 % ja viime vuosina noin 99 %. Työpaikkoja kunnassa on tilastoitu vuonna 2021 yhteensä 893 kappaletta. Työllistä työvoimaa Hartolassa vuonna 2021 oli 896 henkeä. Asuinkunnassaan työskentelevien hartolalaisten osuus oli 65,5 %.

2. STRATEGIA

Hartolan kunnan visio tulevaan on Yhessä tehen!

Hartolan kuningaskunta on pieni, yhteisöllinen ja hyvien liikenneyhteyksien varrella sijaitseva maaseutukunta, jossa päätöksiä tehdään asukkaita kuullen ja kunnan elinvoimaisuutta rakennetaan yhdessä.

Kunnan arvot ovat:

Avoimuus - Toimintamme on avointa ja läpinäkyvää ja siten kuntalaisten arvioitavissa.

Hyvinvointi - Edistämme asukkaiden hyvinvointia monipuolisesti ja tarjoamme mahdollisuuksia aktiiviseen elämään.

Sinnikkyys - Emme lannistu, vaan toimimme määrätietoisesti yhteisten tavoitteiden eteen.

Yhteisöllisyys - Toimimme yhteisöllisyyden mahdollistajana ja edistäjänä.

Hartolan kunnan perustehtävä: Hartolan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueen elinvoimaa sekä mahdollistaa osallistumisen kunnan tulevaisuuden rakentamiseen.

Toiminnan painopisteet ovat: Hartolassa on hyvä olla, Hartolaan on helppo tulla ja Kuningaskunta tutuksi.

Tavoitetilat	Strategiset toimenpiteet
Hartolan tasapainoinen talous mahdollistaa kunnan kehittämisen	Talouden tasapainottamissuunnitelman päivitys. Palvelutuotannossa haetaan kokonaistaloudellisesti järkeviä ja kestäviä ratkaisuja. Mitoitamme investoinnit talouden kantokyvyn mukaan. Aktiivinen talouden seuranta ja raportointi. Riskien vähentäminen tytäryhtiöissä.
Asukkaat voivat hyvin ja heillä on vaikutusmahdollisuuksia oman arkensa kehittämiseen.	Säännöllisesti järjestettävät keskustelufoorumit. Toimivat yhteistyörakenteet hyvinvointialueeseen. Hyvinvoinnin ja terveyden kokonaisvaltainen edistäminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Kylien asukkaiden kuuleminen. Saavutettavuuden edistäminen.
Laadukas opintopolku varhaiskasvatuksesta yläkouluun	Tarjoamme varhaisen tuen palveluja varhaiskasvatuksessa ja yhtenäiskoululla. Opetusryhmien kokoon vaikuttavat sekä oppimisen tukeminen että taloudelliset realiteetit.
Hartola on työntekijöidensä hyvinvoinnista huolehtiva, kiinnostava työnantaja	Kehitämme kunnan työnantajakuvaa ja toimenpiteitä työvoiman saatavuuden parantamiseksi. Järjestämme tyhy-toimintaa säännöllisesti. Työntekijöitä sitouttava henkilöstöpolitiikka.

Hartola – Yhessä tehen!

Vt 4:n kehittäminen tuo työtä ja asukkaita Hartolaan	Vaikutamme aktiivisesti vt 4:n kehittämissuunnitelmiin. Tuomme esiin Hartolan sijaintia pääväylän varressa. Liikekeskus vt 4:n taajamaan liittymään. Vapaa-ajanasukkaasta sujuvasti vakituiseksi asukkaaksi.
Hartola on saavutettava ja tietoliikenneyhteydet toimivat	Huomioimme myös matkailijoiden ja vapaa-ajanasukkaiden tarpeet. Selkeät opasteet sisääntuloväylille. Sähköiset palvelut tukevat palvelutarjontaa. Edistämme toimivia tietoliikenneyhteyksiä.
Hartola on houkutteleva paikka yritystoiminnalle	Kehitämme yritystonttien ja toimitilojen saatavuutta Varmistamme päätöksenteon sujuvuuden Käymme markkinavuoropuhelua paikallisten yrittäjien kanssa Kaavoitus tukee elinvoiman kehittämistä.
Keskustaajama on viihtyisä ja virikkeellinen	Keskusta-alueen elävöittäminen ja tapahtumatarjonnan edellytysten parantaminen. Viihtyisyyttä kunnossapidolla, kukkaistutuksilla ja yhteisöllisillä tempauksilla.
Suomalaiset osaavat asettaa Hartolan kartalle	Teemme aktiivista kuntamarkkinointia, painopiste asumisessa ja matkailussa. Kehitämme Hartolan kulttuuri- ja tapahtumatarjontaa. Yhteistyö LADEC:n ja Lahti Regionin kanssa.
Viestintä on ajantasaista ja aktiivista	Kunnan www-sivujen käytettävyyttä parannetaan Infotaulujen sijoittelu ja viestinnän sisältö tukevat osallisuutta Kunta toimii aktiivisesti omissa sosiaalisen median kanavissaan Palveluoppaan visuaalista ilmettä ja sisältöä uudistetaan.
Hartola tunnetaan ympäristöstä huolta pitävänä luontomatkailun kohteena	Yhteistyö alueen matkailu- ja palveluyritysten ja yhdistysten kanssa. Kalastus- ja elämysmatkailun edistäminen. Hyödynnämme hankerahoitusten mahdollisuudet, mm. Päijänne Leader. Majoituspalveluiden kehittämisen tukeminen.
Kuningaskunta-brändiä kehitetään	Päivitämme viestintästrategiaa ja matkailustrategiaa säännöllisesti. Viestintää pilke silmäkulmassa. Kuningaskunnan nimikkeistön suunnitelmallinen käyttö.

3. TALouden TASAPAINOTTAMINEN SUUNNITTELUKAUDELLE 2024 - 2026

Kuntalain mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuonna taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Vuoden 2022 tilinpäätös oli 455.170,64 euroa alijäämäinen ja edellisten vuosien kertynyttä ylijäämää taseessa 31.12.2022 oli 1.839.096,71 euroa.

Talouden vuosivaihtelut ovat olleet Hartolassa hyvin voimakkaita. Niihin on vaikuttanut eniten sosiaali- ja terveydenhuollon vuosikustannusten vaihtelu ja verotulojen sekä valtionosuuksien muutokset. Jatkossa enää sosiaali- ja terveydenhuollon vuosikustannukset eivät suoraan vaikuta kunnan tulokseen.

Hartolan kunnan väkiluku on laskenut lähes 1000 asukkaalla viimeisen 15 vuoden aikana, joka on näkynyt paikkakunnan palvelurakenteessa heikentymisenä. Väestön väheneminen johtuu sekä luonnollisesta väestön vähenemisestä että muuttoliikkeestä. Väkiluku on nyt noin 2550 asukasta ja on ennakoitu, että kunnan asukasluku saavuttaisi 2200 asukkaan rajan vuoteen 2030 mennessä. Väkiluvun vähenemisellä on paljon vaikutuksia kunnan elinkeinoihin ja talouteen tulevina vuosina, vaikka väkiluku ei ehkä vähenekään niin nopeasti kuin aikaisemmin ennakoitiin.

Vuoden 2024 talousarvion laadintaohjeessa on esitetty talouden tasapainottamiseen toimenpiteitä. Tärkeänä nähdään kunnan taloudellisten riskien vähentäminen (kuten kiinteistöomistukset) tytäryhtiöissä. Edelleen kehitetään palveluorganisaatiota ja henkilöstörakennetta edessä olevaan toiminnan muutokseen nähden. Vuonna 2019 on arvioitu, että taloudellinen tasapaino edellyttää vakinaisessa henkilöstössä noin 20 henkilötyövuoden vähennystä. Tämä on ajateltu toteuttaa 10 vuodessa vuoteen 2029 mennessä, mutta etupainotteisesti.

Tavoitteesta on saavutettu suuri osa jo vuoden 2022 tilinpäätökseen mennessä eli yli 10 henkilötyövuotta. Jos henkilöstö vähenee hallitsemattomasti, on vaarana, että toiminnassa olevat riskit laukeavat ja sen seurauksena aiheutuu vahinkoa kunnalle, mikä ei ole henkilöstömitoituksen tarkoitus. Riskejä voi aiheutua työturvallisuudessa, ICT-yhteyksissä sekä muissa työtehtäviin liittyvissä huolellisuus- ja valvontavastuuissa. Tämän vuoksi henkilöstön tarve tulee arvioida kokonaisuutena ja tehtävien ajantasainen ja huolellinen hoitaminen on asetettava etusijalle suhteessa taloudellisiin tavoitteisiin.

Kunnan palveluksessa oli vuonna 2022 yhteensä 58,2 vakinaista työntekijää (56,8 vuonna 2021) ja 18 määräaikaista työntekijää (23 vuonna 2021).

- sopeuttaminen tehdään ensisijaisesti henkilöstön luonnollisen vähenemän avulla (eläkkeelle siirtymisten ja työpaikan vaihdosten yhteydessä), josta tarkempi suunnitelma annetaan vuosittain talousarvion yhteydessä.

- sopeutus edellyttää muutoksia tehtävänkuvissa, tehtävien yhdistämisistä ja uudelleen järjestelyjä, joissain toiminnoissa ostopalvelujen hankkimista ja toiminnan automatisointia sekä digitalisaation hyödyntämistä.

1. Kunnanhallitus laatii talousarvion yhteyteen yksityiskohtaisen henkilöstösuunnitelman, jonka tavoitteena on:

- Sopeuttaa toimintaa vähentämällä 20 henkilötyövuotta vuosien 2020–2029 aikana.

Muut talouden tasapainottamisen keinot ovat

2. Kiinteistöverokannan nostaminen

- kiinteistökartoituksen tietojen siirto kartoitusaineistosta viranomaisrekistereihin tehdään sitä mukaa kun kartoitus etenee ja tiedot saadaan kirjattua eli loputkin tiedot vuoden 2024 aikana.

3. Kunta vähentää kiinteistöomistustaan seuraavissa kohteissa:

- kunta myy halukkaille ostajille omistamiaan osakehuoneistoja
- selvitetään Vanhan Koskipään ja Jokirannan kiinteistön myyntimahdollisuudet
- terveysaseman myynnin vaihtoehtoa pidetään esillä hyvinvointialueen suuntaan
- mikäli muita toimitiloja tyhjenee, voidaan tiloista luopua myymällä ne, ellei vuokraus ole mahdollista
- yksittäisten vähäisten maa-alueiden myyminen on suositeltavaa

Kiinteistöjen myynnin euromääräistä vaikutusta on vaikea arvioida, koska kiinteistöjen markkinahinta voi vaihdella. Kiinteistöjen myymisellä vähennetään käyttömenoja kohteista, joista ei saada vuokratuloja kattamaan aiheutuvia kuluja.

4. Investointiohjelma

- Investointimäärärahat ovat tiukoilla ja suuria investointeja ei ole mahdollisuus toteuttaa.

5. Lautakuntien rekrytointiluvat

Alistetaan kunnanhallitukselle liittyen vakinaisen henkilöstön palkkaamiseen, oppisopimuskoulutukseen ottamiseen ja tilapäisen/toistaiseksi jatkuvaan henkilöstön vuokraamiseen tai tilapäiseen/toistaiseksi jatkuvaan ostopalveluhankintaan.

Talouden tasapainottamiseksi tehdyt toimenpiteet aikaisempina vuosina:

Valtuusto hyväksyi 12.9.2019 talouden tasapainottamishjelman vuosille 2019–2025 ja edelleen vuoteen 2028. Sen mukaisesti talouden tasapainottamiseen on kaksi tietä: vähentää menoja pysyvästi ja lisätä tuloja pysyvästi. Mikäli menojen vähentäminen ei tuota tuloksia tai menosäästöjä ei kyetä tekemään, jää jäljelle veroprosentin korottaminen. Kunnanvaltuuston yksimielinen kanta asiassa oli, että veroprosentteja ei toistaiseksi nosteta nykyisestä tasosta.

Henkilöstömenojen vähentäminen luonnollisen poistuman kautta ilman yt-neuvotteluja ja lomautuksia on keskeisessä asemassa talouden tasapainottamissuunnitelmassa. Henkilöstömitoitusta on tarkasteltu laajasti kaikilla osa-alueilla huomioiden väestön väheneminen ja vertailu Hartolan verokkikuntiin. Mikäli maakuntien hyvinvointialueet perustetaan, pienenee kunnan toiminnan rahoitus pohja niin merkittävästi, että henkilöstömenojen tulee joustaa, jotta talous saadaan pidettyä tasapainossa vuoden 2023 jälkeen.

Talouden tasapainotusta on suunnitelmallisesti tehty myymällä Kotisalo-kokonaisuus Attendo Oy:lle ja se on pienentänyt kunnan saamia vuokratuloja noin 500.000 eurolla (toimintatuotot), mutta se pienentää myös kiinteistöhoidon ja kiinteistön ylläpidon menoja noin -100.000 euroa vuodessa. Lisäksi Kotisaloon rakentamiseen otettu 3,7 miljoonan euron laina on siirtynyt Suomen Hoiva ja Asunto Oy:lle vuoden 2020 alussa. Lopputuloksena poistot pienenevät -185.000 eurolla.

Vuonna 2021 valmistuneen koulurakennuksen poistot vaikuttavat pitkälle tulevaisuuteen. Koulun valmistumisen myötä kunta purki vanhan 1960-luvulla rakennetun osan yhtenäiskoulusta. Samalla purettiin viereiset alakoulun asunnot. Näiden alaskirjaukset tehtiin vuoden 2022 tilinpäätökseen, joten niillä ei ole vaikutusta poistoihin vuodelle 2024.

KOy Vasallin kiinteistöomistuksia pyritään myymään ja tätä kautta pienentämään kunnan takausvastuita. Yhtiön negatiivisen oman pääoman tilanteeseen haetaan ratkaisuja aktiivisesti.

KOy Kuninkaanpitäjä sulautetaan kuntaan vuoden 2024 alusta lukien.

4. HARTOLAN KUNNAN TALOUS

4.1 Verotulot

Vuonna 2024 Hartolan tuloveroprosentti muuttuu, kun verottajan ohjeen mukaan tuloveroprosentti on jatkossa ilmoitettava yhden desimaalin tarkkuudella. Vuoden 2024 tuloveroprosentti on siis 8,90 %, kun se vuonna 2023 oli 8,86 %

Hartolan ansiotulojen efektiivinen veroprosenttiennuste vuonna 2023 on 5,98 %. Kunnan ns. efektiivisellä veroprosentilla tarkoitetaan maksettavan veron suhdetta ansiotuloihin. Talousarvioon kirjatut verotulot on arvioitu kuntaliiton ja valtiovarainministeriön lokakuun 2023 ennusteiden mukaisesti.

Kunnan veroprosentit vuodelle 2023 on vahvistettu seuraavasti:

- Kunnan tulovero 8,90 %
- Yleinen kiinteistöveroprosentti 1,00
- Yleinen maapohjan kiinteistövero 1,30
- Vakituisten asuinrakennusten veroprosentti 0,50
- Muiden asuinrakennusten veroprosentti 1,10
- Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentti 0,20
- Voimalaitosten veroprosentti 3,10

Verotulot (1000 euroa)						
TILIVUOSI	2021	2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnallisvero	7 385	7 826	3 649	3 666	3 726	3 788
<i>Muutos %</i>	-2,6	-2,4	-49,4	0,5	1,7	1,7
Yhteisövero	2 118	1 965	1 247	942	1 007	1 028
<i>Muutos %</i>	44,4	-30,8	-14,9	-24,5	6,9	2,1
Kiinteistövero	1 350	1 412	1 365	1 606	1 613	1 613
<i>Muutos %</i>	11	25	-19,1	17,7	0,4	0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	9 928	10 363	6 261	6 214	6 346	6 429
<i>Muutos %</i>	-3,3	4,4	-39,6	-0,8	7,3	1,3

4.2 Käyttötalouden valtionosuudet

Peruspalvelujen valtionosuus -462.533 euroa

Peruspalvelujen valtionosuuden perusosa saadaan vähentämällä siitä kunnan saama verotulojen tasaus.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on merkittävin osa valtionosuusjärjestelmää. Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen, ja se perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin. Järjestelmän laskennallisuudesta johtuen kunnalle myönnetyn valtionosuuden suuruuteen ei vaikuta se, miten kunta palvelutoimintansa järjestää ja miten paljon rahaa se niihin käyttää.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus kattaa seuraavat tehtäväalueet:

- varhaiskasvatus (päivähoito)
- esi- ja perusopetus
- kirjastot
- yleinen kulttuuritoimi (asukasperusteinen)
- taiteen perusopetus (asukasperusteinen).

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus kokoaa yhteen kunnallisten peruspalvelujen rahoituksen, lisää poikkihallinnollisuutta ja korostaa valtionosuuksien yleiskatteellisuutta.

Muina laskennallisten kustannusten määräytymisperusteina ovat työttömyyskerroin, vieraskielisyyskerroin, kaksikielisyys, saaristoisuus, asukastiheyskerroin ja koulutustaustakerroin. Kriteerien toinen osa muodostuu lisäosista.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus maksetaan kunnille osana yhdistettyä valtionosuusmaksatusta jokaisen kuukauden 11. päivään mennessä. Valtionosuus on kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan kunta päättää itse valtionosuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä.

Vuoden 2025 alusta alkaen peruspalveluiden valtionosuuteen lisätään TE-palveluiden järjestämisvastuun siirrosta aiheutuvat tuloerät.

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus 576.075 euroa

Kuntien tulopohjassa olevia eroja tasataan verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasauksella. Lainsäädännöllisesti tasaus on osa kunnan peruspalvelujen valtionosuutta. Vuoden 2024 valtionosuudet tasataan verovuoden 2022 verotustietojen perusteella. Kun verotus valmistuu, saadaan vuosittain lopulliset tasauksen tiedot.

Kunta on oikeutettu valtionosuuden tasauslisään, jos sen laskennallinen verotulo asukasta kohden on tasausrajaa pienempi. Tasausraja on 91,86 %. Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasausta laskettaessa ei käytetä kunnan omaa veroprosenttia, vaan koko maan keskimääräistä veroprosenttia. Tästä johtuen yksittäisen kunnan tekemillä veroprosenttimuutoksilla ei ole vaikutusta kunnan saaman tasauslisän tai kunnan maksaman tasausvähennyksen määrään.

Valtionosuudet (1000 eur.)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Peruspalvelujen valtionosuus ml. verotuloihin perustuva tasaus	8 436	744	114	578	638
Muut opetus- ja kulttuurit. valtionosuudet	-672	-672	-690	-690	-690
Veromenetysten kompensaatiot	2 115	640	625	663	686
Verotulojen maks. lykk.menettely	-11	0	0	0	0
Yhteensä	9 868	712	48	550	635

Verotulomenetysten kompensatio 624.950 euroa

Vuodesta 2020 lähtien valtionosuusjärjestelmän kautta kunnille maksetut verotulomenetysten kompensaatiot erotetaan järjestelmästä omalle momentilleen 28.90.35.

Kotikuntakorvaukset netto -159.628 euroa

Kotikuntakorvausjärjestelmä sisältyy kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Esi- ja perusopetuksen järjestäjällä on oikeus saada kotikuntakorvaus oppilaan kotikunnalta, kun oppilas suorittaa oppivelvollisuuttaan muualla kuin oman kuntansa esi- tai perusopetuksessa. Opetuksen järjestäjä voi tällöin olla toinen kunta, valtio, yliopiston harjoittelukoulu, yksityinen tai kuntayhtymä

Kotikuntakorvausten maksatus hoidetaan keskitetysti valtionosuusmaksatuksen yhteydessä. Vuoden 2024 kotikuntakorvaukset perustuvat esi- ja perusopetuksen järjestäjien antamiin oppilasmäärätietoihin 31.12.2022 tilanteesta. Kotikuntakorvausmenoja ja -tuloja ei kuitenkaan kirjata valtionosuuksiin, vaan ne kirjataan käyttötalouteen perusopetuksen asiakaspalvelujen ostoihin ja myyntituloihin.

Valtionosuuden kunta saa kaikkien väestötietojärjestelmään merkittyjen kuntalaisten perusteella. Tähän ei vaikuta se, suorittavatko 6-15 -vuotiaat kuntalaiset oppivelvollisuuttaan oman kunnan vai jonkun toisen opetuksen järjestäjän esi- ja perusopetuksessa. Kotikuntakorvauksen perusosasta säädetään vuosittain asetuksella.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus -690.258 euroa

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisen rahoituksen euromääräisesti merkittävin osa on koulutuksen ylläpitäjille myönnettävä yksikköhintarahoitus:

- lukiokoulutukseen
- ammatilliseen koulutukseen ja
- ammattikorkeakouluille.
- lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää perusopetukseen oppilaskohtaista lisärahoitusta ja rahoituksen muuhun opetus- ja kulttuuritoimintaan.

Perusopetuksen oppilaskohtaista lisärahoitusta myönnetään:

- lisäopetukseen
- maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavaan opetukseen
- muille kuin oppivelvollisille järjestettävään esi- ja perusopetukseen
- korotuksena pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluville perusopetuksen oppilaille
- sisäoppilaitoslisänä ja koulukotikorotuksena sekä
- joustavan perusopetuksen lisänä.
- yksityisen perusopetuksen järjestäjän toiminnan aloittamiseen
- ulkomailla järjestettävään perusopetuslain mukaiseen opetukseen
- aamu- ja iltapäivätoimintaan
- taiteen perusopetukseen
- liikuntatoimintaan ja nuorisotyöhön ja museoille, teattereille ja orkestereille.

4.3 Kunnan rahoitustarpeet ja lainanotto

Talousarvion rahoitusosaan sisältyvässä rahoituslaskelmassa esitetään tarkemmin pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot, kuten antolainat ja niiden lyhennykset, kunnan lainanotto ja lainojen lyhennykset. Kunnan rahoitustarve muodostuu investointimenoista ja pitkäaikaisten lainojen lyhennyksistä. Talousarviolainaa on talousarvioon kirjattu 1.000.000 euroa. Kiinteistöyhtiö Vasallin osalta on ennakoitavissa kunnalle rahoitustarvetta.

	TP 2022	TA 2023	TP e 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lainat 1.1.	15 620 354	10 853 821	13 630 223	12 523 223	12 586 223	12 449 223
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 000 000	1 000 000	0	1 670 000	1 470 000	2 180 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 303 000	-1 506 982	-1 607 000	-1 607 000	-1 607 000	-1 607 000
Lainat 31.12.	13 630 223	10 346 839	12 523 223	12 586 223	12 449 223	13 022 223
Kuntatodistukset 31.12.	0	0	500 000	500 000	500 000	500 000
Lainakannan muutos	-1 990 131	-506 982	-1 107 000	63 000	-137 000	573 000
Lainat euroa /asukas	5 293	4 054	4 907	5 026	5 056	5 363
Asukasmäärä	2575	2 552	2 552	2 504	2 462	2 428

4.4 Hallinto, henkilöstö ja organisaatio

Hartolan kunnassa oli vakinaista henkilöstöä vuoden 2021 syyskuussa 65 henkilöä ja määräaikaista 22 henkeä ja koko henkilöstömäärä on edelliseen vuoteen verrattuna pysynyt samana. Tiukentuneen taloudellisen tilanteen vuoksi vakituisen henkilöstön palkkaamista on arvioitu kriittisesti. Vakinaisen henkilöstön rekrytoimiseksi Hartolan kunnassa on käytössä täyttöluvan hakeminen kunnanhallitukselta. Uusissa rekrytoinneissa on pyritty varautumaan tuleviin eläköitymisiin, joita on kunnan henkilöstössä tulossa tulevina vuosina paljon. Henkilöstön eläköityminen ja ikärakenteen muutos on Hartolan kunnan henkilöstöstrategian suurimpia haasteita. Myös henkilöstön saatavuus vapautuviin tehtäviin voi

tulevaisuudessa vaikeutua. Suunnittelukaudella 2024-2026 Hartolan kunnan palveluksesta eläköityy KEVA:n arvion mukaan 9 työntekijää.

Työterveyshuollon palvelut on hankittu Työterveys Wellamolta. Työterveyshuolto Wellamo lopettaa toiminsa keväällä 2024 ja uusi palveluntarjoaja tulee aloittamaan vuoden 2024 aikana.

Työnantaja tukee henkilöstön työhyvinvointia mm. liikunta- ja kulttuuriseteleillä, yhteisillä tapahtumilla, kunnan kuntosalin vapaalla käytöllä ja lounaseteleillä.

4.5 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kuntalain säännökset velvoittavat kunnat järjestämään kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan sekä raportoimaan niiden tuloksellisuudesta. Riskienhallinnan tulee olla järjestelmällistä toimintaa ja kattaa olennaiset kunnan ja kuntakonsernin toimintaan ja talouteen liittyvät riskit. Niistä annettavan toimintakertomusraportoinnin tulee perustua todennettavissa olevaan sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan tuloksellisuuden arviointiin.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukainen järjestäminen

Kuntalain 14 § mukaan valtuuston tulee päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Kunnanhallituksen vastuulla on sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen sekä tuloksellisuuden seuranta ja arviointi. Järjestämisen tulee perustua systemaattiseen ja dokumentoituun toimintatapaan. Sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tulee varmentaa riskien hallintaa ja tavoitteiden saavuttamista osana johtamista, toiminnan ja talouden suunnittelua, päätöksentekoa sekä taloudenhoidon menettelyitä. Tilintarkastajan on tarkastettava, että onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Riskienhallinta on sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Riskienhallintaprosessi kattaa:

- toimintaympäristön analysoinnin
- sisältää riskien ja mahdollisuuksien kokonaisvaltaisen tunnistamisen ja kuvaamisen
- sisältää riskien ja mahdollisuuksien toteutumisen todennäköisyyden ja seurauksien analysoinnin
- riskien hallinnan ja mahdollisuuksien hyödyntämisen menettelyiden määrittelyn ja toimenpiteiden valvonnan
- merkittävien riskien ja niiden hallinnan dokumentoinnin ja tuloksellisuuden raportointi tilivelvollisille toimielimille sisältää riskien hallinnan järjestelmän ja prosessien toimivuuden seurannan ja arvioinnin sekä raportoinnin toimintakertomuksessa

Strateginen tavoite	Riskin kuvaus	Vaikutus	Todennäköisyys	Riskitaso	Toimenpide
Talouden tasapaino	Verorahoitus vähenee vuosittain muuttotappion ja väestön ikääntymisen vuoksi	-200.000 €/v	Erittäin todennäköinen	Korkea	Muuttokannustimet Menojen vähentäminen ja toiminnan sopeuttaminen ja talouden tasapainotusohjelma
Talouden tasapaino	Valtionosuuksien väheneminen sote-uudistuksen myötä	-500.000-1.000.000 € pysyvä vähennys rahoitus pohjaan	Erittäin todennäköinen	Korkea	Menojen vähentäminen ja toiminnan sopeuttaminen ja talouden tasapainotusohjelma
Talouden tasapaino	Korkotason nousu nostaa rahoituskuluja	75.000-150.000 €/v	Todennäköinen	Keskitaso	korkosuojaukset tarpeen mukaan
Talouden tasapaino	Kiinteistöjen alaskirjaukset, poistettavien kiinteistöjen tasearvot korkeita	1.000.000-1.500.000 e	Todennäköinen	Korkea	Suunnitelmallinen purkaminen useammalle vuodelle.
Talouden tasapaino	Kunnan kiinteistöyhtiöiden taloustilanne vaarantaa kunnan talouden tasapainon	1.000.000 - 8.000.000 €	Todennäköinen	Korkea	Kiinteistöyhtiöiden rahoittaminen Aktiivinen omistajaohjaus Kiinteistö- ja toimintariskien pienentäminen yhtiöissä
Elinvoima	Uusien teollisuustonttien ja nykyisten tuotantolaitosten laajennusvaran vähäisyys	Uusia yrityksiä on vaikea saada paikkakunnalle ja laajennusmahdollisuus vähenee	Melko todennäköinen	Keskitaso	Teollisuustonttien kartoitus ja kaavoitus VT4 risteysalueiden suunnittelu toimivaksi
Elinvoima	Kaavoituksen hitaus ja vanhentuneet kaavat	Menetetään potentiaalisia uusia asukkaita ja aiheutuu ongelmia kiinteistöjen myyntitilanteissa	Melko todennäköinen	Korkea	Kaavoituksen ajan tasalle tekeminen vuosina 2023-2026
Hyvinvointi ja turvallisuus	Päihteiden käytön ja syrjäytymisen seuraukset	Kunnan yleinen imago huononee ja sote-kustannukset kasvavat	Riski on olemassa	Korkea	Varhainen puuttuminen, tunnistaminen ennaltaehkäisemiseksi Turvallisuuksuunnitelma
Hyvinvointi ja terveys	Palvelujen saatavuus Hartolassa heikkenee	Hyvinvointi ja terveyserot kasvavat	Riski on olemassa	Keskitaso	Turvataan Hartolan sote palvelut vahvemmalla yhteistyöllä HVA:n ja naapurikuntien kanssa.
Palvelujen laatu	Koulun oppilasmäärän nopea pieneminen	Aineenopetuksen ammattitaitoinen järjestäminen vaikeutuu	Riski on olemassa	Keskitaso	Uudet yhteistyömuodot Sopeutuminen tilanteeseen

Strateginen tavoite	Riskin kuvaus	Vaikutus	Todennäköisyys	Riskitaso	Toimenpide
Tekninen toimi / Palvelujen laatu	Palvelurakenteen tarkoituksenmukaisuus, tehokkuus ja taloudellisuus	Käytettävissä olevien rahojen riittämättömyys kaikkien palvelujen tuottamiseen	Riski on olemassa	Keskitaso	Palvelujen tuottamisen priorisointi -> päätöksenteko
Hyvinvointi ja terveys	Vesihuoltolaitoksen toiminnan vaarantuminen	Puhtaan veden saannin vaarantuminen	Ei kovin todennäköinen	Keskitaso	Varautumissuunnitelma & valvontaohjelma, WSP, SSP riskienhallintatoimet
Hyvinvointi ja terveys	Kemikaalionnettomuus vt4	Pohjaveden ja maaperän pilaantuminen	Ei kovin todennäköinen	Keskitaso	Varavedenottovalmius ja vesihuollon yhteistyö Joutsan ja Sysmän kanssa
Palvelujen laatu	Lämmöntuotannon keskeytyminen talvijaksolla	Kaukolämmitteiset kunnan toimitilat	Ei kovin todennäköinen	Vähäinen	
Hyvinvointi ja terveys	Laajamittainen sähkökatko	Kunnan kriittiset toiminnot suurelta osin sähköstä riippuvaisia	Riski on olemassa	Keskitaso	Sähkökontti on otettavissa varavoimaksi

4.6 Tuloslaskelma talousarviovuodelle 2024

Tuloslaskelmassa osoitetaan, kuinka kunnan tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin eli käyttömenoihin, rahoitusmenoihin sekä omaisuuden kulumisen edellyttämiin poistoihin. Tuloslaskelmassa summataan talousarvion käyttötalousosan toimintatulot ja -menot. Yhdistely tehdään tuloslaskelmakaavan tilien tarkkuudella. Toimintakate on toimintatulojen ja toimintamenojen erotus eli käyttötalouden nettomenot.

Vuosikate ilmoittaa paljonko talousarviovuoden tulorahoituksesta jää investointien ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen. Jotta terveen talouden kriteerit toteutuisivat, tulisi vuosikatteen pitkällä aikavälillä olla samaa suuruusluokkaa kuin nettoinvestoinnit. Koska investointien rahoittamiseen on perusteltua käyttää lainaa, tulisi vuosikatteen kuitenkin kattaa vähintään pitkäaikaisten lainojen lyhennykset. Vuosikatteen riittävyttä voidaan verrata investointien lisäksi myös käyttöomaisuuden poistoihin. Vuosikatteen tulisi riittää kattamaan omaisuuden kulumista mittaavat poistot.

TULOSLASKELMA	TP 2022	TA + muutos 2023	TA 2024
Toimintatulot	1 759 587	1 450 924	1 644 200
Myyntitulot	664 260	689 524	683 700
Maksutulot	97 343	85 550	69 200
Tuet ja avustukset	333 121	220 000	140 500
Muut toimintatulot	664 862	455 850	750 800
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintamenot	-21 888 132	-8 170 999	-7 500 100
Henkilöstömenot	-3 867 093	-3 819 882	-3 673 00
Palvelujen ostot	-16 756 330	-2 897 464	-2 553 750
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-664 564	-845 279	-748 800
Avustukset	-422 419	-429 500	-355 000
Muut toimintamenot	-177 726	-178 874	-169 550
Toimintakate	-20 128 545	-6 720 075	-5 855 900
Verotulot	11 203 452	6 621 000	6 214 000
Valtionosuudet	9 868 167	711 738	48 250
Rahoitustulot ja -menot	93 695	-53 352	-88 450
Vuosikate	1 036 769	199 311	317 900
Poistot ja arvonalentumiset	-1 258 833	-701 391	-785 700
Satunnaiset erät	-96 751		
Tilikauden tulos	-318 815	-502 080	-467 800
Tilikauden yli-/alijäämä	-318 815	-502 080	-467 800

Vuoden 2024 talousarvion tuloslaskelmasta ilmenee, että rahoituserien jälkeen vuosikate on positiivinen 317 900 euroa, mikä ei riitä kattamaan käyttöomaisuuden poistoja. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kirjanpitolausakunnan kuntajaoston antamien ohjeiden sekä valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaan ja ne ovat arviolta 785.700 euroa.

Kirjanpitolausakunnan yleisohjeen mukaan satunnaisiksi tuotoiksi ja kuluiksi katsotaan sellaiset tulot ja menot, jotka perustuvat kunnan tavanomaisesta toiminnasta poikkeaviin, kertaluonteisiin ja olennaisiin tapahtumiin. Ne ovat perusteltua esittää omana ryhmänään vuosikatteen jälkeen, mikäli niiden määrä vuosikatteeseen suhteutettuna on olennainen. Näin vuosikatteen vertailtavuus eri vuosien ja eri kuntien välillä paremmin toteutuu.

4.7 Rahoituslaskelma talousarviovuodelle 2024

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä sekä rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden erotus tai summa osoittaa kunnan kassavarojen muutoksen tilikaudella.

Investointien (netto) loppusumma vuoden 2024 talousarviossa on -415.00 euroa. Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset on arvioitu velkakirjaehtojen mukaan ja ne ovat n. 1.607.000 euroa.

Uutta talousarviolainaa on arvioitu nostettavan vuoden 2024 aikana 1.750.000 euroa. Lyhytaikainen rahoitus hoidetaan kuntatodistusohjelmalla. Kuntatodistusohjelma on yhteensä 5 milj. €.

RAHOITUSOSA	TP 2022	TA+muutos 2023	TA 2024
Toiminnan ja investoinnin rahavirta			
Toiminnan rahavirta	776 115	194 311	312 900
Vuosikate	1 036 769	199 311	317 900
Satunnaiset erät	-96 751	0	0
Tulo-rahoituksen korjauserät	-163 902	-5 000	-5 000
Investointien rahavirta	-457 698	-525 000	-410 000
Investointimenot	-612 302	-680 000	-515 000
Rahoitusosuudet inv.menoihin	102 204	150 000	100 000
Pys. vast. hyödykk. luovutustulot	52 400	5 000	5 000
Toiminnan ja investoinnin rahavirta	318 417	-330 689	-97 100
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset	52 784	67 159	35 680
Antolainasaamisten lisäys	0	-300 000	0
Antolainasaamisten vähennys	52 784	367 159	35 680
Lainakannan muutokset	-2 802 727	-506 982	63 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 000 000	1 000 000	1 670 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 302 727	-1 506 982	-1 607 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 500 000	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	802 550	0	0
Rahoituksen rahavirta	-1 506 653	-439 823	98 680
Rahavarojen muutos	-1 188 236	-770 512	1 580

Muut maksuvalmiuden muutokset erää ei esitetä talousarviossa, koska mainittuun erään sisältyviä toimeksiantojen varojen ja pääomien muutoksia, vaihto-omaisuuden ja saamisten muutoksia, sekä korottomien velkojen muutoksia ei käytännössä voida budjetoida etukäteen.

5. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE

5.1 Talousarvio ja taloussuunnitelma kuntalain mukaan

Uudistetun kuntalain 110 §:ssä on säännökset talousarviosta ja taloussuunnitelmasta.

Merkittävimmät muutokset verrattuna vuoden 1995 kuntalakiin ovat alijäämän kattamissäännösten tiukentuminen ja ulottaminen kuntayhtymiin, sekä konserninäkökulman vahvistaminen kunnan talousarvion ja suunnitelman laadinnassa.

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelukausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

5.2 Talousarvion ja taloussuunnitelman rakenne

Talousarvio ja taloussuunnitelma on lain mukaan laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamisen turvataan. Talousarviossa ja suunnitelmassa asetetaan palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevat tavoitteet. Talousarviossa budjetoidaan menoja ja tuloja koskevat arviot tehtäville ja hankkeille. Täten osoitetaan, miten varsinainen toiminta ja investoinnit rahoitetaan.

Talousarvion rakenteesta säädetään laissa. Talousarvio rakentuu käyttötalous- ja investointiosaan sekä tuloslaskelma- ja rahoitusosaan.

Yleisperusteluissa (luvut 1-6) esitetään mm. katsaus kansantalouden ja kunnallistalouden kehitykseen, kunnan taloudellisen tilanteen kehittymiseen sekä kerrotaan talousarvion painopistealueista. Yleisperusteluihin on sisällytetty myös valtuuston hyväksymä Hartolan kunnan strategia.

Käyttötalousosa (luvut 7-10) sisältää toimialakohtaiset talousarviot eriteltynä tehtäväaluetasolla. Toimialojen suunnitelmat sisältävät myös toiminnalliset tavoitteet ja tarvittavat tunnuslukutaulukot sekä talousarviovuoden että taloussuunnitelmavuosien osalta.

Investointiosassa (luku 11) esitetään kunnan omaisuuden myyntitulot, investointimenot ja -tulot, jotka tarvittaessa eritellään hankekohtaisesti ja investointiryhmittäin.

Tuloslaskelmaosassa (luku 12) esitetään kunnan kokonaistalouden keskeiset erät, jotka ovat varsinaisen toiminnan menot ja tulot, verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä suunnitelman mukaiset poistot käyttöomaisuudesta.

Rahoitusosassa (luku 13) esitetään meno- ja tuloarvioina pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, niiden lyhennykset, ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa esitetään rahoituslaskelman muodossa. Sen tiedot kerätään tuloslaskelmaosan lisäksi investointiosasta ja rahoitusosan taulukoista.

Henkilöstösuunnitelmassa (luvut 14 ja 15) esitetään henkilöstömäärän kehityksen ennusteet.

Talousarvio periaatteet ovat:

- täydellisyysperiaate ja siihen liittyvä bruttoperiaate
- tasapainoperiaate
- vuotuisperiaate
- kehysbudjetointiperiaate
- yhtenäisyysperiaate

5.3 Talousarvion sitovuus

Kunnan toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 § mukaiset valtuuston hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarvot. Valtuuston päättämät määrärahat ja tuloarvot määrätään sitoviksi bruttoperiaatteen mukaan. Sitovuudella turvataan valtuuston valta ohjata kunnan taloutta.

5.4 Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteen sitovuus

Valtuusto asettaa vuosittaisen talousarvion hyväksymisen yhteydessä toimielimiä sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, joita on noudatettava. Mikäli tavoitteet eivät ole toteutettavissa, koska määräraha tai tuloarvio on riittämätön, on talouden perusteissa tapahtuneesta muutoksesta tehtävä selvitys valtuustolle. Valtuuston on hyväksyttävä tavoitteita koskevat muutokset.

Suorite- ja yksikkökustannustavoitteita ei ole aina syytä määritellä tarkasti, vaan niihin voidaan jättää jouston varaa. Sen sijaan toimenpide- ja hanketavoitteissa tavoitearvot ovat yleensä yksiselitteisiä ja tarkkoja. Kunnan asemaa ja aluetta koskevat strategiset tavoitteet ovat ajallisesti väljiä suunnittelutavoitteita.

Määrärahan sitovuus

Kuntalain mukaan talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat. Määräraha on valtuuston toimielimelle antama euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen.

Talousarvioon perustuen toimielimellä on valtuutus käyttää sille osoitettu määräraha määrättyyn käyttötarkoitukseen tai määrätyn tavoitteen toteuttamiseen, mutta määrärahaa ei saa ylittää. Jos määräraha osoittautuu riittämättömäksi, on talousarviota muutettava, mutta samalla on muistettava osoittaa, miten rahoitustarve katetaan. Valtuusto hyväksyy talousarvion määrärahan muutokset. Jos toiminnalle asetetut tavoitteet toteutuvat ja määrärahaa jää edelleen käyttämättä, toimielin ei ole velvollinen käyttämään määrärahaa kokonaisuudessaan.

Tuloarvion sitovuus

Kunnan tuloarviot ovat sekä tavoitteellisia että velvoittavia, koska tuloarvion olennainen alittuminen vaikuttaa rahoituksen perusteisiin talousarviossa. Tuloarvio on sitova siltä osin, kun tuloarviot on kytketty toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin, josta seuraa se, että siitä poikkeaminen edellyttää talousarvion muuttamista. Rahoitustarpeen kattamiseen on osoitettava kate muulla tulo- tai pääomarahoituksella taikka menojen karsimisella.

5.5 Käyttötalouden osan sitovat määrärahat

Valtuusto vahvistaa toimielimiä sitovat tilikauden bruttomääräiset määrärahat ja tuloarviot (ulkoiset toimintatuotot ja toimintakulut) seuraavasti:

Taso 3 Toimielin (sitova)

Keskusvaalilautakunta

Tarkastuslautakunta

Kunnanhallitus

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Tekninen lautakunta

Ympäristölautakunta

Taso 2 Vastuualue

Vaalit

Hallinnon ja talouden tarkastus

Yhteiset palvelut

Sivistystoimen hallinto

Varhaiskasvatus

Esiopetus

Perusopetus

Vapaa sivistystyö

Teknisen toimen hallinto

Alueiden hoito

Tilapalvelut

Jätehuolto

Vesilaitos

Viemärlaitos

Ympäristötoimen hallinto

Rakennusvalvonta

Ympäristönsuojelu

Kaavoitus

5.6 Tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan sekä investointiosan sitovat määrärahat

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosa on sitova bruttomäärärahan/-tuloarvioiden osalta seuraavasti:

- Verotulot
- Valtionosuudet
- Korkotuotot
- Korkomenot
- Muut rahoitustuotot
- Muut rahoituskulut

Investoinnit

Investointiosassa sitovuus on investointiryhmittäin nettoperusteinen. Investointiryhmät ovat: korjausinvestoinnit, laajennusinvestoinnit sekä uusinvestoinnit. Myös investointisuunnitelma kokonaisuudessaan, eli kaikki investointiryhmät yhteensä, on sitova nettoperusteisesti.

Lainanottoa ja lainojen lyhennyksiä koskeva sitovuus

- Antolainasaamisen lisäykset/-vähennykset ovat nettomääräisesti sitovia.
- Pitkäaikaisten lainojen muutokset bruttomääräisesti sitovia.
- Lyhytaikaisten lainojen muutokset ovat nettomääräisesti sitovia.
- Oman pääoman muutokset ovat bruttomääräisesti sitovia.

Kunnanjohtajalla on oikeus ottaa kunnalle talousarviolainaa valtuuston vahvistamalla tavalla, kun kunnanhallitus on hyväksynyt luoton lainaehdoista saatujen tarjousten perusteella.

Kunnanjohtajalla on oikeus ottaa tilapäislainoja/kassalainoja kuntatodistusohjelman mukaisesti, joita saa kulloinkin olla enintään valtuuston vahvistama määrä.

5.7 Käyttötaloussuunnitelman vahvistaminen

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion saattaa kunnanhallitus sen täytäntöönpano-ohjeineen lautakuntien hyväksyttäväksi toimintavuoden alussa. Lautakunnat hyväksyvät budjettirahoitteisten tehtävien käyttö- ja hankesuunnitelmat ja kohderahoitteisten tehtävien tulos-, investointi- ja rahoitusbudjetit.

Käyttötaloussuunnitelman vahvistamisella tarkoitetaan tehtävän käyttötalousosan jakamista osatehtäville osatavoitteiksi, osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi. Mikäli valtuusto on hyväksynyt muutoksitta lautakunnan hyväksymän käyttötaloutta koskevan talousarvioehdotuksen ja toiminnan painopisteet ovat ennallaan, on mahdollista, että lautakunta vahvistaa käyttötaloussuunnitelmaksi jo hyväksymänsä talousarvioehdotusta vastaavan suunnitelman.

6. KUNTAKONSERNIN TYTÄRYHTEISÖJEN YLEISET OMISTAJAPOLIITTISET TAVOITTEET

Kuntakonserni

Hartolan kunnanvaltuusto on vahvistanut vuoden 2018 lopussa lukien sovellettavan konserniohjeen. Konserniohjeen määräykset koskevat kuntaa ja sen tytäryhteisöjä. Konserniohjeella annetaan tarvittavat ohjeet, joilla yhdenmukaistetaan ja tehostetaan kunnan toiminnan johtamista kunnan kokonaisuuteen perustuen. Konserniohjeet uudistetaan uuden kuntalain edellyttämällä tavalla tarvittaessa. Kunnan omistamilla tytäryhtiöillä tulee olla toimitusjohtaja, jolla on riittävä asiantuntemus ja kokemus tehtävään.

Kunnan tytäryhteisöjen toiminnan konserniohjauksesta on määräykset kuntalain 47 §:ssä. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Kunnan tytäryhteisöjen toiminnassa on otettava huomioon myös yhteisöjen toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Hartolan kunnan konserniohje on tullut voimaan 14.11.2018.

Hartolan kunnalla on 1.1.2024 alkaen kaksi kiinteistöosakeyhtiötä, joiden omistus on kuntaenemmistöinen. KOy Kuninkaanpitäjä puretaan ja sulautetaan kuntaan vuoden 2023 tilinpäätöksessä. Lisäksi kunnalla on yksi säätiö. Tytäryhtiöiden ja niihin kunnan nimeämien yhtiökokousedustajien ja hallituksen jäsenten tulee ottaa toiminnassa huomioon konserniohjeen rinnalla valtuuston ja tytäryhtiöille kulloinkin talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet lainsäädännön mahdollistamissa rajoissa.

Uuden suosituksen mukaan yhtiökokouksiin tulisi nimetä viranhaltija tai muu toimihenkilöedustaja konsernijohtosta tai -hallinnosta.

6.1 Kiinteistö Oy Vasalli

Koy Vasalli on Hartolan kunnan elinkeinopoliittisten tavoitteiden toteuttaja, jonka strateginen tavoite on madaltaa yritysten kynnyksiä luoda ja kehittää toimintaansa Hartolassa. Käytännössä tämä tarkoittaa toimitilojen järjestämistä yrityksille. Hallituksessa on kolme jäsentä.

Koy Vasallin rooli on ollut tuoda vaihtoehtoja yritysten toimitilaratkaisuihin sekä rahoituskallisesti kuin toiminnallisestikin. Yhtiön tavoitteena on olla tarvittaessa aktiivinen kumppani yritykselle toimitilojaan kehittäessä. Keskeinen haaste yhtiön toiminnassa on saada rahoituskulut ja vuokratuotot synkronoimaan niin että yhtiö itse sekä sen vuokralaiset pystyisivät suunnittelemaan pitkäjänteisesti toimintansa ja taloutensa. Yhtiön tavoitteena on saada kiinteistöt myydyksi ensisijaisesti niissä toimiville yrityksille. Ellei tämä ole mahdollista, pyritään kiinteistöt myymään sijoittajille. Mahdollista on myydä myös koko kiinteistöyhtiö.

Työvoiman saatavuuden ongelmat haittaavat kaikkien vuokralaisten liiketoimintaa. Vaikka Hartola sijaitsee vt 4:n varrella, hyvien kulkuyhteyksien äärellä, se ei riitä houkuttelemaan riittävästi uusia työikäisiä asukkaita, vaikka vuokra- ja omistusasuntoja on paikkakunnalla tarjolla.

Kustaantie 7 -kiinteistössä (ent. leipomo) on useita vuokralaisia, mm. Nosht-brändin tuotteita valmistava Potential Foods Oy, mikroleipomoyritys Kakra Oy ja toimistotiloissa palvelinliiketoimintaa harjoittava Jamicom Oy. Kiinteistön tyhjen tilojen ylläpito- ja lainanhoitokulut jäävät yhtiön maksettavaksi ja kiinteistö tuottaa yhtiölle tappiota.

Esperi Care Oy omistaa Päivälehdon Palvelukeskus Oy:n, joka toimii KOy Vasallin omistamissa Keva I/Onnela ja Keva II/Toivola kiinteistöissä. Talotehtaassa vuokralaisena on Lehto Components Oy.

KOy Vasalli			
Strategiset tavoitteet vuosille 2024-2026			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resurssit	Arviointimittarit ja vertailu
Toimitilojen myyminen	Toimitilat aktiivisessa myynnissä	Hallitus ja toimitusjohtaja	Lainamäärä pienenee vuosittain
Toimitilatarjonta	Tarjolla sopivia toimitiloja erilaisille yrityksille	Hallitus ja toimitusjohtaja	Käyttöaste >95 %
Mukautuminen kysyntään	Vastataan yritysten haasteisiin	Hallitus ja toimitusjohtaja	Investointikulut viety vuokrasopimuksiin

KOy Vasalli	TP 2022	Ennuste 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kiinteistön tuotot					
Vuokrat	594 587	1 045 168	1 000 000	1 100 000	1 200 000
Muut tuotot	239 789	72 324	100 000	100 000	100 000
TUOTOT YHTEENSÄ	834 376	1 117 492	1 100 000	1 200 000	1 300 000
Hoitokulut					
Henkilöstökulut	-28 310	-14 510	-25 000	-25 000	-25 000
Hallinto	-77 764	-17 743	-40 000	-40 000	-40 000
Käyttö ja huolto	-41 330	-25 445	-40 000	-40 000	-40 000
Lämmitys	-43 520	-47 032	-50 000	-50 000	-50 000
Vesi	-1 248	-5 275	-10 000	-10 000	-10 000
Sähkö	-44 042	-40 642	-45 000	-45 000	-45 000
Vakuutukset	-18 973	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Vuokrat	-1 176	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Kiinteistöverot	-35 012	-37 800	-38 000	-38 000	-38 000
Korjaukset	-83 161	-92 000	-60 000	-150 000	-150 000
Muut hoitokulut	-19 096	-9 600	-10 000	-10 000	-10 000
HOITOKULUT YHTEENSÄ	-393 632	-306 347	-334 300	-424 300	-424 300
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	440 745	811 145	765 700	775 700	875 700
Luottotappiot	292				
POISTOT YHTEENSÄ	-427 939	-401 714	-385 000	-385 000	-385 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-134 145	-267 338	-300 000	-280 000	-260 000
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO	-121 048	142 093	80 700	110 700	230 700

6.2 Kiinteistö Oy Vuorilaakso

Yhtiö omistaa Hartolan Vuorenkylässä tilan Hokkala ja sillä olevan asuinrivitalon, jossa on 4 huoneistoa. Yksi huoneisto on kerhotila. Yhtiö on taloudellisesti kohtalaisessa kunnossa ja vuonna 2024 ei ole tiedossa merkittäviä korjauksia. Yhtiö on kunnan 75 %:sti omistama osakeyhtiö, jonka hallituksessa on 1 kunnan edustaja. Kunta myy kaikki osakkeensa yhtiöstä, jos soveltuva ostaja tai ostajia löytyy. Kohteisiin on ollut vaikea löytää vuokralaisia. Kunnan omistus yhtiöstä yritetään myydä

6.4 Jorma Virtasen Säätiö

Jorma Virtanen (aikaisemmin Jalmary Virtanen) syntyi vuonna 26.6.1910 Hartolassa nykyisen Pertunmaan kunnan alueella. Hän kävi kansakoulun Hartolan Riihiniemen koulussa. Jorma Virtanen teki pääosan työurastaan opettajana Lahdessa. Hän kuoli Lahdessa 7.10.2001 ja haudattiin Hartolaan.

Hän testamenttasi 12.3.1999 tehdyssä testamentissaan osan omaisuudestaan Hartolan kunnalle ”joka muodostakoon tästä omaisuudesta nimeäni kantavan rahaston käytettäväksi Hartolan kunnan Riihiniemen koulun, jota koulua olen aikoinani itsekini käynyt, oppilaiden myöhempiä opintoja tukemaan. Hartolan kunnan on säilytettävä jälkeeni jättämäni omaisuutta huolellisesti ja suojattava se mahdollisimman hyvin rahan arvon huononemista vastaan. Vuosittain voidaan tämän omaisuuden tuotosta jakaa enintään vuotuista tuottoa vastaava määrä joko yhtenä tai useampana stipendinä Riihiniemen kylän nykyisessä koulussa tai sen sijalle mahdollisesti tulevassa koulussa koulunkäyntinsä aloittaneiden tai muiden sitä koulua käyneiden oppilaiden kotimaassa tapahtuvien opintojen rahoittamista varten.”

Hartolan kunnanvaltuusto on päättänyt Jorma Virtasen Säätiön perustamisesta vuonna 2002. Säätiö on rekisteröity vuonna 2004. Jorma Virtasen Säätiön hallituksen jäseninä toimivat asemansa perusteella Hartolan kunnan kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja sekä Hartolan kunnan Riihiniemen koulun tai sen sijalle tulleen koulun johtaja. Jorma Virtasen perintökaaren mukaiset oikeudenomistajat nimeävät hallitukseen kaksi jäsentä.

Säätiö on jakanut stipendejä vuosittain vuodesta 2005 alkaen Riihiniemen koulua (nyk. yhtenäiskoulu) käyneille opiskelijoille. Stipendejä on jaettu peruskoulun päättämisen jälkeisiin opintoihin (lukio, ammatilliset opinnot) sekä korkeampiin opintoihin. Stipendien suurus on ollut 200–1 000 euroa. Säätiön hallitus päättää vuosittain stipendien jakamisesta. Etusijalla ovat säätiön sääntöjen mukaan hyväkäytöksiset ja opinnoissaan menestyneet hakijat.

Säätiön taseen loppusumma oli vuoden 2022 lopussa 506.940,90 euroa ja säädepääoman (peruspääoma) määrä 411.987,54 euroa. Aikaisemmilta vuosilta kertynyttä ylijäämää on taseessa 122.211,12 euroa ja tilikauden 2022 tulos oli 28.731,87 euroa alijäämäinen. Säätiön asiamiehenä on Juha Koskinen.

7.HALLINTOPALVELUT

7.1 Vaalit

Vuonna 2024 järjestetään presidentinvaali, jossa todennäköisesti kaksi kierrosta, sekä europarlamenttivaalit. Valtakunnallisten vaalien toimittamisesta paikallisesti vastaa keskusvaalilautakunta.

Keskusvaalilautakunta	TP 2022	TA 2023 + muutos	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (sisäiset ja ulkoiset)			
Toimintatulot	6 269	5 230	15 600
Toimintamenot	-5 497	-4 947	-13 300
Toimintakate ulkoinen + sisäinen	772	283	2 300
Laskennalliset kustannukset			
Poistot ja arvonalentumiset			
Vyörytykset ja muut laskennalliset erät	-112		-1 442
Tehtävän kokonaiskustannukset	660	283	858

7.2 Hallinnon ja talouden tarkastus

Tarkastuslautakunnan toiminta perustuu kuntalain 14 luvun mukaisiin tehtäviin. Lautakunnan keskeisenä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Tarkastuslautakunta suorittaa pääosin ulkoista valvontaa ja antaa tarvittaessa ohjeita sisäisen valvonnan toteuttamisesta kunnassa. Tarkastuslautakunta valmistelee kunnanvaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Toiminnalliset tavoitteet

Tarkastuslautakunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta lautakunnassa valmistellun viitteellisen aikataulun mukaisesti. Tarkastuslautakunta keskittyy kokouksissaan hankkimaan tietoa hallintokuntien toiminnasta ja tavoitteista sekä niiden toteutumisesta. Tilintarkastus keskittyy kuntalain mukaisten tehtävien ohella tarkastamaan niitä alueita, jotka ovat lautakunnan arviointikäyntien kohteena. Tilintarkastusyhteisönä toimii BDO Oy.

Tarkastuslautakunta	TP 2022	TA 2023 + muutos	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (sisäiset ja ulkoiset)			
Toimintatulot			
Toimintamenot	-13 826	-13 840	-15 250
Toimintakate ulkoinen + sisäinen	-13 826	-13 840	-15 250
Laskennalliset kustannukset			
Poistot ja arvonalentumiset			
Vyörytykset ja muut laskennalliset erät	-1 349		-1 654
Tehtävän kokonaiskustannukset	-15 175	-13 840	-16 904

7.3 Yleishallinto, keskushallinto ja henkilöhallinto

Valtuusto

Kunnanvaltuuston tehtävänä on vastata kunnan toiminnasta ja määritellä kunnan keskeiset tavoitteet. Valtuusto päättää hallinnon järjestämisestä, talouden, rahoituksen ja sijoitustoiminnan perusteista. Valtuuston toiminta perustuu kuntalain 14 §:n säännöksiin – sen keskeinen tehtävä on vastata kuntalaisten hyvinvoinnista ja kunnan kestävästä kehityksestä. Valtuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja koko kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä.

Valtuusto kokoontuu varsinaisten kokousten lisäksi seminaaritalaisuuksiin, joissa käsitellään kunnan kehittämistä ja ajankohtaisia valmisteilla olevia asioita.

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen tehtäviin kuuluvat kuntakonsernin hallinnon, talouden ja henkilöstöhallinnon johtaminen ja kunnanvaltuuston asioiden valmistelu.

Kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Kunnanhallituksen tärkeimpänä tavoitteena on vuotuisen talousarvion tulojen ja menojen pitäminen tasapainossa ja edellisten tilikausien alijäämän kattaminen. Luottamushenkilökoulutuksia järjestetään tarpeen mukaan.

Kunnanhallituksen alaisuudessa toimii henkilöstöjaosto.

Henkilöstöjaosto

Ratkaisee ja päättää asiat, jotka koskevat virkaehtosopimusten määräysten soveltamista, paikallisen virka- ja työehtosopimuksen tekemistä, harkinnanvaraisia palkkoja, henkilökohtaisen harkinnanvaraisen lisän myöntämistä, harkinnanvaraisia palkallisia virka- ja työvapaata ja sivutoimilupia. Henkilöstöjaoston esittelijänä toimii hallintojohtaja.

Yhteiset palvelut / Yleishallinto, keskushallinto ja henkilöstöhallinto			
Strategiset tavoitteet vuosille 2024-2026			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resurssit	Arviointimittarit ja vertailu
Päätöksenteon avoimuus ja vuorovaikutuksen vahvistaminen kuntalaisten kanssa	Avoin ja ajantasainen viestintä. Kyselyt ja kuntalaisten kuuleminen eri yhteyksissä. Osallisuuden kehittäminen. Vapaa-ajanasukkaiden osallistaminen	Kunnanjohtaja Kunnanhallitus	Kyselyiden tulokset Kuntalaisten kuuleminen

Tasapainoinen talous mahdollistaa kunnan kehittämisen	Talouden tasapainottamisohjelman päivittäminen ja toteuttaminen. Talouden seurannan työkalujen kehittäminen. Luottamuselinten välinen yhteistyö. Konserniyhtiöiden riskienhallinta. Palvelurakenteen sopeuttaminen väestöpohjaan ja taloudellisiin resursseihin. Kuntayhteistyön kehittäminen.	Kunnanjohtaja Kunnanhallitus	Kumulatiivinen ylijäämä Tytäryhtiöiden taloudellinen tilanne
Hyvinvoiva henkilöstö, kiinnostava työnantaja	Aktiivinen tyhy-toiminta. Toimivat työterveyshuollon palvelut. Laadukas esihenkilötoiminta.	Hallintojohtaja Kunnanhallitus	Tyhy-toiminnan määrärahat Kyselyiden tulokset

7.4 Elinkeinopalvelut ja työllisyyspalvelut

Elinkeinopalveluiden alla toimivat mm.:

- yritys yhteistyö ja elinkeinoneuvonta
- kuntamarkkinointi ja matkailu
- työllisyyden edistäminen
- muuttokannustimet
- maaseutuelinkeinot

Yritysyhteistyö ja elinkeinoneuvonta

Elinkeinotoimen tavoitteena on vahvistaa yritysten yleisiä toimintaedellytyksiä kunnassa ja toimia yhteistyökumppanina paikallisen yrittäjäjärjestön ja Päijät-Hämeen yrittäjät ry:n suuntaan. Elinvoiman kehittämiseen ja kuntayhteistyöhön on haettu maakunnallista näkökulmaa siten, että kunta on mukana myös Lahden seudun kehitys LADEC Oy:n ja Lahden seutu – Lahti Region Oy:n toiminnassa.

Lahden seudun kehitys LADEC Oy

Elinkeinoneuvonnan palvelut hankitaan Ladec Oy:n kautta, johon Hartola päätti liittyä osakkaaksi vuoden 2019 alusta lukien. Rahoittajasopimuksessa ovat mukana Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Iitti, Lahti ja Padasjoki. Sopimus on voimassa toistaiseksi.

Elinkeinoneuvontaan kuuluu laajasti erilaisia maksuttomia ja osittain maksullisia neuvontapalveluja yrityksille. Rahoittajasopimuksen mukaan Hartola ja Padasjoki maksavat vuosittain 7,90 euroa/ asukas.

Palveluiden vuosikustannus on noin 20.300 euroa. Ladec Oy:n osakkaana Hartolan tavoitteena on kehittää ja uudistaa elinkeinoelämää, hankkia yritysten neuvontapalveluja, edistää yritysten toimintaedellytyksiä, saada palveluja yritysten omistajanvaihdoksissa ja avata mahdollisuuksia yritysten kansainvälistymiseen.

Yhtiön toiminta-ajatuksen perustana on Lahden kaupunkiseudun kilpailukykystrategia, sopijapuolten yhteiset elinkeinopoliittiset tavoitteet ja sopijapuolten omat elinkeinopoliittiset kehittämishankkeet/-asiat. Kuntakohtaisesti Ladec sopii vuosittain teemat ja tavoitteet, joihin yhteistyöllä pyritään.

Lahden seutu – Lahti Region Oy

Hartolan jatkaa yhteistyötä Lahti Regionin kanssa. Vuosittainen maksuosuus Lahden Seutu – Visit Lahdelle on 4,50 euroa asukasta kohti. Hartolan kunnan maksuosuus vuonna 2024 on noin 11.600 euroa.

Visit Lahti tuottaa jäsenkunnille ja yrityksille matkailun markkinointi- ja kehittämispalvelut Päijät-Hämeen matkailustrategiaan tukeutuen. Kunta vastaa jäsenyyden tuomien mahdollisuuksien välittämisestä yrittäjille sekä hankkeiden hyödyn jalkauttamisesta kuntaan ja yrittäjille. Matkamessuille ja maakunnallisiin matkailun suurtapahtumiin osallistuminen tapahtuu Visit Lahden kautta.

Matkailun strategiatyö

Vuoden 2024 tavoitteena on toteuttaa paikallisia tapahtumia tiiviissä yhteistyössä yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Kunnan yhteistyökumppanina on Hartolan vapaa-ajan asukkaat Hartolan kesän avauksessa, kaikki paikalliset toimijat Hartolan markkinoilla sekä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa toteutettavat joulumarkkinat. Lisäksi kunnan vastuulla on joulun avaus, jouluvaellus, Taidesalonki Talvion -näyttely sekä erilaiset muut kesätapahtumat. Kunnan rooli on olla kannustamassa toimijoita, auttaa tapahtumien rahoituksen hankinnassa ja osallistua erilaisten ympärivuotisten tapahtumien markkinointiin.

Muuttokannustimet

Muuttokannustimet ovat voimassa 31.12.2025 saakka. Muuttokannustimien tavoitteena on houkutella kuntaan uusia asukkaita. Kannustimet ovat saajalleen veronalaista tuloa.

1) Verottajan hyväksymä **ensiasunnon ostaja** saa Hartolasta ostamalleen tai rakentamalleen asunnolle 2000 euron verollisen tuen ja tuki maksetaan jälkikäteen hakemuksesta 12 kuukauden kuluttua muuttopäivästä.

2) **Vauvaraha** - jokaisesta syntyneestä/syntyvästä lapsesta 1000 euroa

3) **Kannustin vapaa-ajan asukkaasta vakituiseksi asukkaaksi muuttavalle.** Muuttokannustin myönnetään niille, jotka ovat muuttaneet vapaa-ajan asunnon vakituiseksi asunnokseen ja muuttaneet Hartolaan asumaan. Se on verollinen korvaus ja siitä pidätetään nykyisin voimassa olevan lain mukaan 20 % ennakonpidätys. Se myönnetään jälkikäteen vain hakemuksesta ja edellyttäen, että hakija on asunut vakituisesti Hartolassa muuttoa seuraavan kahden vuodenvaihteen yli.

Hartolan Markkinat

Hartolan kunnan vuosittainen suurtapahtuma, joka järjestetään taas vuonna 2024. Vuoden 2023 markkinoilla kauppiaita oli yli 250. Tekninen toimi vastaa Hartolan markkinoiden organisoinnista ja kunnanhallitus on valinnut 1.1.2022 alkaen markkinavastaavan. Hallinto-osasto vastaa markkinatoimiston tehtävistä.

Pienten kuntien akatemia

Tausta:

- Neljän reunakunnan yhteistyötä työllistämisessä ja työvoiman saatavuudessa on tehty kahden ESR – hankkeen avulla, joiden hallinnoinnista on vastannut Hartolan kunta.
- Pienten kuntien työkkäri -hankkeella (2018–2019) painopiste oli työttömien työnhakijoiden työhön valmennuksessa ja eteenpäin polulla ohjaamisessa.
- Pienten kuntien elinvoimaa (2020–2021) -hankkeen avulla kehitettiin ja kokeiltiin toimintamalleja työvoiman saatavuuteen ja työllistymiseen, muun muassa paikallisesti toteutettavien koulutusten avulla.

Yhteinen huoli työvoiman ja palveluiden saatavuudesta vaimentaa tulevaisuuden näkymiä entisestään. Syntynyttä yhteistyötä halutaan jatkaa ja vahvistaa entisestään uuden hankerahoituksen avulla.

Hankkeen tarkoitus: Osaamista vahvistamalla paikallisesti lisätään ja turvataan

- työvoiman saatavuutta
- työllistymistä
- yrittämisen mahdollisuuksia alueella

Hanke on kaksivuotinen. Koko hankkeen budjetti noin 277 200,00 €, josta tuki 75 % ja kuntarahoitus 25 %. Hartolan kunnan kustannukset vuonna 2024 ovat noin 8.700 euroa.

Päijänne Leader ry.

Hartola on mukana Päijänne-Leaderin ohjelmakaudella myös vuonna 2023. Kunta on tehnyt päätöksen sitoutua Päijänne-Leaderin ja Etpähän muodostamaan uuteen toimintaryhmään myös ohjelmakaudelle 2023–2027. Tällä on haluttu turvata neuvonnan ja rahoituksen riittävyys hartolalaisille yhdistyksille ja yrityksille vuosina 2023–2027. Kunnan rahoitusosuus vuonna 2023 on noin 14.500 euroa.

Maaseutuelinkeinot

Laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa (210/2010) tuli voimaan 1.4.2010. Uusi laki edellytti kuntia muodostamaan 1.1.2013 lukien maaseutuhallinnon tehtävien hoitamiseksi toiminnallisen kokonaisuuden, jonka alueella toimii vähintään 800 maatalousyrittäjää.

Asikkalan, Hartolan, Hollolan, Kärkölan, Padasjoen ja Sysmän kunnat sekä Lahden ja Heinolan kaupungit ovat liittyneet maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueeseen. Yhteistoiminta-alueen kunnat ovat sopineet, että isäntäkuntana, joka vastaa maaseutuhallinnon järjestämisestä alueella, toimii Asikkalan kunta. Asikkala tuottaa maaseutuhallinnon palvelut pääsääntöisesti ilman paikallista viranhaltijaa. Hartolan kunnan vuosikustannus on noin 26.500 euroa.

Yhteiset palvelut / Elikeinopalvelut ja työllisyyspalvelut			
Strategiset tavoitteet vuosille 2024-2026			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resurssit	Arviointimittarit ja vertailu
Hartolan tunnettuuden lisääminen	Kuntastrategian toteuttaminen. Viestintästrategian päivittäminen ja toteuttaminen.	Kunnanjohtaja Kunnanhallitus	Laadullinen arviointi
Hartola on houkutteleva paikka yritystoiminnalle, VT4 kehittäminen	Yritystonttien ja toimitilojen saatavuuden kehittäminen. Päätöksenteon sujuvoittaminen. Markkinavuoropuhelut tärkeissä hankinnoissa. Aktiivinen kaavoitustyö.	Kunnanjohtaja Kunnanhallitus	Markkinavuoropuhelut Kaavoitushankkeiden eteneminen Uusien yritys määrä
Ympäristöstä huolta pitävä luontomatkailun kohde	Aktiivinen yhteistyö alueellisesti ja seudullisesti matkailun edistämiseksi. Kalastus- ja elämysmatkailun edistäminen. Hankerahoituksen hyödyntäminen.	Kunnanjohtaja Kunnanhallitus	Hankerahoitus €/v Hartolan markkinoiden kävijämäärä Laadullinen arviointi
Matala työttömyys, työmahdollisuuksia tarjolla	Kuntayhteistyö työllisyyden ja maahanmuuton palveluissa. Aktiivinen hanketoiminta.	Hallintojohtaja Kunnanhallitus	Työllisyysaste Työpaikkojen määrä

7.5 Ympäristöterveys ja eläinlääkintähuolto

Ympäristöterveyden ja eläinlääkintähuollon palvelut tuotetaan kuntayhteistyöllä. Vastuukuntana on Hollolan kunta, jonka palveluksessa tehtäviä hoitava henkilöstö on. Kuntaosuudet laskutetaan suoriteperusteisesti.

Hartolan kunnan osuus vuoden 2024 kustannuksista on arvion mukaan 111.500 euroa.

7.6 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) ja monet muut lait määrittävät kunnan tehtäviä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on jatkuvaa toimintaa, jota varten on pysyvät, toiminnan edellytyksiä mahdollistavat rakenteet. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on

konsernihallinnon alainen toimintayksikkö, mutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminta jakaantuu kunnassa kaikkien toimialueiden kesken ja yhteistyö on välttämätöntä. Teknisten- ja ympäristöpalvelujen tehtävänä on turvata terveyttä ja hyvinvointia edistävät elin- ja toimintaympäristöt kuntalaisille. Koulutus- ja sivistyspalvelujen erityisenä tehtävänä on ihmisenä kasvun tukeminen. Kulttuuri- ja kirjastopalvelut, nuoriso- ja liikuntatoimi edistävät omalta osaltaan kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä tukevat yhteisöllisyyttä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen edellyttää lisäksi toimivaa yhteistyötä mm. sosiaali- ja terveystieteiden, järjestöjen, seurakunnan, yksityisten toimijoiden ja valtion paikallisviranomaisten kanssa. Kunnassa palveluja ja toimintaa tuottavat tahot luovat laajasti mahdollisuuksia osallisuudelle ja yhteisöllisyydelle sekä hyvinvoinnin edistämiseksi. Kuntalaisten tarpeiden ja palautteiden kuuleminen ja niihin vastaaminen ovat tärkeä osa hyte-työtä ja toiminnan kehittämistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahona toimii Hartolassa kunnan johtoryhmä. Hyvinvointikoordinaattori toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijana sekä vastaa lakisääteisten suunnitelmien ja raporttien laatimisesta. Kuntastrategia 2022-2027, Päijät-Hämeen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärjet v. 2020–2025 sekä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen vuosittaisissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvotteluissa asetetut painopisteet ohjaavat osaltaan tehtävää hyvinvointityötä. Suunnitelmissa asetetut tavoitteet ja toimenpiteet mietitään yhteistyössä ja huomioidaan osana kunnan toiminnan ja talouden suunnittelua. Kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavassa päätöksenteossa tehdään päätösten vaikutusten ennakoarviointia (EVA).

Moniammatillinen ja poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä tukee hyvinvoinnin ja terveyden edistävää ja ehkäisevää työtä sekä hyvinvointikertomuksen laatimista. Lisäksi Hartolan kunnassa toimii muun muassa ehkäisevän työn työryhmä, LAPE-ryhmä sekä nuorisolain mukainen moniammatillinen työryhmä. Työryhmät pyrkivät toiminnallaan välittämään ja lisäämään tietoa sekä edistämään kohderyhmiensä hyvinvointia ja terveyttä.

Ehkäisevä työ on merkittävä osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, ja kattaa mielenterveyden edistämisen, ehkäisevän päihdetyön, pelihaittojen sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyn. Ehkäisevän työn budjetti sisältyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen budjettiin.

Seuraavat ohjelmat ja suunnitelmat ohjaavat toimintaa kunnassa vuonna 2024:

- Laaja hyvinvointikertomus 2021-2025*
- Ikääntyvien hyvinvointisuunnitelma 2021-2024*
- Hartolan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025*
- Päijät-Hämeen ikääntyvien hyvinvointisuunnitelma 2021-2025*
- Päijät-Hämeen maahanmuutto-ohjelma 2021-2025*
- Hartolan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma*
- Turvallisuussuunnitelma
- Ehkäisevän työn toimintasuunnitelma 2022-2026
- Päijät-Hämeen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025
- Päijät-Hämeen ehkäisevän työn toimintasuunnitelma 2021-2025
- Liikkuva Päijät-Häme 2030
- Päijät-Hämeen alueellinen ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelma 2021-2025

- Päijät-Hämeen kulttuurin suunta 2030

*) Lakisääteinen suunnitelma

Suunnitelmat ovat luettavissa Hartolan kunnan kotisivuilla. Suunnitelmat sisältävät yksityiskohtaisempia tavoitteita ja toimenpiteitä oheisten strategisten tavoitteiden lisäksi

Yhteiset palvelut / Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen			
Strategiset tavoitteet vuosille 2024-2026			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resurssit	Arviointimittarit ja vertailu
<p>Asukkaat voivat hyvin *Kuntastrategia 2022-2027</p>	<p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä terveysterojen kaventaminen huomioidaan osana kaikkea kunnan toimintaa</p> <p>Toimivat yhteistyörakenteet ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa.</p> <p>Sitoudutaan alueen hyte-neuvotteluissa sovittuihin yhteisiin painopistealueisiin; v. 2024 lasten ja nuorten hyvinvointi, liikkuminen eri-ikäisillä</p> <p>Palveluissa ja toiminnassa huomioidaan saavutettavuus ja kestävyden osa-alueet (taloudellinen, sosiaalinen, ympäristöllinen)</p> <p>Päätösten vaikutusten ennakoarviointi (EVA) tehdään vaikutuksiltaan merkittävistä asioista</p> <p>Viestitään ja tiedotetaan suunnitelmallisesti ja monipuolisesti hyvinvointiin ja terveyteen sekä niiden omatoimiseen edistämiseen liittyvistä asioista</p>	<p>Johtoryhmä hyvinvointityöryhmä</p> <p>Hyvinvointikoordinaattori</p>	<p>Indikaattori-, kysely- ja kokemustieto</p> <p>Hyte-kerroin TEAvisari</p> <p>Tehdyt EVAt</p> <p>Kyselyt ja palautteet</p>
<p>Asukkailla on vaikutusmahdollisuuksia oman arkensa kehittämiseen *Kuntastrategia 2022-2027</p>	<p>Osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien kehittäminen, mm. säännölliset keskustelufoorumit</p> <p>Viranhaltijoiden jalkautuminen keskustaan ja kylille</p>	<p>Johtoryhmä, hyvinvointityöryhmä</p> <p>Viranhaltijat</p>	<p>Palautteet ja kyselyt, vastaajien määrät kyselyissä</p> <p>Järjestetyt tapahtumat ja tilaisuudet, osallistujamäärät</p>

	<p>Osallistuvan budjetoinnin toteuttaminen</p> <p>Lapsiparlamentti, nuorisovaltuusto ja vanhus- ja vammaisneuvosto kokoontuvat säännöllisesti ja osallistuvat toimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen</p>		<p>(kuntalaiset, viranhaltijat, luottamushenkilöt)</p> <p>Toteutunut osallistuva budjetointi</p>
<p>Mielen hyvinvointi lisääntyy erityisesti lapsilla ja nuorilla *hyte-neuvottelujen painopiste vuodelle 2024</p>	<p>Vahvistetaan ammattilaisten osaamista ja lisätään puheeksi ottoa (koulutukset, tilaisuudet, verkostot ym.)</p> <p>Madalletaan kynnystä avun hakemiseen mm. viestinnällisin keinoin. Tehdään terapianavigaattoria tutuksi.</p> <p>Järjestetään mielen hyvinvointia tukevaa toimintaa</p>	<p>Ehkäisevän työn työryhmä</p> <p>Opiskeluhoitoryhmä</p> <p>Vapaa-aikapäällikkö</p>	<p>Sotkanet indikaattorit</p> <p>Järjestetyt koulutukset, tapahtumat ja tilaisuudet sekä kampanjat</p>
<p>Edistetään asukkaiden turvallisuutta, koettu turvallisuuden tunne paranee *Päijät-Hämeen hyte-kärkenä 2020-2025 Arjen turvallisuus</p>	<p>Toteutetaan turvallisuussuunnitelmassa linjatut toimenpiteet ja kampanjat liittyen mm. liikenneturvallisuuden edistämiseen ja huumeiden käytön ennaltaehkäisyyn</p> <p>Lisätään tunne- ja turvataitojen opettelua lasten ja nuorten sekä aikuisten kanssa, ml. huoltajat ja työyhteisöt</p>	<p>Johtoryhmä, hyvinvointityöryhmä</p> <p>Opiskeluhoitoryhmä</p> <p>Varhaiskasvatuspäällikkö ja rehtori</p>	<p>Sotkanet, poliisin tilastot (rikosten määrä jne.)</p> <p>Palautteet, kyselyt</p>
<p>Kaikenikäisten kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden edistäminen *hyte-neuvottelujen painopiste vuodelle 2024</p>	<p>Mukana Liikkuva varhaiskasvatus - ja Liikkuva Koulu -ohjelmissa. Monipuolista liikuntaa ja liikkumistaitojen harjoittelua sisältyy jokaiseen varhaiskasvatuspäivään, ja koululla mm. pitkät liikuntavälitunnit, oppilaiden koulutus liikunnan vertaisohjaajiksi ja hyvinvointivalmennus 7.-9. luokkalaisille.</p> <p>Maksuton liikuntaneuvonta ja matalan kynnyksen liikuntaryhmät tukevat liikunnallisten ja terveellisten elämäntapojen omaksumisessa / Hartola ja Sysmä liikkeelle -hanke</p> <p>Ikäihmisten toimintakyvyn edistämistä tuetaan lisäksi mm.</p>	<p>Varhaiskasvatuspäällikkö ja rehtori</p> <p>Vapaa-aikapäällikkö</p> <p>Hyvinvointikoordinaattori</p>	<p>Varhaiskasvatuksen ja koulun liikkumisen toimenpiteiden arviointi nykytila -mittarilla. Lasten liikkumistaitojen arviointi järjestelmällisesti.</p> <p>Osallistujamäärät ja -palautteet</p> <p>Liikuntakysely joka 2. vuosi</p> <p>Tapahtumat, jaetut liukuesteet</p>

	tapahtumin ja liukuesteitä jakamalla		
Nuorten tupakointi, alkoholin ja huumeiden käyttö vähentyvät *hyte-neuvottelujen painopiste vuodelle 2024	Vahvistetaan ammattilaisten osaamista ja lisätään puheeksi ottoa (koulutukset, tilaisuudet, verkostot ym.). Lisätään tietoa tupakasta ja päihteistä sekä lopettamisesta ja saatavilla olevasta tuesta erilaisilla tapahtumilla, tilaisuuksilla ja koulutuksilla sekä viestinnällä. Järjestetään päihteettömiä elämäntapoja tukevaa toimintaa	Sivistys- ja hyvinvointilautakunta Ehkäisevän työn työryhmä LAPE-ryhmä Nuorisolain mukainen monialainen työryhmä Vapaa-aikapääällikkö	TEAvisari, Kouluterveyskysely sotkanet.fi Mahdolliset muut kyselyt, kuten päihdetilannekysely Järjestetyt tapahtumat ja viestintä
Hyvää ravitsemusta tuetaan kaikissa ikäryhmissä *Päijät-Hämeen hyte-kärkenä 2020-2025 Terveelliset elintavat	Varhaiskasvatus ja koulu tarjoavat ravitsemussuositusten mukaista terveellistä ruokaa ja toteuttavat ruokakasvatusta osana toimintaansa. Ruokakasvatuksen valmiita toimintamalleja hyödynnetään. Nuorten työpajalla laadukasta ja terveellistä ravitsemusta, ruuanlaittoa ja hävikkiruuan hyödyntämistä. Yksilöllistä ravitsemusneuvontaa tarjotaan terveydenhuollon ammattilaisten ja liikuntaneuvojan vastaanotoilla	Johtoryhmä, hyvinvointityöryhmä, sivistystoimi	Nykytila.fi Palautteet ja kyselyt Toteutunut (Kyllä/Ei)
Järjestöyhteistyön edistäminen *Laki sos.- ja terv.huollon järjestämisestä 612/2021	Yhdistysillat ja yhteiset tapahtumat, yhteistyö toiminnan kehittämisessä, avustukset	Yhdistysyhteyshenkilö / hyvinvointikoordinaattori Vapaa-aikapääällikkö	Järjestetyt tilaisuudet Palautteet
Ikääntyvien hyvinvointia tukevien palvelujen järjestäminen *kuntastrategia 2022-2027 "Asukkaat voivat hyvin"	Etsivän vanhustyön hanke ("Iloisesti yhdessä") alkaen 1.4.2024, mikäli hankeavustus STEA:lta Asiointi- ja palveluliikenne Taiku – Taidetta ja kulttuuria Kuningaskuntaan hankkeen kautta tuetaan ikäihmisten hyvinvointia kulttuurin kautta	Hyvinvointikoordinaattori ja Alatalon Vanhustentalosäätiö Hallintojohtaja Vapaa-aikapääällikkö	Hankkeen toteutuminen Asiakasmäärät Palautteet ja kyselyt

Kunnanhallitus	TP 2022	TA 2023 + muutos	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (sisäiset ja ulkoiset)			
Toimintatulot	132 431	122 000	75 500
Toimintamenot	-1 285 757	-1 327 215	-1 534 800
Toimintakate ulkoinen + sisäinen	-1 153 326	-1 205 215	-1 459 300
Laskennalliset kustannukset			
Poistot ja arvonalentumiset	-18 469	-16 973	-72 000
Vyörytykset ja muut laskennalliset erät	284 863	207 618	-143 647
Tehtävän kokonaiskustannukset	-889 932	-1 014 570	-1 750 447

8. SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT

Yleisenä tavoitteena on tuottaa ja toteuttaa kuntalaisille ajanmukaiset varhaiskasvatus-, perusopetus- ja hyvinvointipalvelut lähellä asukkaita.

Tavoitteena on kunnan strategian mukaisesti kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Sivistystoimen palvelut tuotetaan tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti.

Kunnan elinvoimaisuuden sekä asukkaiden aktiivisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen ”yhessä tehen” on keskeistä kaikkien sivistystoimen palvelujen järjestämisessä. Hyvinvoinnin edistämisessä on tärkeällä sijalla myös moniammatillinen yhteistyö.

8.1 Sivistystoimen hallinto

Sivistystoimen hallinnon tehtävänä on mahdollistaa sivistystoimen palvelujen tuottaminen lähellä asukkaita kustannustehokkaasti. Sivistystoimen hallinto vastaa toiminnan suunnittelusta ja koordinoinnista sekä osallistuu kunnan kokonaisvaltaiseen kehittämiseen yhteistyössä seudullisesti ja muiden toimijoiden kanssa. Sivistystoimenjohtajan tehtävät on jaettu toimialueittain rehtorille ja hallintojohtajalle. Rehtori vastaa perusopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta. Hallintojohtajan vastuulla on kirjasto, vapaa-aika, liikunta, kulttuuri, vapaa sivistystyö ja nuorisotyö.

Toimialan suunnitelman yleisperusteet ja kehitysnäkymät 2024–2026

Sivistystoimen hallinto Strategiset tavoitteet vuosille 2024 - 2026			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resurssit	Arviointimittarit ja vertailu
Toimivat ja ajanmukaiset palvelut	Henkilöstön koulutus ja esimiestyön tukeminen	Toimialajohtajat, osastopäälliköt, johtoryhmä	Arviointikyselyjen toteuttaminen eri toimialoilla
Taloudelliset rakenteet ja toimintamallit	Taloussuunnitelman toteuttaminen	Toimialajohtajat, osastopäälliköt, johtoryhmä	Osavuosikatsaukset/vertailu talousarvioon

8.2 Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, oppimista ja hyvinvointia yhdessä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatusta toteutetaan valtakunnallisten säädösten, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja Hartolan linjausten mukaisesti. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkotia Vantussa ja perhepäiväkotia Onnimannissa. Vuorohoito järjestetään Onnimannissa. Varhaiskasvatuspaikkoja on riittävästi ja varhaiskasvatuksen tarpeeseen on kyetty reagoimaan nopeasti. Esiopetuksella tarkoitetaan kuusivuotiaille tarjottavaa maksutonta perusopetuslain määrittelemää ja esiopetuksen opetussuunnitelman mukaista opetusta. Esiopetusta järjestetään päiväkotia Vantussa.

Laadukasta varhaiskasvatusta ei ole ilman riittävää, koulutettua ja hyvinvoivaa henkilöstöä. Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (753/2018) määrittelee henkilöstön mitoituksen. Varhaiskasvatuslakiin (540/2018) 1.8.2021 tehdyn muutoksen mukaan henkilömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. Mitoituksessa on otettava huomioon myös lasten tuen tarve henkilöstömäärään nähden. Varhaiskasvatuksen tiloissa syksyllä 2023 toimii 51 lasta ja 14 varhaiskasvatuksen työntekijää, sekä Vantussa 1 yhdistelmätyöntekijää. Tällä hetkellä varhaiskasvatuksen piirissä on 37 1–5 -vuotiaista lasta. Sen lisäksi esiopetuksessa on 14 esioppilasta, joista 11 osallistuu esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen aamuisin ja/tai iltapäivisin.

Vaikka lasten määrä vähenee, työn määrä ja vaatimus ovat lisääntyneet. Monet varhaiskasvatusuudistukset ja uudet vaatimukset sekä jatkuva kouluttautumistarve aiheuttavat ikääntyvälle henkilöstölle työn kuormittavuutta. Varhaiskasvatuksessa korostuu ikäjohtaminen, henkilöstön työ- ja toimintakyvyn, jaksamisen ja työstä palautumisen tukeminen. Työhyvinvointia tuetaan kehittämissuunnitelman mukaisesti mm. avoimella ja innostavalla toimintakulttuurilla, selkeillä palaverirakenteilla, oikea-aikaisella tiedottamisella, asioiden ennakkoinnilla ja suunnitelmallisuudella.

Henkilöstön rekrytointi voi olla haasteellista tulevaisuudessa. Lähivuosina henkilöstöä siirtyä eläkkeelle ja uusien työntekijöiden rekrytoinnissa on saatavuuden lisäksi otettava huomioon varhaiskasvatuslaissa määritelty henkilöstön kelpoisuus ja rakenne. Hartolan varhaiskasvatuksen imagoa, näkyvyyttä ja houkuttavuutta nostetaan ja tehdään aktiivisesti ja monipuolisesti näkyväksi erilaisissa medioissa mm. Instagramissa.

Varhaiskasvatuksen laadulliset tavoitteet luodaan seudullisen kyselyn tuloksiin perustuen. Varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä Valssi otetaan käyttöön loppusyksystä 2023. Valssin avulla arvioidaan ja kehitetään varhaiskasvatuksen laatua vuosittain. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa laaditaan toiminnallisesti ja prosessi on jatkuva v.2025 saakka. Jokainen lapsi on oikeutettu saamaan oikea-aikaista tukea kehitykseensä ja oppimiseensa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tukena toimii monialainen Lasten Kuntoutustyöryhmä LaKu / esiopetuksessa Opiskeluhoitoyhmä OHR.

Esiopetuksen opiskeluhoitoa toteutetaan opiskeluhoitosuunnitelman mukaisesti. Varhaiskasvatusikäisten lasten monialainen kuntoutustyöryhmä kokoontuu säännöllisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt 20 000 € valtioneuvoston varhaiskasvatuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin varhaiskasvatuksen erityisopettajan palkkaamiseksi. Myönnetyn avustuksen käyttöaika 31.12.2024 saakka. Hankerahalle haetaan jatkoa. Varhaiskasvatuksen erityisopettajaresursseilla mahdollistetaan ja varmistetaan henkilöstön osaaminen ja lapsen oikeus saada oikea-aikaisesti yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Tukitoimet voivat olla pedagogisia, rakenteellisia tai hoidollisia. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen vahvuudet sekä oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvät tarpeet.

Strategiset tavoitteet vuosille 2024–2026			
Hartolan varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resurssit	Arviointimittarit ja vertailu
Työntekijöiden työtyytyväisyyden säilyttäminen	<p>Yhteistyön lisääminen yksiköiden välillä:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Yhteiset henkilöstöpalaverit viikoittain -Yhteiset palaverit päivystävän henkilöstön kanssa ennen päivystyksiä / lomia -yhteishengen ja yhteenkuuluvuudentunteen lisääminen (yhteistyötä arjessa esim. toiminnan suunnittelua, yhteisiä tapahtumia, aikaa keskustelulle, yhteiset arvot ja tavoitteet, koko työyhteisön turvallinen ja positiivinen ilmapiiri) <p>Voimavarat kohdata muutoksia ja haasteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> -kiireettömyys: asioiden ennakointi ja kalenterointi, selkeä ja suunnitelmallinen viestintä ja tiedonkulku esim. tiimipalaverien suunnittelu, selkeät sovitut ja kirjatut toimenkuvat / tehtävänjako ja vastuut -työstä palautuminen: avoin ja ratkaisukeskeinen keskustelukulttuuri <p>Lähiesihenkilötyö:</p> <ul style="list-style-type: none"> -aikaa kohdata ja keskustella: kiireettömyys, avoimuus, esihenkilö mukaan tiimipalaverihin -välitöntä ja jatkuvaa palautetta onnistumisista -oikeudenmukaisuus: johtamistapa, tasa-arvo kaikessa toiminnassa -innostava ja kannustava toimintakulttuuri: esihenkilö luo toimintakulttuurin yhdessä koko henkilöstön kanssa 	Varhaiskasvatuspäällikkö ja henkilöstö	
Varhaiskasvatuksen laadullisten tavoitteiden toteutuminen	<p>Digikasvatuksen lisääminen</p> <ul style="list-style-type: none"> -vahvistetaan lasten digitaalista osaamista, jota tarvitaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa sekä yhteiskunnassa toimimisessa ja oppimisessa. Henkilöstö tutkii ja havainnoi digitaalisuuden ilmenemistä arjessa yhdessä 	Varhaiskasvatuspäällikkö ja henkilöstö, digi-vastaava	Seudullinen kysely Valssi laadunarviointijärjestelmä Vopeka kysely

	<p>lasten kanssa. Digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä hyödynnetään muun muassa dokumentoinnissa, leikeissä, vuorovaikutuksessa, peleissä, tutkimisessa, liikkumisessa sekä taiteellisessa kokemisessa ja tuottamisessa. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella, kokeilla ja tuottaa sisältöjä itse ja yhdessä muiden lasten kanssa digitaalisia välineitä hyödyntäen. Edistetään lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja sekä monilukutaitoa. Digitaalinen oppimisympäristö käsittää erilaiset opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa käytettävät sovellukset ja ohjelmistot. Lapsia ohjataan myös digitaalisten ympäristöjen monipuoliseen, vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön.</p> <p>Lasten osallisuuden kokemusten lisääminen</p> <p>- lapsi saa aidon kokemuksen olla osa ryhmää ja yhteisöä sekä siinä tapahtuvaa vuorovaikutusta lapsen omista lähtökohdista käsin. Lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä liittyviin asioihin sekä tulla ymmärretyksi ja hyväksytyksi omana itsenään. Lasten osallisuuden tukeminen vaatii tietoisia tekoja sekä henkilöstön ohjausta ja tukea.</p> <p>Toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun toteuttaminen</p> <p>-tarkastellaan ja kehitetään varhaiskasvatuksen toimintaa laatimalla suunnitelma yhdessä henkilöstön kanssa. Lapsilla mahdollisuus ja oikeus osallistua suunnitelman prosessin omaiseen laatimiseen. Lasten osallisuus toteutetaan huomioiden sekä lapsen ikä että kehitys.</p> <p>-Tasa-arvolain mukaan toiminnallisessa tasa-arvosuunnitelmassa kiinnitetään</p>	<p>Varhaiskasvatuspäällikkö ja henkilöstö</p> <p>Varhaiskasvatuspäällikkö ja henkilöstö</p>	<p>Seudullinen kysely</p> <p>Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman arviointi 3v välein</p>
--	--	---	---

	<p>erityisesti huomiota vuorovaikutukseen, ohjaukseen, lasten osallisuuteen, materiaaleihin, huoltajien kohtaamiseen sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.</p> <p>- Yhdenvertaisuuslain mukaan arvioidaan miten toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin, miten yhdenvertaisuus toteutuu omassa toiminnassa ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin edistääksemme yhdenvertaisuuden toteutumista.</p> <p>-Toiminnallinen yhdenvertaisuussuunnitelma on toimipaikkakohtainen ja laaditaan yhdessä henkilöstön kanssa. Lapsilla ja huoltajilla mahdollisuus tulla kuulluksi edistämistoimenpiteistä.</p> <p>-Yhdenvertaisuuden toteutumisen arvioinnin tulokset ja edistämisen toimenpiteet kirjataan yhdenvertaisuussuunnitelmaan ja ne uudistetaan määräajoin.</p>		
Varhaiskasvatuksen arvioinnin kehittäminen	Valssi arviointijärjestelmän käyttöönotto <p>-monilukutaito, digitaalinen osaaminen ja mediakasvatus - arviointityökalun tuloksista nousevat kehittämiskohteet</p> <p>-henkilöstön digikasvatus-taitojen kehittäminen Vopeka -kyselyn tulosten pohjalta</p>	Varhaiskasvatuspäällikkö ja henkilöstö, digi-vastaava	Valssi laadunarviointijärjestelmä Vopeka -kysely
Hartolan varhaiskasvatuksen näkyväksi tekeminen	Instagramin käyttöönotto ja sisällön aktiivinen ja monipuolinen tuottaminen	Varhaiskasvatuspäällikkö ja henkilöstö, instagram-vastaava	Instagramin seuraajaluvut ja saatu palaute
Hartolan varhaiskasvatuksen imagon, työnantajakuva ja haluttavuuden lisääminen	Näkyvyyttä erilaisissa medioissa	Varhaiskasvatuspäällikkö ja henkilöstö, lehdistö	Suositteluindeksi (työtyytyväisyyskysely)

Kotihoidon tuki

Kotihoidon tukea myönnetään vanhemmalle tai muulle huoltajalle, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa (päivähoidossa). Lasta voi hoitaa jompikumpi vanhemmista tai muu hoitaja (esim. sukulainen). 1.8.2017 Hartolan kunta on myöntänyt hakemuksesta kuntalisää.

Lasten kotihoidon tuen kustannukset ja lasten määrä vuosina 2017–2024 sekä varatut määrärahat.

Lasten kotihoidon tuet		
Vuosi	Keskimäärin lapsia/perheitä	Kotihoitotuen määrä
2017	30	104 160 €
2018	33	sis. kuntalisä 119 340 €
2018 Kuntalisä	9	18 840 €
2019	28	sis. kuntalisä 104 042 €
2019 Kuntalisä	5	12 210 €
2020	29	sis. kuntalisä 119 840 €
2020 Kuntalisä	5	11 220 €
2021	lapsia 25	sis. kuntalisä 152 000 €
2021 Kuntalisä	lapsia 24	10 000 €
2022	lapsia 24	sis. kuntalisä 132 000 €
2022 Kuntalisä	lapsia 11	24 000 €
2023		sis. kuntalisä 132 000 €
2023 Kuntalisä		24 000 €
2024		sis. kuntalisä 105 000 €
2024 Kuntalisä		12 000 €

8.3 Perusopetus

Perusopetuksen 1.- 9. luokkien oppilasmäärä 20.9.2023 on ennätysellisen alhainen, 133 oppilasta. Oppilasmäärä nousee ennusteen mukaan n. 4% suunnitelmakaudella.

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallista opetussuunnitelmaa (2016), jossa korostuu oppilaiden osallisuus, digitalisaation tuomat mahdollisuudet ja laaja-alainen osaaminen. Oppimisen arviointia on uudistettu syksystä 2020 alkaen ja saatu koko maahan yhtenäisemmät arvioinnin periaatteet koulujen ja opettajien arviointityön tueksi. Myös päättöarvioinnin ja 6. luokan lukuvuosi-arvioinnin kriteerit on uudistettu vuosina 21-23. Arviointiuudistuksen myötä pyritään lisäämään arvioinnin yhdenvertaisuutta ja arvosanojen vertailukelpoisuutta.

Opetustoimen strategisena painopisteenä on turvata laadukas esi- ja perusopetus 0–9 luokille ja säilyttää yhtenäiskoulu Hartolan kunnassa. Tämä merkitsee vakinaisten, pätevien opettajien määrän säilyttämistä

suhteessa pieniin oppilasryhmäkokoihin. Samalla on huolehdittava riittävästä oppiaineiden valinnaisuudesta huolimatta ikäluokkien pienemisestä. Valinnaisainetarjontaa (erityisesti kieli- ja katsomusaineet) pyritään kartoittamaan ja lisäämään kuntien välistä yhteistyötä. Hartola on mukana lv 23-24 Kuntaliiton Verkostoperuskoulu-hankkeessa osana Päijät-Hämeen pilottia.

Oppivelvollisuuden laajentaminen 18 ikävuoteen ja sen tuoma kunnan valvontavastuu sekä tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja opiskeluhuollon palveluiden vahvistaminen vaativat osaltaan henkilöstö- ja tuntiresursseja. Orpon hallitusohjelman linjausten mukaisesti suunnitelmakauden aikana pyritään perusopetusta parantamaan mm. lisäämällä 2-3 vvh luku- ja kirjoitus- ja laskutaidon opetukseen alakoulussa laajentamatta opetussuunnitelmaa. Nämä lisäykset toteutetaan paikallisoin päätöksin esim. jakotunteina. 1.8.2024 astuu voimaan Valtioneuvoston asetus, jossa hallituksen uudistetun kansalliskielistrategian mukaisesti lisätään 1 vvh B1-kieleen (ruotsi) 7. luokalle.

Opetussuunnitelmista lähtöisin oleva varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen digistrategian toteuttaminen vaatii uusien laitteiden hankintaa vuosittain sekä nykyisen laitekannan ja ohjelmistojen ylläpitämistä ja päivittämistä. Koulun digi- ja medialaitteiden ajanmukaisuus ja laitteiden tekninen hallinta sekä digitaidot oppilailla ja henkilöstöllä on jatkuvasti kehittyvä asia. Kasvatuksen ja koulutuksen digistrategia on laadittu palvelemaan tätä tavoitetta. Kasvatuksen ja opetuksen digityöryhmä seuraa, päivittää ja kehittää varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen digistrategiaa ja tv-opetussuunnitelmaa sekä tekee yhteistyötä seudullisen digikehittämisyhmän kanssa. Lukukaudella 23-24 esi- ja perusopetus on mukana seudullisessa Digitalisaation suuntaviivat 2 jatkohankkeessa ja omana hankkeena toteuttaa OKM:n myöntämän 24 560 euron erityisavustuksella Digitaaliset taidot- kehittämishanketta osana laajempaa Uudet Lukutaidot -kehittämisohjelmaa. Suunnitelmakauden aikana tulee seudullisesti harkittavaksi mahdollinen liittyminen DigiOne palvelukokonaisuuteen. Siinä oppimisen ja koulutuksen järjestelmiä kokoaa yhteen valtakunnallinen digitaalinen palvelualue ja ekosysteemi, jonka avulla parannetaan oppimista ja hyvinvointia sekä tuotetaan tehokkaasti laadukkaita ja helppokäyttöisiä koulutuksen palveluita.

Hartolan Yhtenäiskoulussa erityistä tai tehostettua tukea tarvitsevat oppilaat opiskelevat pääsääntöisesti inklusion periaatteella oman ikäluokkansa yleisopetuksen ryhmässä laaja-alaisten erityisopettajien ja koulunkäynninohjaajien tuella. Lukuvuonna 23-24 erityistä tukea saavia perusopetuksen oppilaita on koulussa 7,5% ja tehostettua tukea saavia oppilaita 20,3 % (yht. 27,8%). Erityisopetus, ohjaus ja opiskeluhuolto vaativat myös taloudellista panostusta. Pieni ryhmäkoko ja koulunkäynninohjaajat ovat inklusion toteuttamisessa ja oppilaiden hyvinvoinnin tukemisessa ensiarvoisen tärkeitä. OKM:n myöntämän tasa-arvohankkeen 26 000 euron avustuksella mahdollistetaan 2. ja 6. luokan jakotunnit lv. 23-24 tukea tarvitsevien oppilaiden oppimisen turvaamiseksi. Orpon hallitusohjelman linjausten mukaisesti tällä taloussuunnitelmakaudella oppimisen ja koulunkäynnin tukea uudistetaan mm. kolmiportaisen tuen uudistamisella ja opetushenkilöstön hallinnollisen työtaakan keventämisellä. Lisäksi ns. korvamerkityn rahoituksen kautta varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen tasa-arvorahoituksen määrärahatasoa vakiinnutetaan. Erityisavustusta koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin voidaan myöntää valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa ja jatkossa neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Hyvinvointialueen uudistuksen myötä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueen hoidettavaksi vuoden -23 alusta. Koronan ”jälkihoidossa” panostetaan tulevaisuuden uskon luomiseen, koulupoissaolojen vähentämiseen sekä koulumotivaation ja hyvinvoinnin lisäämiseen. Toisaalta levottomuudet ja sota Ukrainassa ovat lisänneet uudenlaista huolta huomisesta. Myös yleinen kustannustason nousu, sähkökatkoihin varautumiset sekä kyberturvallisuuden ja ilmastoasioiden uhkakuvat vaikuttavat koulutyöhön. Kasvatuksen ja opetuksen turvallinen arki vuorovaikutussuhteinen on lasten ja

nuorten hyvinvoinnissa keskeistä. On tärkeää turvata elämänmyönteiset, yhteisöstä voimaa ammentavat rutiinit ja henkilökunnan ja oppilaiden jaksaminen sekä oppilaiden mahdollisuus oppia ja saada riittävästi ohjausta ja tukea. Tähän tarkoitukseen OKM on myöntänyt 28 000 euron erityisavustuksen esi- ja perusopetuksen COVID-19 vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 22-24. Hankeavustusta käytetään koulunkäynninohjaajan palkkaamiseen.

Suunnitelmakaudella 24-26 opetustoimen keskeiset tavoitteet kohdentuvat hyvinvoinnin lisäämiseen, yhdessä tekemiseen ja toiset huomioon ottavaan toimintaan. Uuden koulurakennuksen ja remontoitujen tilojen myötä turvataan kaikille sisäilmaltaan puhtaat, turvalliset ja viihtyisät opiskelu- ja työtilat. Vanhan koulurakennuksen purkutyön jälkeen koulun piha-alueita ja lähiympäristöä muokataan, maisemoidaan ja rakennetaan toimivaksi ja turvalliseksi välitunti- ja lähiliikunta-alueeksi. Oppilaiden koulutyön sitoutumista edistetään yhdessä tekemisen, aktiivisen osallisuuden ja vaikuttamisen kautta. Oppilaiden läsnäoloa koulussa tuetaan monin tavoin opiskelu- ja oppimisen varhaisen tuen, koulunuorisotyön, hyvinvointituntien, tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelun sekä oppilaskunta- ja kerhotoiminnan kautta. Poissaoloihin puututaan entistä tarkemmin ja järjestelmällisemmin mm. seudullisesti yhteisen poissaoloihin puuttumisen mallin pohjalta.

Strategisena painopisteenä on myös henkilöstön hyvinvointi. Taloudellisia resursseja kohdennetaan työyhteisöön ja työhyvinvoinnin kehittämiseen täydennyskoulutuksen, tyhy-toiminnan ja työnohjauksen keinoin.

Strategiset tavoitteet vuosille 2024–2026			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resurssit	Arviointimittarit ja vertailu
Lasten ja nuorten oppimisen, kasvun ja kehityksen edistäminen ja tukeminen	Oppimisen rohkaiseva tukeminen ja kouluun kiinnittyminen	Rehtori, opetus- ja muu henkilöstö Opiskeluhoitoryhmä Koulunuorisotyöntekijä Oppilaskunta Vanhempaintoimikunta	Opiskeluhoollon Mitä kuuluu -kyselyt ja huoltajakyselyt Oppilaskunnan ja ruokahuollon kyselyt Poissaolomäärien seuraaminen Kouluterveyskyselyt Hyvinvointi-, tunne- ja vuorovaikutustuntien toteutuminen
	Syrjäytymisen ja kiusaamisen ehkäisy	Koulunuorisotyöntekijä Kiva Koulu -vastaava Oppilaskuntavastaava Opiskeluhoitoryhmä	Kiva Koulu -kysely Kouluterveyskyselyt Harrastuskyselyt Hyvinvointi-, tunne- ja vuorovaikutustuntien toteutuminen
	Monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden edistäminen	Koko henkilökunta	Oppilaille järjestettävien tapahtumien määrä
	Lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen	Oppilaskuntavastaava, oppilaskunta/ lapsiparlamentti Vapaa-aikapäällikkö/ nuorisovaltuusto Kerhovastaava Taito- ja taideainevastaava Koulunuorisotyöntekijä	Oppilaiden osallistuminen yhteistoimintaan, vaikuttamiseen ja erilaisiin tapahtumiin Oppilaskunnan ja ruokahuollon kyselyt Harrastuskyselyt

Monipuolinen ja laadukas opetus	Opetussuunnitelman ja toimintasuunnitelmien toteuttaminen pätevät opettajat ja ohjaajat pienet opiskeluryhmät monipuolinen opetus- ja valinnaisainetarjonta jatko-opintovalmiuksien turvaaminen/tehostettu oppilaanohjaus etsivä nuorisotyö digitaalisten taitojen parantaminen	Rehtori Opetushenkilökunta Johtotiimi Kasvatuksen ja opetuksen digiryhmä Seudullinen verkostoperuskoulu-hanke	Opetustunnit/ oppilas Koulupudokkaiden määrä Jatko-opintoihin sijoittuminen Perusopetuksen seudullinen arviointi Digitaitokyselyt
Hyvinvoiva ja työhönsä sitoutunut henkilöstö	Työhyvinvoinnin ja osallisuuden parantaminen fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten työolosuhteiden parantaminen kehityskeskustelut täydennyskoulutus ja työnohjaus tyhy-toiminnan monipuolistaminen	Rehtori Johtotiimi Kunnan työhyvinvointiryhmä Koulun hyvinvointitiimi	Henkilöstökyselyt/ työhyvinvointikyselyt Seudullinen arviointi Caf-itsearviointi Tiimien arvioinnit Täydennyskoulutukseen osallistuminen
Kustannustehokas ja vaikuttava palvelutoiminta	Tehtävien hoitaminen tehokkaasti ja taloudellisesti henkilöstö- ja toimintasuunnitelman yhteensovittaminen tilojen joustava ja monipuolinen käyttö opetusryhmien järkevä muodostaminen hanketoiminta kiinteistön järkevä ja monipuolinen käyttö	Rehtori/ toimialajohtaja Kunnan johtoryhmä Johtotiimi	Kustannukset euroa/oppilas Keskimääräinen ryhmäkoko Tilojen käyttöaste koulupäivän aikana ja muu käyttö

TUNNUSLUKUJA

	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TA 2025	TP 2026
Oppilasmäärä 20.9. ka	143	142	145	133	139	139
€/oppilas ilman vammaisopetusta	21 586	22 392				
€/oppilas sisältää vammaisoppilaat	22 714	42 311		-		
Ryhmäkoko (oppilasmäärä 20.9.)	13,0	12,9	13,2	14,8	15,4	15,4

Kustannukset (ilmoitettu tuhat €/opp.) OPH raportilta 20.9. saatavilla edellisen vuoden oppilaan hinta.

8.4 Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut

Perustehtävänä on tuottaa laadukkaita kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluita, jotka edistävät asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja lisäävät yhteisöllisyyttä.

Kulttuuripalvelut

Monipuoliset kulttuuripalvelut, Taidesalonki Talviosta erilaisiin kulttuuritapahtumiin, vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä paikallista identiteettiä. Rikas paikallinen kulttuuritoiminta luo edellytyksiä hyvinvoinnin kokemuksellisuudelle lisäten yhteisöllisyyttä ja kunnan veto- ja pitovoimaa. Kulttuuritoimi on mahdollistamassa kulttuurin ja taiteen saavutettavia palveluita laajasti eri ikäryhmille ja on tukemassa eri toimijoita ja tapahtumanjärjestäjiä.

Hartolan kunta on mukana Päijät-Hämeen kuntien yhteisessä lastenkulttuurikeskus Efektin toiminnassa ja tekee yhteistyötä valtakunnallisesti toimivan Konserttikeskuksen kanssa. Hartolan kunta osallistuu myös Päijät-Hämeen liiton koordinoimaan kuntien kulttuuritoiminnan alueelliseen kehittämistehtävään 1.1.2023-31.12.2024. Tavoitteena on edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä sekä luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle maakunnassa.

Päijät-Hämeen liiton tukemana toteutetaan TAIKU – Taidetta kuningaskuntaan -hanke 1.9.2023-30.4.2024. Pää tavoitteena on tarjota tasavertaisia ja monipuolisia osallistumismahdollisuuksia kulttuuritoimintaan. Hankkeen aikana kehitetään uutta, toiminnallisen, soveltavan taiteen mahdollisuuksia hyödyntävää toimintaa. Erityistä huomiota kiinnitetään heihin, joilla on haasteita päästä kulttuurin ja taiteen äärelle. Pääkohderyhmänä ovat ikäihmiset.

Strategiset tavoitteet vuosille 2024–2026			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resurssit	Arviointimittarit ja vertailu
Kulttuurin ja taiteen avulla luodaan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa.	<p>Kulttuurin ja taiteen yhdenvertaisen saatavuuden edistäminen.</p> <p>Tarjotaan monipuolisia sisältöjä ja toimintaa kaikenikäisille. Luodaan edellytyksiä taiteen ja kulttuurin tekemiselle ja kokemiselle.</p> <p>Luodaan edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle.</p> <p>Yhtenäiskoululla ja varhaiskasvatuksessa toteutetaan kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteita.</p>	<p>Vapaa-aikapääällikkö ja henkilöstö</p> <p>Kuntien kulttuuritoiminnan alueellinen kehittämistehtävä</p> <p>Efektitoiminta</p> <p>Hanketoiminta</p>	<p>Osallistujapalautteet</p> <p>Taitelijapalaute</p> <p>Laadullinen arvio</p> <p>Kulttuurikasvatussuunnitelman toteutumien</p>

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluissa luodaan edellytyksiä liikkumiselle järjestämällä palveluja ja tarjoamalla tukea elämänkulun eri vaiheissa tapahtuvalle fyysiselle aktiivisuudelle, jonka tavoitteena on terveyden ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen. Liikuntapalvelut tukevat kansalaistoimintaa sekä ovat tekemässä yhteistyötä eri toimialojen kanssa liikuntapaikkojen kehittämisessä ja rakentamisessa. Toiminnan kannalta tärkeässä roolissa on paikallinen, kuntien välinen ja alueellinen yhteistyö.

Suunnitelmissa on jatkaa vuoden 2022 aikana aloitettua Hartolan ja Sysmän kuntien välistä yhteistyötä. Hartolan kunnan koordinoiman hankkeen jatkolle haetaan AVI:lta valtionavustusta ja positiivisen rahoituspäätöksen turvin olisi mahdollista tarjota kunnissa laadukkaita liikunnan ohjaus- ja neuvontapalveluja myös jatkossa.

Strategiset tavoitteet vuosille 2024–2026			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resurssit	Arviointimittarit ja vertailu
<p>Kaikenikäisten kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden edistäminen</p> <p>*hyte-neuvottelujen painopiste vuodelle 2024-2025</p>	<p>Liikuntaneuvonta ja matalan kynnyksen liikuntaryhmät tukevat liikunnallisten ja terveellisten elämäntapojen omaksumisessa.</p> <p>Liikuntaneuvontaan sujuvampi kirjaamiskäytäntö ja asiakasohjaus.</p>	<p>Vapaa-aikapääällikkö ja henkilöstö</p> <p>Hanketoiminta</p> <p>Toimialojen ja kuntien välinen yhteistyö</p>	<p>Osallistujapalaute</p> <p>Osallistujamäärät</p> <p>Kuntotestitulokset</p> <p>Laadullinen arvio</p>

	Tarjolla on erilaiset liikkujat huomioivaa liikuntatoimintaa. Liikuntapalvelut ovat saavutettavia ja monipuolisia. Turvataan riittävät resurssit ja ammattitaitoinen ohjaus.		
--	--	--	--

Nuorisopalvelut

Tavoitteena on tarjota laadukkaita ennaltaehkäisevään nuorisotyön toimintamuotoja nuorten yksilölliset tarpeet huomioiden. Nuokun, Nuorten Työpaja Signaalin ja Etsivän Nuorisotyön yhteinen Nuortentalo Nurkka29 mahdollistaa 7–29-vuotiaille suunnatun kasvua ja kehitystä tukevan toiminnan. Nuortentalo on nuorten suvaitsevaisuutta, päihitteettömyyttä ja itsenäistymistä tukeva nuorten oma tila.

Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa nuorille järjestetään monipuolista toimintaa. Hartolan hallinnoi Aluehallintoviraston erityisavustuksen turvin toteutettavaa kaksivuotista Koulunuorisotyötä Hartolaan ja Sysmään -hanketta.

Harrastamisen Suomen malli -hankkeella puolestaan luodaan lapsille ja nuorille harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteyteen lukuvuoden 2023–2024 aikana.

Etsivän nuorisotyö -hankkeen pääkohderyhmänä ovat hartolalaiset, alle 29-vuotiaat nuoret, jotka ovat jääneet työelämän ja opintojen ulkopuolelle. Se on tavoitteellista ja toiminnallista tukea, joka pitää sisällään yksilö- ja pienryhmätoiminnan ohjausta, päihdekasvatusta ja arjenhallintataitojen vahvistamista. Etsivän nuorisotyön painopisteenä on ennaltaehkäisevä työ, joka näkyy tiiviinä yhteistyönä esim. Hartolan yhtenäiskoulun ja alueen toisen asteen oppilaitosten kanssa. Etsivä toimii myös Rikosseuraamuslaitoksen apuvalvojana ja on mukana Puolustusvoimien Time Out – Aikalisä! -toiminnassa.

Nuorten työpaja -hankkeessa tarjotaan valmennuspalveluita työttömille tai vailla opiskelupaikkaa jääneille nuorille hartolalaisille. Nuorten Työpaja Signaalissa 16–29-vuotiailla nuorilla on mahdollisuus osallistua ohjattuun ja tuettuun pajatoimintaan: erilaisia työtehtäviä mediapajaympäristössä, nuorisolain mukaista aktivoivaa toimintaa, mahdollisuus osaamistodistuksien suorittamiseen ja peruskouluopintojen sekä lukio-opintojen loppuun saattamiseen yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa. Pajatoiminnalla tuetaan avoimille työmarkkinoille työllistymistä ja opiskelupaikan löytymistä ja kehitetään yksilöllisesti nuoren elämänhallintataitoja myös terveellisiin elämäntapoihin tukien. Tavoitteena on syrjäytymisen ehkäiseminen ja arjenhallintataitojen opettelu.

Strategiset tavoitteet vuosille 2024–2026			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resurssit	Arviointimittarit ja vertailu
<p>Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen.</p> <p>Lasten ja nuorten hyvinvointi. *hyte-neuvottelujen painopiste vuodelle 2024-2025</p>	<p>Luodaan edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa.</p> <p>Alle 29-vuotiaiden nuorten arjenhallinnan ja kasvun tukeminen perus- ja erityisnuorisotyössä.</p> <p>Nuorille on tarjolla ennaltaehkäisevää toimintaa, ohjausta ja palveluja lähipalveluna Hartolassa.</p> <p>Nuorten toiminnallinen ja suunnitelmallinen aktivointi.</p>	<p>Vapaa-aikapääällikkö ja henkilöstö</p> <p>Hanketoiminta</p> <p>Seudullinen ja alueellinen yhteistyö: mm. Nuorisotyön aluekoordinaatio-hanke</p> <p>Nuorisolainmukainen monialainen yhteistyöryhmä</p>	<p>Osallistuja- ja kävijäpalautteet</p> <p>Osallistavat kyselyt</p> <p>SOVARI-mittari</p> <p>Nuorten jatkosijoittuminen pajajaksojen jälkeen (PAR-asiakas- ja tilastointijärjestelmä). Sopimusten ja asiakaskäyntien määrä.</p> <p>Nuorisotilastot.fi</p>
<p>Turvataan nuorten osallistumis-, kuulemis- ja vaikuttamismahdollisuudet.</p> <p>kuntalaki (410/2015) 26 § nuorisolaki (1285/2016) 24 § laki hyvinvointialueesta (29.6.2021/611) 32 §</p>	<p>Nuoria kuullaan heitä koskeissa asioissa.</p>	<p>Vapaa-aikapääällikkö: Nuorisovaltuusto</p> <p>Hyvinvointialueen nuorisovaltuusto</p> <p>Rehtori, oppilaskuntavastaava: lapsiparlamentti</p>	<p>Vaikuttajaryhmien toiminta</p> <p>SOVARI-mittari</p>

8.5 Kirjasto

Hartolan kunnankirjasto kuuluu kunnan lakisääteisiin peruspalveluihin ja sen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia lukuharrastukseen ja sivistykseen.

Kirjasto mahdollistaa kansalaisvalmiuksien kehittämisen ja elinikäisen oppimisen, sekä väestön opastamisen digitaalisten yhteyksien äärelle. Kirjasto tuo iloa kaikenikäisille ihmisille ja on kuntalaisille erittäin tärkeä palvelu.

Hartolassa omatoimikirjaston valikoima on hyvä, sillä koko kirjaston aineisto, varastoaineistoa lukuun ottamatta on omatoimiasiakkaiden käytössä. Lisäksi kirjastossa voi omatoimiajalla käyttää asiakaskoneita ja lukea digimuotoisia sanomalehtiä e-press-tietokannasta. Omatoimikirjastoon pääsee kirjastokortilla ja siihen liitettyllä pin-koodilla, lainausautomaatti toimii samoilla tunnuksilla.

Kirjastoasioita voi hoitaa myös kotoa käsin <https://lastu.finna.fi> sivuston kautta, josta löytyy myös lainattavaa e-aineistoa.

Tavoitteet 2024–2026

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resussit
<p>Kattavat kustannustehokkaat kirjastopalvelut.</p> <p>Omatoimikirjaston käyttö pitkillä aukioloajoilla ja ilman ikärajoja.</p>	<p>Monipuolinen, ajantasainen kokoelma. Päivitetyt kirjastojärjestelmät ja sekä hyvät digi- ja verkkopalvelut.</p> <p>Toimivat omatoimilaitteet, valvontakamerat, kirjastoaineiston selkeä järjestely.</p>	<p>Koulutettu henkilökunta. KOHA-kirjastojärjestelmä vuonna 2024, Axiell-Auroran tilalle.</p> <p>Jatkuvasti päivitettävä omatoimilaitteisto. Henkilökunnalta vaadittava työpanos omatoimikirjaston toimivuuden takaajana.</p>

Arviointimittarit ja perusteet

Kirjastotoimi	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026
Kokonaislainaus	32 885	33 500	33 000	33 000	33 000
- pääkirjasto	18 240	18 000			
- omatoimikirjasto	14 645	15 500			
- kaukolainat (ei laskettu kokonaislainauslukuun)	15	15			
Lainat/asukas	12,5	12,8	13	13	13
Kirjastokäynnit			15 000	15 000	15 000
- pääkirjasto + omatoimikirjasto	14 852	15500			
- omatoimikirjasto	6234	7000			

* Omatoimikirjaston kävijämäärä kertoo kirjastokortilla omatoimikirjastoon kirjautuneiden määrän. Yhdellä kortilla voi tulla vaikkapa perhe tai pariskunta, vaikka emme sitä suosittele.

* Kävijälaskuri kertoo koko kirjaston vuosittaisen kävijämäärän. Käytämme kävijälaskuria tilastossa mittarina asiakaskäyntien laskennassa.

Seudullinen kirjastoyhteistyö

LASTU-kirjastot siirtyvät KOHA-kirjastojärjestelmään vuoden 2024 aikana. LASTU-kirjastojen käytössä ollut Axiell-Aurora-tietokantaa ei enää kehitetä. KOHA:n käyttökustannukset eivät laskelmien mukaan ole kalliimmat kun Axiell-Aurorassa, lisäksi KOHA on kirjastojen omaan käyttöönsä kehittämä tietokanta, jota kirjastot itse kehittävät. LASTU-alueella jokainen kunta on hankkinut asukasluukuun nähden tarvittavan määrän KOHA:n osakkeita, jonka jälkeen KOHA:aan siirtyminen on mahdollista.

LASTU-alueen kunnissa ja kaupungeissa toimii yhteensä kahdeksan pääkirjastoa sivukirjastoineen, sekä seitsemän kirjastoautoa: Lahdessa (4kpl), Heinolassa, Hollolassa ja Orimattilassa. Omatoimikirjastot ovat käytössä 16 toimipisteessä, joista osa on sivukirjastoja.

8.6 Kansalaisopisto ja musiikkikoulu

Vapaan sivistystyön palvelut ostetaan Itä-Hämeen Opistolta. Itä-Hämeen Opiston kansalaisopisto tarjoaa nuorille ja aikuisille mahdollisuuden kehittävään opiskeluun ja harrastamiseen. Itä-Hämeen Opiston musiikkikoulu tarjoaa taiteen perusopetuksen mukaista musiikin perusopetusta. Itä-Hämeen Opiston musiikkikoulussa on mahdollista suorittaa musiikin perusopetuksen yleinen oppimäärä. Vapaan sivistystyön opetus järjestetään Itä-Hämeen opiston omien tilojen lisäksi kunnan eri kiinteistöissä.

Tunnuslukuja:

Asiakaspalvelujen ostot	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TA 2025	TA 2026
Kansalaisopisto euroa	31727	15622	27 129	45 300	45 300	45 300
Musiikkikoulu euroa	27 686	21925	22 142	33 100	33 100	33 100

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	TP 2022	TA 2023 + muutos	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (sisäiset ja ulkoiset)			
Toimintatulot	468 962	236 724	208 900
Toimintamenot	-4 588 822	-5 051 530	-4 694 900
Toimintakate ulkoinen + sisäinen	-4 119 860	-4 814 806	-4 486 000
Laskennalliset kustannukset			
Poistot ja arvonalentumiset	-12 899	-11 790	-12 700
Vyörytykset ja muut laskennalliset erät	-532 423	-399 236	-604 425
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 665 182	-5 225 832	-5 103 125

9. TEKNINEN TOIMI

Tekniseen toimeen kuuluu hallintosäännön mukaan tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta.

Koko tekninen toimi on valtuustoon nähden sitova tulosalue, jolle vahvistetaan määrärahat ja tuloarviot. Tekninen toimi käsittää teknisen toimen hallinnon, vesi- ja viemärlaitoksen, jätehuollon ja satamalaitoksen, kaavoituksen, maa- ja metsätilat, liikennealueet, puistot ja tilapalvelun, tiehallinnon, rakennusvalvonnan sekä ympäristönsuojelun. Vuoden 2024 alusta lähtien, hallintosääntöuudistuksen myötä, ICT-palvelut siirtyvät kunnanhallituksen alle keskushallintoon. Muutoin teknisen toimen toimialassa tai palveluverkossa ei tapahdu merkittäviä muutoksia vuoden 2023 tehtäväälaan nähden.

9.1 Hallinto

Teknisen toimen hallinnon tavoitteena on järjestää kunnan muiden toimialojen tarvitsemat tukipalvelut, suoraan kuntalaisille tuotetut palvelut sekä toimialan tehtävään kuuluvat viranomaistoiminnot laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

9.2 Alueiden hoito

Kunta ylläpitää keskustaajaman katuja ja yleisiä alueita. Keskustie ja Yhdystie kuuluvat ELY:n ylläpitämiin teihin. Katujen parantamishankkeissa erityistä huomiota kiinnitetään kevyen liikenteen turvallisuuteen sekä esteettömyyteen ja kevyenliikenteen verkoston yhtenäistämiseen. Hartola on yhdessä Sysmän kanssa osallistunut v. 2023 hankkeeseen, jossa on laadittu taajama-alueen kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma kummallekin kuntataajamalle. Edistämishjelma on osa katualueiden kunnossapidon pitkántähtäimen suunnittelua.

Taajama-alueen katualueiden talvikunnossapidon hoitaa sopimusurakoitsijat.

Yksityistieavustuksiin varataan aiempien vuosien tapaan 50 000 € määräraha, jonka jaosta päättää tekninen lautakunta.

Metsätilojen metsänhoitosuunnitelma kausi päättyy vuoden 2024 loppuun. Metsiä on hoidettu ja puuta myyty vuodet 2014-2024 käsittäneen metsänhoitosuunnitelman mukaisesti. Uusi suunnitelma laitetaan laadintaan vuoden 2024 alussa ja suunnitelman laadinnalle on tehty määrärahavaraus talousarvioon. Metsänhoito on ulkoistettu yksityiselle yritykselle. Kestävän metsätalouden mukainen keskiarvoinen vuosituotto kunnan metsäomaisuudelle on ollut noin 90 000 €.

Kunnalla on vapaa-ajan asuntojen sekä asuinrakennusten ja yritysten käyttöön kaavoitettuja tontteja. Vapaa-ajan asuntojen rantatonttien markkinointi on ollut vähäistä. Tonttien markkinointia tulee tehostaa. Varsinkin uusi VT4 tielinjaus voi lisätä vapaa-ajantonttien kysyntää hyvien tieyhteyksien varrelta.

Valtatie 4 kehittämishankkeen edunvalvontaan kiinnitetään huomiota ja Yhdystien liittymän ympäristön liike- ja teollisuusalueen kehittämistyötä tulee erityisesti tehdä.

Kunta ylläpitää Visanlahden venesatamaa ja vuokraa sataman laiturivenepaikkoja. Visanrannan venesatama-alueen sekä Jääsjärven ja Rautaveden kalastusmatkailun Leader-kehittämishanke on ollut käynnissä v 2020-2023. Hankkeessa on parannettu mm. vapaa-ajan- ja luontomatkailun puitteita, mm. sataman maalaituri on uusittu ja Jääsjärven ja Rautaveden saariin on rakennettu esteettömiä rantautumis- ja tulentekopaikkoja. Hankkeen myötä valmistui myös uusi huoltorakennus sataman kalankäsittelyrakennuksen yhteyteen.

Kurpan alueella on Hartolan kunnan rakentama kaukolämpöjohto, joka on vuokrattu Hartolan Kuningaslämpö Oy:lle. Sopimuskausi kestää vuoteen 2025 saakka.

9.3 Tilapalvelut

Tekninen osasto tuottaa kiinteistönhoidon ja puhtaanapidon palveluita kunnan muille toimialoille sekä kunnan omistamissa kiinteistöissä toimiville muille organisaatioille (hyvinvointialue). Niillä pyrimme vastaamaan tilaajien tarpeisiin viihtyvyydestä ja toiminnosta. Toiminnan näkökulmana on asiakastyytyväisyys, lähitoiminto, taloudellisuus ja henkilöstön hyvinvointi.

Tavoitteena on tehostaa siivoojien yhteisiä työskentely- ja menettelytapoja, koska väen vähetessä yksittäisen työntekijän tehtäväkuvat ovat aiempaa laajemmat.

Kunnassa on viime vuosina toteutettu useita suuria rakennushankkeita. Näiden hankkeiden vuoksi korjausvelkaa on lyhennetty merkittävästi. Viime vuosien merkittävämpänä rakennushankkeena on ollut 2021 valmistunut yhtenäiskoulun uudisosan rakentaminen. Vuoden 2023 kuluessa vanha yhtenäiskoulu sekä sen läheisyydessä olevat rivitalot on purettu ja kyseiset alueet maisemoidaan koulun käyttöön ja lähiliikunta-alueeksi / puistoalueeksi.

Kunnan omistamien kiinteistöjen osalla jatketaan rakennusten vuosittaisia huolto- ja korjaustoimenpiteitä. Tavoitteena on erityisesti turvata tilojen terveellisyys, turvallisuus sekä energiatehokkuus. Energiatehokkuutta parannetaan KETS-sopimuksen asettamien tavoitteiden mukaisesti. Uusiutuvaa energiaa on otettu käyttöön, mm. Yhtenäiskoululle ja jätevedenpuhdistamolle on asennettu aurinkoenergiajärjestelmät. Myös kunnantalon uudistettu ilmanvaihtojärjestelmä edistää energiatehokkuutta. Käytöstä poistuneet rakennukset myydään tai puretaan.

9.4 Jätehuolto

Hartolan kunnan jäteasema vastaanottaa erilliskeräysjätteitä ja sekajätettä keskiviikkoisin, sekä joka kuukauden 1. ja 3. lauantaina. Lisäksi asema on auki muina päivinä erillistä porttimaksua vastaan.

9.5 Vesi- ja viemärlaitos

Vesilaitos on tällä hetkellä yhden vedenottamon varassa. Vesilaitoksen vedenlaadun jatkuva tarkkailu perustuu valvontaviranomaisen kanssa yhdessä seurattavaan valvontaohjelmaan. Verkoston toimivuutta, ja sen häiriöiden rajattavuutta on kehitetty ja kehitystyö jatkuu. Vesilaitos toimii yhden vedenottamon varassa,

mutta vesihuollon kehittämisessä on pyritty vesihuollon varavedenottovalmiuden parantamiseen. Sen johdosta Hartolan kirkonkylän pohjoispuolella sijaitsevaan Kissamäkeen, on suunniteltu toinen vedenottamo. Kissamäen vedenottamolle on saatu vesilain mukaiset luvat sekä maanhankinta- ja maanvuokrasopimukset on laadittu ja vedenottamon rakentaminen on käytännössä rahoitusta ja rakentamispäätöstä vaille. Varavedenottamon puute on merkittävä riskitekijä Hartolan kunnan vesihuollossa.

Vesilaitoksen verkosto on paikoin ikääntynyttä ja sen kunnossapitovelan hallinta on huomioitu käytännössä vuosittain talousarvioinvestointeina. Riskinä nähdään, että verkostossa tulee yllättäviä korjaustarpeita. Vesihuollon pitkántähtäimen korjaussuunnitelma on tarve laatia, ja alkaa noudattamaan sitä vuosittaisten korjausinvestointien osalta.

Jätevedenpuhdistamon prosessilaitteet ja valvomo on uusittu vuosina 2018-2020. Puhdistamon automaatio on samalla uudistettu. Varavedenotto- ja häiriötilannevalmiutta kehitetään yhdessä naapurikuntien vesilaitosten kanssa ja puhdistamon prosessi-automatiota rakennetaan ja kehitetään myös vuosina 2023-2024. Jäteveden käsittelyprosessi on saatu vakioitumaan, ja lupaehtot täyttyvät hyvin. Pumppamoiden digiyhteydet ovat verkkoyhtiöiden toimesta muutoksessa, joka näkyy mm. dataliikenteen hitautena pumppaamoilta valvomolle ja vikailmoitusjärjestelmään. Verkkoyhteyksien päivitystarve (investointi) on ilmeinen vuosien 2024-2025 aikana.

1.1.2024 alkaen Vesi- ja viemärilaitos on erillinen taseyksikkönsä kunnan kirjanpidossa. Vesihuoltolaitos on tehnyt vuoden 2022-2023 aikana selvitystyötä varautumisen ja erityistilanteiden osalta. Vesilaitoksen osalta on syytä varautumisen selvitystyötä, erityistilanneharjoituksia kuin toimintavarmuuden maksimointia myös jatkaa niin luonnonolosuhteiden kuin muuttuneen maailmantilanteen vuoksi.

Hartolan kunnan hoidettavana on noin 55 km haja-asutusalueen vesihuollon runkolinjoja. Linjat ovat jokseenkin uusia, eikä isoja investointitarpeita ole nähtävissä lähivuosina. Vesiosuuskuntien osalta tulee yhteydenpidon olla toimivaa ja varsinkin erityistilanteiden yhteydenpito ja tiedonsiirto tulee tehdä aukottomaksi.

Vesi- ja viemärilaitos			
Strategiset tavoitteet vuosille 2024-2026			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resurssit	Arviointimittarit ja vertailu
Vesihuollon varmuutta parannetaan ja korjausvelan kasvua hillitään mm. PTS-suunnittelulla ja selvittämällä yhteistyön laajentumismahdollisuudet	Selvitetään taajama-alueen vesihuollon infran tilaa ja korjaustarpeet (mm Indiko-hanke), selvitetään varavedenoton vaihtoehdot	Tekninen johtaja	Rikkoontumistapauksien määrä
Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja taajamaympäristön esteettömyyttä edistetään	KäPy- hanke, katuinfran uudistamisessa huomioidaan kävelyn ja pyöräilyn tarpeet, uudistetaan kävely- ja pyöräilyväyliä	Tekninen johtaja	Uudistetun verkoston määrä (km)

Hartola – Yhessä tehen!

Ilmasto- ja energiatehokkuutta edistetään Hinku-tavoitteiden mukaisesti.	Kiinteistöjen energiankulutusseuranta tehostetaan ja tarvittaessa reagoidaan toimenpitein. Kiinteistöautomaation hyödyt otetaan käyttöön. Hankinnoissa kiinnitetään huomiota energiatehokkuuteen.	Tekninen johtaja	Energiankulutusseuranta, Kets-raportointi
Tuotetaan toimivia, kustannustehokkaita ja arkea tukevia yhdyskuntateknisiä palveluja.	Katu-, liikunta- ja puistoalueiden hoito on tarkoituksen- ja kysynnänmukaista. Vesihuollon toimintavarmuus ja laatu on lainsäädännön vaatimusten mukaista	Tekninen johtaja	Asiakaspalautteet, asiakaskysely. Vedenlaatututkimukset, vesihuollon häiriötilannetilastointi

Tekninen lautakunta (ml. Vesi- ja viemärlaitos)	TP 2022	TA 2023 + muutos	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (sisäiset ja ulkoiset)			
Toimintatulot	2 903 872	3 089 443	2 586 700
Toimintamenot	-3 076 508	-3 355 537	-2 246 650
Toimintakate ulkoinen + sisäinen	-172 636	-266 094	340 050
Laskennalliset kustannukset			
Poistot ja arvonalentumiset	-1 198 453	-672 419	-701 000
Vyörytykset ja muut laskennalliset erät	-72 231	171 982	-356 971
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 443 320	-766 531	-717 921

10. YMPÄRISTÖTOIMI

10.1 Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta on lakisääteinen kunnallinen palvelu. Maankäyttö ja rakennuslain 12 §:n mukaan rakentamisen ohjauksen tavoitteena on mm. edistää hyvää ja käyttäjien tarpeita palvelevan elinympäristön saavuttamista, elinkaariominaisuuksiltaan kestäväää ja taloudellista rakentamista sekä ympäristön ja rakennuskannan suunnitelmallista ja jatkuvaa hoitoa ja kunnossapitoa. Rakennusvalvonnan työhön sisältyy yleinen ohjaus ja neuvonta sekä maankäyttö- ja rakennuslain ja sen nojalla annettujen säädösten mukainen lupaharkinta ja -päätökset sekä rakennusaikainen valvonta (katselmukset). Rakennusvalvonnan toimialaan sisältyy lisäksi mm. poikkeamisluvat.

Rakennusvalvonnan palvelu ostetaan 50 % työpanoksella Heinolan kaupungin rakennusvalvonnalta. Sopimuksen mukaan kunnan enimmäismäärää tarkistetaan kunkin sopimusvuoden talousarvion laadinnan yhteydessä palkansaajien ansiotasoindeksin (2015=100, kuntasektori, kuukausipalkkalaiset) 1. vuosineljännes / 2023.1 (114.3) ja tarkastelu ajankohtana kunkin kuluvan sopimusvuoden 1. vuosineljänneksen osaindeksi. Palkkojen kustannustennousu on noin 3 % sekä ohjelmistojen lisenssimaksut nousevat ensi vuonna noin 4 %. Rakennusvalvonnan e-palvelu uudistetaan kokonaisuudessaan loppuvuoden 2023 ja 2024 aikana. Pakollinen DVV-viraston tiedonsiirtomuutos aiheuttaa rakennusvalvonnalle myös lisäkuluja. Tulevat ohjelmistomuutokset sekä niistä aiheutuvat kustannukset jaetaan sopimusosapuolten kesken erikseen tehtävällä sopimuksella. Korotusten jälkeen sopimuksen kokonaissummaksi tulee 83 936,00 €, mikä sisältää nyt tiedossa olevat ohjelmistomuutokset. Voimassa olevan sopimuksen mukaan Heinola laskuttaa Hartolan kuntaa todellisten nettomenojen mukaisesti. Rakennusvalvonnan taksaa on tarkoitus tarkastaa vuoden 2024 alusta alkaen ja taksan korottamiselle on tarkoitus saada katettu rakennusvalvonnasta aiheutuneita kuluja.

Hartolan rakennusvalvonta ja rakennusrekisteri toimivat Heinolan rakennusvalvonnan tietojärjestelmässä, kuten myös sähköinen asiakaspalvelu. Käytössä oleva Heinolan tietojärjestelmä avaa myös Hartolaan 2023 Kauppa- ja myyntipalvelun, jonka kautta on mahdollista jakaa ja myydä kuntien kartta-aineistoja, rakennuspiirustuksia sekä muita tuotteita. Uuden palvelun kautta ostajat tilaavat ja maksavat tarvitsemansa tuotteet, jolloin pidemmällä aikavälillä viranomaisten työmäärä ja asiakaskäynnit ”tiskillä” vähenevät asiakkaiden hoitaessa tilauksensa sähköisesti.

Uusi rakentamislaki astuu voimaan vuoden 2025 alusta alkaen. Sen etenemistä seurataan ja mahdollisiin muutostarpeisiin reagoidaan tulevan vuoden aikana mm. rakennusjärjestyksen päivityksen muodossa. Tulevan vuoden aikana on tarkoitus selvittää yhteisen lupa- ja valvontalautakunnan perustamista Hartolan ja Heinolan kanssa.

Tunnusluvut, rakennusvalvonta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myönnetyt luvat ja ilmoitukset	216	118	230	135	70
Poikkeamisluvat	10	6	12	12	15
Suoritettut katselmukset	177	181	120	120	50

10.2 Ympäristönsuojelu

Hartolan ympäristönsuojelutehtävät hoidetaan yhteistyössä Heinolan kaupungin ja litin sekä Sysmän kuntien kanssa. Ympäristönsuojelun tavoitteena on ihmisen toiminnasta syntyvien ympäristöhaittojen minimoiminen, luonnonvarojen kestävä käyttö sekä viihtyisä ja puhdas elinympäristö. Ympäristönsuojelun tehtäviin kuuluvat mm. ympäristönsuojelulain, maa-aineslain, jätelain ja vesilain mukaiset lupa-, valvonta- ja edistämistehtävät.

Heinolan kaupungilta ostettava ympäristönsuojelun työresurssi on ollut vuodesta 2021 alkaen 70 %:a. Ympäristönsuojelun töitä on tehostettu pyritään jatkossa edelleen tehostamaan mm. paikkatietoteknisillä ratkaisuilla ja henkilöstön erikoistumisella. Vuonna 2023-2024 päivitetään alueen pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat ja työhön on saatu avustusta Hämeen ely-keskukselta. Kampanjana pyritään aktivoimaan kuntalaisia, yrityksiä ja yhdistyksiä vieraslajitorjuntatalkoisiin.

Tunnusluvut, ympäristönsuojelu					
Määrä	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Valvonta- ja tarkastuskäynnit, % valvontaohjelman kohteista (ei maa-aineslupatarkastukset)	100		100	100	100
Näytteet	10		20	20	20
Ympäristöluvut	1	0	2	2	2
Maa-ainesluvut	2	1	2	2	2
Kampanjat ja projektit	2	1	2	2	2
Maa-aineslupien valvontakäynnit	15	11	15	15	15

10.3 Kaavoitus

Kaavoitusyhteistyö Heinolan kanssa on aloitettu. Varsinaisten kaavahankkeiden lisäksi tullaan kehittämään aineistojen digitalisaatiota ja paikkatietojärjestelmien sisältöä. Voimassa olevia kaavoja pyritään saamaan nähtäväksi paikkatietojärjestelmän kautta.

Rantarakentamisen strategia päivitetään, koska rantavyöhykkeet ovat keskeisiä rakennuskohteiden alueita. Uudella strategialla luodaan päivitetty ranta-alueiden suunnittelutavoitteet ja mitoitusperiaatteet. Ehdotusvaiheessa oleva Hartolan rantaosayleiskaavojen pienet muutokset-kaavahanke edistetään hyväksymiskäsittelyyn v. 2024 aikana. Samoin Aurinkorannan ranta-asemakaavamuutos.

Kuntataajaman keskeisenä kaavoitushankkeena vireillä olevaa Kurpan ja valtatie liittymän asemakaavahanketta valmistellaan eteenpäin luonnosvaiheessa. Keskeistä on valtatie ja kunnan elinvoiman edistäminen. Lisäksi asetetaan vireille uusi asemakaavahanke Tainionvirran rannan alueidenkäytön edistämiseen mm. asumisen kannalta.

10.4 Kiinteistökartoitus

Hankkeen tavoitteena on ensisijaisesti verottajalla olevien rakennustietojen sekä kunnan ja VTJ:n rakennus- ja huoneistorekisterin tietojen korjaaminen ja päivittäminen niin, että tiedot vastaavat toisiaan. Projektiluonteista kiinteistökartoitustyötä on tehty omana projektina vuodesta 2022 lähtien. Projekti on edennyt, mutta selvitystyö edellyttää vielä projektin jatkoa, jotta kiinteistötiedot saataisi kartoitettua kohtuulliselle ja tasavertaiselle tasolle. Edellä todettuun perustuen kiinteistökartoitusta on tarkoituksenmukaista jatkaa vielä 31.5.2024 saakka. Työhön varataan kahden määräaikaisen työntekijän työpanos.

Ympäristölautakunta			
Strategiset tavoitteet vuosille 2024-2026			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resurssit	Arviointimittarit ja vertailu
Rakennusvalvonta: Lupaprosessit ovat sujuvat	Rakennusvalvonnan riittävä resurssointi. Riittävät neuvontapalvelut lupa-asioissa.	Ympäristölautakunta	Lupien käsittelyaika
Kaavoitus: Kaavoitettujen tonttien määrä ja laatu vastaavat rakentamisen tarpeita	Kaavoitusohjelman ja rantarakentamisen strategian päivittäminen. Rantaosayleiskaavojen ja taajama-alueen asemakaavojen päivittäminen.	Ympäristölautakunta	Kaavoitusohjelman ylläpito ja toteuttaminen
Ympäristönsuojelu: Valvonta on lain edellyttämällä tasolla	Toteutetaan kaikki valvontaohjelman mukaiset määräaikaistarkastukset	Ympäristölautakunta	Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman toteuttaminen
Kiinteistökartoitus: Tietojen käsittelyä tehostetaan laatua ja tasapuolisuutta vaarantamatta	Tietojen kerääminen toteutetaan kartoittamalla ranta-alueet (pois lukien saarikiinteistöt) ja kyselykirjein muiden rakennettujen kiinteistöjen omistajille	Ympäristölautakunta	Mittaustietojen oikeellisuus Rekisterin virheiden korjaaminen

11. INVESTOINTIOSA

Investointisuunnitelma

Investointiohjelma vuodelle 2024 koostuu lähinnä pienistä, yksittäisistä investoinneista. Maailmantilanne, komponenttipula, inflaatio ja mm. työvoimapula haastaa investointiohjelman toteutusta ja ylipäänsä kustannusarviointia myös tulevan vuoden osalta. Investointiohjelmaan esitetään toteuttavaksi yhtenäiskoulun vanhan osan sekä koulun vieressä olevien rivitalojen purkualueen maisemointi ja koulun piha-alueen rakentaminen/uudistaminen. Hankkeen kokonaiskustannus on 250.000€. Hankkeelle on saatu aluehallintoviraston myöntämä lähiliikuntapaikan hankeavustus, 72.000€. Koulun piha-alueen maisemointiin on varattu jo vuodelle 2023 investointimääräraha, mitä tullaan käyttämään, mikäli hanke saadaan vielä vuoden 2023 kuluessa käynnistettyä.

Soriksen liikunta-alueen tenniskentät ovat huonokuntoiset ja vähintäänkin pinnoittamista vailla. Kesän 2023 kuluessa on kuntalaisia osallistaen tiedusteltu toiveita Soriksen tenniskenttäalueen uudistamisesta. Kuntalaiskyselyn myötä kenttäalueen uudistamisesta tehtiin Päijänne-Leaderille hankehakemus. Hankesuunnitelmassa on esitetty, että tenniskenttälohko peruskorjattaisiin tennikselle, yhteen lohkoon tulisi padel-kenttä ja yksi lohko toimisi monitoimikenttänä, soveltuen monien eri lajien harrastamiseen. Hanke käsittää kenttäpinnoitteen (tekonurmi), aitaukset sekä valaistuksen. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 100.000€ (alv. 0%), josta Päijänne-Leaderin rahoitusosuus 65%.

Vesilaitoksen investoinneilla parannetaan vesilaitoksen häiriötilannevalmiutta ja vähennetään verkoston korjausvelkaa. Investoinnilla parannetaan vedenjakelun varmuutta ja siten luodaan perusedellytyksiä kuntalaisten hyvinvoinnille.

Vesihuollon osalta on vuonna 2022 tehty selvitystä Toritie – Museo vesijohtolinjan uudistamisesta. Selvitystyö on siltä osin kesken, että vesijohtojen uudistamisen toteuttaminen kokonaisuudessaan vuosina 2023 tai 2024 ei ole realistista. Sen vuoksi suunnittelutyötä jatketaan edelleen v.2024 sekä tehdään Indiko -hankkeesta saatavien tietojen myötä uudistuksia mm. sulkuventtiilien osalta. Lisäksi vesihuollon varautumisen osalta vedenottamon suojausta ja vedenlaadun varmentamista parannetaan. Selvityksiin, varautumisen ja laadunhallinnan toimenpiteisiin sekä sulkuventtiilien mahdollisiin uusintoihin varataan yhteensä 80.000€ määräraha vuodelle 2024.

Hartolan kunnan ollessa yhden vedenottamon varassa, on syytä suunnitelmakausille 2025-2026 tehdä rahavaraus KISSAMÄEN vedenottamon ja runkolinjan rakentamisesta. Päivitetty kustannusarvio on noin 1,15M€.

Jäteveden puhdistamolla on tehty vuosien 2020-2022 kuluessa prosessiautomaation kehitystyötä. Kehitystyö on kokonaistavoitteeseen nähden vielä kesken, joten sitä on tarve jatkaa vuosien 2023-2024 kuluessa. Lisäksi pumppaamoiden digiyhteydet ovat verkkoyhtiöiden toimesta muutoksessa, joka näkyy mm. dataliikenteen hitautena pumppaamoilta valvomolle ja vikailmoitusjärjestelmään. Verkkoyhteyksien päivitystarve on ilmeinen vuosien 2024-2025 aikana ja siten datayhteyksien uusimiseen ja jätevedenpuhdistamon prosessiautomaation kehittämiseen on varattu määräraha 40.000€.

Kunnan katuverkoston kunnolla on merkitys liikkumisen turvallisuudelle kuin alueen esteettisyydelle ja edellä todettujen myötä myös kuntalaisten hyvinvoinnille.

Kunnan katuverkoston osalta on korjausvelkaa ja siten katualueiden uudelleen asfaltointiin on esitetty 50 000 €:n määrärahaa. Määräraha on aiemmista vuosista poiketen korkea. Voimassa oleva asfalttisopimus mahdollistaa vielä optiovuoden 2024 käytön. Koska sopimus on tilaajan näkökulmasta erittäin edullinen, niin kustannusvaikutus huomioiden, asfaltointeja esitetään vuoden 2024 talousarvioon edeltävien vuosien investointitasoa enemmän.

Vanhusneuvoston aloitteen johdosta Toritien (välillä Visantie-Keskustie) jalankulun edistämiseksi oli investointivaraus vuoden 2023 määrärahoissa, kuin myös katualueen infran parantaminen. Vuoden 2023 kuluessa saatujen selvitysten myötä kuitenkin todettiin, että vesihuollon infra on jokseenkin hyvässä kunnossa, ja siten vain kadun pinnoitteiden uusiminen sekä jalkakäytävän rakentaminen on tarpeellista. Suunnitelmassa on vuoden 2025 investointimäärärahoihin on varattu 40.000 kyseisen katualueen kunnostukseen ja jalkakäytävän rakentamiseen.

Kunnan katuvaloverkostoa on uudistettu kuluneiden vuosien aikana led-tekniikkaan, jotka osaltaan ovat energiatehokkaita. Valaisimien uudistamista jatketaan, ja siten vuoden 2023 määrärahaksi esitetään 20.000€ valaisimien uudistamiseen

Terveysaseman alakerran rakennustekninen kunto edellyttää korjausinvestointia maapaineseinän, kantavien seinärakenteiden ja ilmanvaihdon osalta, jotta rakennuksen rakennustekninen toimintavarmuus voidaan taata. Korjausinvestointiin varataan 35.000 €:n määräraha.

Lisäksi terveysaseman hissi on rikkoontunut, jonka johdosta hissien modernisointiin tai tarvittaessa uuden hissien hankintaan varataan 40.000 €:n määräraha.

Investointiohjelman kohteiden lisäksi kunnanhallitukselle myönnetään valtuudet vuodelle 2024 ostaa maata enintään 50.000 eurolla ja/tai myydä maata enintään 50.000 euron arvosta hallintosäännön mukaisin valtuuksin.

Investointiohjelma vuosille 2024-2026

INVESTOINTISUUNNITELMA		TA 2024	TS 2025	TS 2026
10	Korvausinvestoinnit			
111	KI / Rakennukset			
R100	Kunnanviraston vesikaton uusinta			
	Menot	0	-200 000	0
R101	Terv.saseman kellarikerroksen korjaus			
	Menot	-35 000	0	0
111	KI / Rakennukset yhteensä			
	Menot	-35 000	-200 000	0
	Tulot	0	0	0
	Netto	-35 000	-200 000	0

		TA 2024	TS 2025	TS 2026
113	KI / Kiinteät rakent. ja lait.			
L100	Vanhan koulun piha-alueen korjaus			
	Menot	-100 000	0	0
	Tulot	35 000	0	0
	Netto	-65 000	0	0
L101	Terveysaseman hissi			
	Menot	-40 000	0	0
L102	Peliareena, tennis ja padel			
	Menot	-100 000	0	0
	Tulot	65 000	0	0
	Netto	-35 000	0	0
L103	Katujen päällystys			
	Menot	-50 000	0	-30 000
L104	Toritien kunnostus			
	Menot	0	-40 000	0
L105	Katuvalaistuksen uusiminen			
	Menot	-20 000	0	-20 000
L106	Tähtitien pyörätie			
	Menot	0	-20 000	-100 000
	Tulot	0	0	50 000
	Netto	0	-20 000	-50 000
L107	Keskustan turvall. parannus			
	Menot	0	-20 000	0
L108	Vesilaitoninfran parantaminen			
	Menot	-80 000	0	0
L109	Putkistosaneeraus			
	Menot	0	-150 000	0
L110	Jätev.puhd. prosessiautomaatio			
	Menot	-40 000	0	0
113	KI / Kiinteät rakent. ja lait. yhteensä			
	Menot	-430 000	-230 000	-150 000
	Tulot	100 000	0	50 000
	Netto	-330 000	-230 000	-100 000
10	Korvausinvestoinnit yhteensä			
	Menot	-465 000	-430 000	-150 000
	Tulot	100 000	0	50 000
	Netto	-365 000	-430 000	-100 000

30	Uusinvestoinnit		TA 2024	TS 2025	TS 2026
	301	UI / Tietokoneohjelmistot			
	T300	Raindance-käyttöönotto			
		Menot	-50 000	0	0
	301	UI / Tietokoneohjelmistot yhteensä			
		Menot	-50 000	0	0
		Tulot	0	0	0
		Netto	-50 000	0	0
	313	UI / Kiinteät rakent. ja lait.			
	L300	Kissamäen vedenottamo			
		Menot	0	-20 000	-1 200 000
	313	UI / Kiinteät rakent. ja lait. yhteensä			
		Menot	0	-20 000	-1 200 000
		Tulot	0	0	0
		Netto	0	-20 000	-1 200 000
30	Uusinvestoinnit yhteensä				
		Menot	-50 000	-20 000	-1 200 000
		Tulot	0	0	0
		Netto	-50 000	-20 000	-1 200 000
INVESTOINTISUUNNITELMA YHTEENSÄ					
		Menot	-515 000	-450 000	-1 350 000
		Tulot	100 000	0	50 000
		Netto	-415 000	-450 000	-1 300 000

12. TULOSLASKELMAOSA

12.1 Ulkoiset tuotot ja kulut

	TP 2022	TA+muutos 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	1 759 587	1 450 924	1 644 200	1 644 200	1 644 200
Myyntitulot	664 260	689 524	683 700	683 700	683 700
Maksutulot	97 343	85 550	69 200	69 200	69 200
Tuet ja avustukset	333 121	220 000	140 500	140 500	140 500
Muut toimintatulot	664 862	455 850	750 800	750 800	750 800
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-21 888 132	-8 170 999	-7 500 100	-7 900 400	-7 930 400
Henkilöstömenot	-3 867 093	-3 819 882	-3 673 000	-3 673 300	-3 673 300
Palvelujen ostot	-16 756 330	-2 897 464	-2 553 750	-2 953 750	-2 983 750
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-664 564	-845 279	-748 800	-748 800	-748 800
Avustukset	-422 419	-429 500	-355 000	-355 000	-355 000
Muut toimintamenot	-177 726	-178 874	-169 550	-169 550	-169 550
Toimintakate	-20 128 545	-6 720 075	-5 855 900	-6 256 200	-6 286 200
Verotulot	11 203 452	6 261 000	6 214 000	6 346 000	6 429 000
Valtionosuudet	9 868 167	711 738	48 250	550 800	633 800
Rahoitustulot ja -menot	93 695	-53 352	-88 450	-88 450	-88 450
Korkotulot	6 889	4 498	3 900	3 900	3 900
Muut rahoitustulot	160 879	53 015	58 000	58 000	58 000
Korkomenot	-73 951	-110 765	-150 200	-150 200	-150 200
Muut rahoitusmenot	-122	-100	-150	-150	-150
Vuosikate	1 036 769	199 311	317 900	552 150	688 150
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 258 833	-701 391	-785 700	-785 700	-785 700
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot					
Satunnaiset menot	-96 751	0	0	0	0
Tilikauden tulos					
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)					
Vapaaehtoisten varausten lisäys(-) tai vähennys(+)					
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys(+)					
Tilikauden yli-/alijäämä	-318 815	-502 080	-467 800	-233 550	-97 550

12.2 Talousarvio sitovuustason mukaisesti

Valtuuston määrittelemä sitovuustaso on tilikauden bruttomääräiset määrärahat ja tuloarviot (ulkoiset toimintatuotot ja toimintakulut)

Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto		
	Määrärahat	Tuloarviot
Käyttötalousosa		
Keskusvaalilautakunta	-13 100	15 600
Tarkastuslautakunta	-15 250	0
Kunnanhallitus	-1 532 600	68 900
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	-3 524 900	208 900
Tekninen lautakunta	-2 167 150	1 340 800
Ympäristölautakunta	-247 100	10 000
Tuloslaskelmaosa		
Verotulot	0	6 214 000
Valtionosuudet	0	48 250
Korkotulot	0	3 900
Muut rahoitustulot	0	58 000
Korkomenot	-150 200	0
Muut rahoitusmenot	-150	0
Investointiosa		
Korjausinvestoinnit	-465 000	100 000
Laajennusinvestoinnit	0	0
Uusinvestoinnit	-50 000	0

13. RAHOITUSOSA

RAHOITUSOSA	TP 2022	TA+muutos 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan ja investoinnin rahavirta					
Toiminnan rahavirta	776 115	194 311	312 900	547 150	683 150
Vuosikate	1 036 769	199 311	317 900	552 150	688 150
Satunnaiset erät	-96 751	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-163 902	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Investointien rahavirta	-457 698	-525 000	-410 000	-445 000	-1 295 000
Investointimenot	-612 302	-680 000	-515 000	-450 000	-1 350 000
Rahoitusosuudet inv.menoihin	102 204	150 000	100 000	0	50 000
Pys. vast. hyödykk. luovutustulot	52 400	5 000	5 000	5000	5000
Toiminnan ja investoinnin rahavirta	318 417	-330 689	-97 100	102 150	-611 850
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	52 784	67 159	35 680	36 220	36760
Antolainasaamisten lisäys	0	-300 000	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	52 784	367 159	35 680	36 220	36760
Lainakannan muutokset	-2 802 727	-506 982	63 000	-137 000	573 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 000 000	1 000 000	1 670 000	1 470 000	2 180 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 302 727	-1 506 982	-1 607 000	-1 607 000	-1 607 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 500 000	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	802 550	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-1 506 653	-439 823	98 680	-100 780	609 760
Rahavarojen muutos	-1 188 236	-770 512	1 580	1 370	-2 090

Muut maksuvalmiuden muutokset erää ei esitetä talousarviossa, koska mainittuun erään sisältyviä toimeksiantojen varojen ja pääomien muutoksia, vaihto-omaisuuden ja saamisten muutoksia, sekä korottomien velkojen muutoksia ei käytännössä voida budjetoida etukäteen.

Vuoden 2024 talousarvion rahoituslaskelmaan sisältyy varaus enintään 1.670.000 lainan ottamiseen, mihin kunnanhallitukselle annetaan lainanottovaltuudet.

14. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

Henkilöstöresurssisuunnitelma vuosille 2024-2026

Henkilöstösuunnitelman tavoitteena on suunnitella henkilöstön määrä ja rakenne vastaamaan tulevaisuuden haasteita. Suunnitelma perustuu Hartolan kunnan henkilöstöstrategiaan ja talouden tasapainottamistyöryhmän kehityssuunnitelmaan.

Hartolan kunnan väkiluku on laskenut vuosittain. Pitkällä aikavälillä väkiluvun laskeminen vähentää huomattavasti kunnan verotuloja ja valtionosuuden kertymiä. Talouden tasapainottamistyöryhmä on linjannut tavoitteeksi henkilöstömenojen vähentämisen 20 henkilötyövuotta vuosien 2019–2029 aikana. Tästä saadaan säästöä 80.000–100.000 euroa vuodessa.

- luontainen poistuma on hyödynnettävä täysimääräisesti (=eläköityvien tilalle ei uusia, tehtäviä yhdistettävä, palveluja ostettava ulkopuolelta)
- toimintatapoja on uudistettava koko ajan
- laadittava henkilöstösuunnitelma, joka perustuu ennakoituun luontaiseen poistumaan – vuoteen 2029 mennessä -20 työntekijää vuoden 2018 tilinpäätöksen tasosta.

Henkilöstörakenne ja jakautuminen osastoille

Hartolan kunnassa oli vakinaista henkilöstöä vuoden 2022 lopussa 58,20 henkilötyövuotta ja määräaikaista 18,36 henkilötyövuotta. Kunnan henkilöstömäärä on edelliseen vuoteen verrattuna laskenut noin 3,5 henkilötyövuotta. Määräaikaista henkilöstöä kunnalla on palkattuna sijaisuuksissa, hankkeissa ja työllistettyinä sekä kesätyöntekijöinä. Määräaikaisen henkilöstön määrää ei ole tarkoitus lisätä. Toisaalta, merkittävä osa määräaikaisesta henkilöstöstä rahoitetaan hankerahalla, jota ei voi käyttää vakinaisen henkilöstön palkkakuluihin.

Henkilöstön jakautuminen toimialueille (henkilötyövuodet):

Toimiala	Vuosi 2021			Vuosi 2022		
	Vakinaiset	Määräaik.	Yhteensä	Vakinaiset	Määräaik.	Yhteensä
Kunnanhallitus	5,43	4,24	9,67	7,26	1,49	8,75
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	37,13	11,81	48,94	38,49	10,69	49,18
Ympäristölautakunta	0,40	2,18	2,58	0,6	1,9	2,5
Tekninen lautakunta	13,83	4,99	18,82	11,85	4,28	16,13
Yhteensä	56,79	23,22	80,01	58,20	18,36	76,56

Koko kunnassa henkilöstä on eniten sivistystoimessa (49 henkilötyövuotta) ja toiseksi eniten teknisessä toimessa (16 henkilötyövuotta).

Henkilöstörakenne sukupuolen mukaan

Kunta-alan henkilöstön sukupuolirakenne on naisvaltainen ja valtakunnallisesti naisia on keskimäärin 80 % henkilöstöstä. Hartolassa naisten osuus koko henkilöstömäärästä on noin 77 %.

Henkilöstörakenne sukupuolen mukaan toimialoittain 2022	naisia yht.	pros.	miehiä yht.	pros.
Kunnanhallitus	7,10	9,27 %	1,66	2,16 %
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	44,01	57,48 %	5,16	6,74 %
Ympäristölautakunta	1,81	2,36 %	0,70	0,91 %
Tekninen lautakunta	6,45	8,42 %	9,69	12,66 %
Koko henkilöstö	59,36	77,53 %	17,21	22,47 %
Kunta-ala keskimäärin		80,00 %		20,00 %

Ikärakenne

Keski-ikä		Keski-ikä	
Hartolan kunta		kunta-ala (2021)	
naiset	52	naiset	45,5
miehet	49	miehet	45,5
kaikki	51	kaikki	45,5

Henkilöstön keski-ikä on kunta-alalla korkeampi kuin muilla työmarkkinasektoreilla. Hartolan kunnan keski-ikä taas on vielä merkittävästi korkeampi kuin kunta-alalla keskimäärin.

Kunta-alalla työskentelevän henkilöstön keski-ikä oli vuonna 2020 noin 45,5 vuotta. Hartolan kunnan koko henkilöstön keski-ikä vuonna 2022 oli 51 vuotta.

Kunnan henkilöstöpolitiikan haasteena on uusien työntekijöiden rekrytointi eläköityvien tilalle, työntekijöiden työkyvyn ylläpitäminen ja työssä viihtymisen edistäminen, jotta mahdollisimman moni jatkaisi työssä varsinaiseen eläkeikään saakka. Hartolan kunnan henkilöstön vähäinen vaihtuvuus kertoo vahvasta sitoutumisesta paikkakuntaan ja työpaikkaan. Tavoitteena on hyödyntää myös eläkkeelle jääneitä työntekijöitä mm. vuosiloma- ja muina sijaisina.

Poissaolot

Poissaolojen syyt ja määrä vaihtelevat pienessä henkilöstössä runsaastikin vuosittain. Työnantajan näkökulmasta poissaolojen syyt, kuten äitiyslomat ja perhevapaat sekä vuorotteluvapaa ja kuntoutus ovat normaaleja elämäntilanteesta johtuvia ja yhteiskunnan tukemia työssä poissaolon syitä. Työnantajan

myöntämä oikeus koulutukseen voidaan nähdä myös investointina työntekijän osaamiseen. Sairauspoissaolojen määrän muutoksen perusteella on arvioitu henkilöstön hyvinvoinnin tilaa ja siinä tapahtuneita muutoksia.

Henkilöstön poissaolot syineen vuosina 2019–2022 ovat seuraavat (kalenteripäiviä):

Keskeytykset perusteiden mukaan ryhmiteltynä:

Keskeytyksen syy	2022	2021	2020	2019
Vuorotteluvapaa	294	180	0	147
Kuntoutus	0	0	6	10
Sairausloma	1206	651	1049	1030
Palkaton virkavapaa	163	127	394	473
Opintovapaa	269	13	131	365
Koulutus	280	234	128	283
Perhepoliittiset vapaat	51	37	229	227

Palkattomaan virkavapauteen sisältyy myös palkattomat talkoovapaapäivät, joita on vuonna 2022 pidetty 51 päivää. Sairauslomapäivien merkittävään kasvuun vaikutti niin lisääntynyt koronasairastuvuus kuin muutaman työntekijän pitkittynyt sairauspoissaolo.

Työkyky ja terveys

Lakisääteiset työterveyspalvelut on hankittu sopimusperusteisesti Työterveys Oy Wellamolta. Työterveyshuollon käytössä on työkyvyn kolmikanta-palaverit, joissa on mukana työterveyslääkäri, työntekijöiden ja työnantajan edustajat. Niiden tarkoituksena on sopia yhteistoiminnassa asioista, jotka edistävät työntekijän työssä jaksamista ja kuntoutumista. Hartolan kunnassa on käytössä myös päihdeongelmista kärsiville hoitoonohjausmalli.

Henkilöstöstrategia

Nykytila:

- Henkilöstö on kokenutta ja vahva osaaminen tehtäviin
- Moni tehtävä on yhden henkilön varassa
- Toimintaprosessit vaativat osittain kehittämistä
- Työkyky ja motivaatio
- Vuosittain kehityskeskustelut/ tilanteen kartoittaminen
- Myönteinen suhtautuminen opiskeluun
- Määräaikaisia vain poikkeustapauksissa ja hankkeissa
- pienet henkilöstöresurssit, johtotehtävissä laaja-alainen tehtäväkenttä tuo haastetta asioiden hallintaan, hallinnolliset tehtävät vievät ison osan ajasta (sivistystoimi)

Henkilöstöstrategian painopistealueet:

Eläköitymisiin varautuminen ja henkilöstön ikääntymisen huomioiminen

- liikunnan ja työssäjaksamisen lisääminen
- kokeiluna työnohjauksen tarjoaminen matalalla kynnyksellä
- uusien henkilöiden rekrytointi vapaisiin tehtäviin: työtehtävien luonne, perheystävällisyys, palkkaus (rekrytointilisä)

Työhyvinvointi

- uusien työntekijöiden perehdytys
- säännölliset työhyvinvointikyselyt ja seuranta
- etätyömahdollisuus
- osa-aikaeläkkeen ja osa-aikatyön mahdollistaminen
- talkoovapaa, liikuntamajan käyttö ja liikunta- ja kulttuurisetelit, yhteiset henkilöstötapahtumat
- ajanmukaiset työvälineet
- palkkauksen oikeudenmukaisuus
- työhyvinvointikyselyn tulosten suunnitelmallinen hyödyntäminen
- työyhteisö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen ja ylläpitäminen

Toimintaympäristön muutokset ja osaamisen kehittäminen

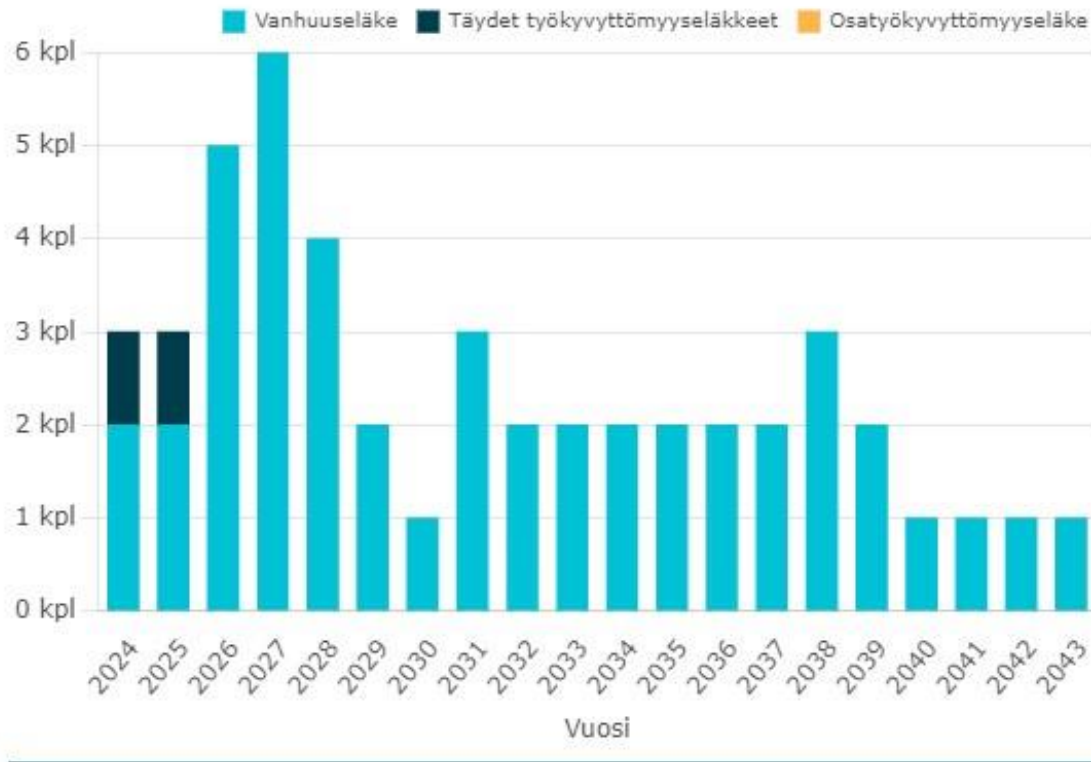
- kehityskeskustelut vuosittain
- ajankohtaiset koulutukset
- tiimiyttäminen ja pelisäännöt kaikille osastoille
- yhteistyön sujuvuuden varmistaminen
- prosessien kehittäminen
- sähköisten toimintamallien hyödyntäminen
- yhteistyö naapurikuntien kanssa
- vaihtoehtona osaamisen ostaminen yrityksiltä
- uusissa rekrytoinneissa puuttuvan osaamisen huomioiminen osastokohtaisesti
- lähitulevaisuuden tarpeiden tunnistaminen organisaation kehittämisen näkökulmasta.

Kunnan henkilöstöpolitiikan haasteena on houkuttelevan työnantajan maineen säilyttäminen, uusien työntekijöiden rekrytointi eläköityvien tilalle sekä työntekijöiden työkyvyn ylläpitäminen ja työssä viihtymisen edistäminen, jotta mahdollisimman moni jatkaisi työssä varsinaiseen eläkeikään saakka. Hartolan kunnan henkilöstön vähäinen vaihtuvuus kertoo vahvasta sitoutumisesta paikkakuntaan ja työpaikkaan.

Vakinaisen henkilöstön rekrytoimiseksi Hartolan kunnassa on käytössä täyttöluvan hakeminen kunnanhallitukselta. Uusissa rekrytoinneissa on pyritty varautumaan tuleviin eläköitymisiin. Vuonna 2022 jäi eläkkeelle neljä vakituista työntekijää. Työeläkevakuuttaja Kevan eläköitymisennusteen mukaan vuosina 2022–2024 eläkkeelle jää 13 henkilöä. Osatyökyvyttömyyseläkkeellä vuonna 2022 oli yksi henkilö. Osa-aikaisia työntekijöitä vuonna 2022 oli 6 henkilöä.

Eläköitymisennuste

Lähde: KEVA

Henkilöstösuunnitelma vuosille 2024–2026

Vakinaisen henkilöstön rekrytoimiseksi Hartolan kunnassa on käytössä täyttöluvan hakeminen kunnanhallitukselta. Uusissa rekrytoinneissa on pyritty varautumaan tuleviin eläköitymisiin, joita on kunnan henkilöstössä tulossa tulevina vuosina paljon. Henkilöstön eläköityminen ja ikärakenteen muutos on Hartolan kunnan henkilöstöstrategian suurimpia haasteita. Myös henkilöstön saatavuus vapautuviin tehtäviin voi tulevaisuudessa vaikeutua.

Toimintaympäristö muuttuu ja osaamistarpeiden muutosta tuetaan koulutuksilla. Samalla voidaan hyödyntää sähköisen toimintaympäristön tarjoamat mahdollisuudet. Kehityskeskustelut käydään henkilöstön kanssa vuosittain ja niissä kartoitetaan samalla ajankohtaiset koulutustarpeet.

Kunnan väkiluvun vähetessä toiminnan organisointia ja henkilöstörakennetta sopeutetaan käytettävissä oleviin tuloihin. Tämänhetkisen talouden tasapainottamissuunnitelman mukaan henkilöstömäärää supistetaan vuosien (2020–2029) aikana 20 henkilötyövuotta eli keskimäärin 2 henkilötyövuotta vuodessa (vaikutus vaihtelee 80.000–150.000 euroa/vuosi). Supistaminen tehdään pääasiassa vakinaisesta henkilöstöstä. Kunnan palveluksessa oli vuonna 2018 yhteensä 82 vakinaista työntekijää ja 22

määräaikaista työntekijää, mikä toimii lähtötasona vähennystarpeen laskennassa. Talouden tasapainottamissuunnitelmaa päivitetään vuoden 2024 aikana.

Henkilöstömenojen sopeutustarve on merkittävä. Sopeuttaminen voidaan tehdä henkilöstön luonnollisen vähenemän avulla (eläkkeelle siirtymisten ja työpaikan vaihdosten yhteydessä), josta tarkempi suunnitelma annetaan talousarvion laatimisen yhteydessä. Sopeutus edellyttää myös tehtävien yhdistämisiä ja uudelleen järjestelyjä, joissain toiminnoissa ostopalvelujen hankkimista ja toiminnan automatisointia sekä digitalisaation hyödyntämistä

Henkilöstömäärän kehitys

Alla olevassa taulukossa on kuvattu toimialojen henkilöstömäärä tehtävänimikkeittäin. Velvoite- ja tukityöllistettäviä ei ole huomioitu henkilöstömäärään. Työllistettävät ovat varattuina osastojen omilla kustannuspaikoilla.

Henkilöstöluettelo

HENKILÖSTÖLUETTELO						
Luvut henkilötyövuosina						
	2023	2024	2025	2026	2027	Lisätietoja
HALLINTOPALVELUT						
kunnanjohtaja	1	1	1	1	1	
hallintojohtaja	1	1	1	1	1	
toimistos sihteeri	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85	
hyvinvointikoordinaattori	1	1	1	1	1	
työllisyyskoordinaattori	0,5	0,5	0,0	0	0	TE-palveluiden uudistus 2025
yhteensä	6,35	6,35	5,85	5,85	5,85	
SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT						
rehtori	1	1	1	1	1	
kirjaston johtaja	1	1	1	1	1	
kirjastovirkailija	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	
toimistos sihteeri	1	1	1	1	1	
luokanopettaja	5	5	5	5	5	
lehtori	5	4,7	4,7	4,7	4,7	
erityisopettaja	2	2	2	2	2	
päätoiminen tuntiopettaja (ma/vak)	2	2	2	2	2	määräaikainen tasa-arvohanke
sivutoiminen tuntiopettaja (määräaik)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
koulunkäynninohjaaja	5,7	5,2	4,7	4,7	4,7	tasa-arvohanke 0,5 htv, lv 2023-2024
varhaisen tuen asiantuntija	1	1	1	1	1	
varhaiskasvatuspäällikkö	1	1	1	1	1	
varhaiskasvatuksen opettaja	2	2	2	2	2	
varhaiskasvatuksen erit.op.	1	1	1	1	1	määräaikainen tasa-arvohanke
varhaiskasv. lastenhoitaja	4,77	4,77	4,77	4,77	4,77	

Hartola – Yhessä tehen!

perhepäivähoitaja	6	6	5	5	5	
yhdistelmätyöntekijä	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	
vapaa-aikapääällikkö	1	1	1	1	1	
näyttelyvalvoja (määräaik)	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	
työpajatoiminnan ohjaaja	1	1	1	1	1	
työvalmentaja (määräaik)	1	1	1	1	1	
etsivä nuorisotyöntekijä	1	1	1	1	1	
koulunuorisotyöntekijä	0,5	0,5	0	0	0	hankerahoitus 31.12.2024 saakka, yhteinen hanke Sysmän kunnan kanssa
Yhteensä	45,22	44,42	42,42	42,42	42,42	
	2023	2024	2025	2026	2027	
TEKNINEN TOIMI						
tekninen johtaja	1	1	1	1	1	
toimistosihteeri	2	2	2	2	2	
kuntatekniikan insinööri	1	1	1	1	1	
ammattimies	1	1	1	1	1	
erikoisammattimies	2	2	2	2	2	
liikunta-alueiden hoitaja	1	1	1	1	1	
ulkoalueiden hoitaja	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
kirvesmies	1	1	1	1	1	
yhdistelmätyöntekijä	1	1	1	1	1	
siivouksen osallistuva siivoustyönjohtaja	1	1	1	1	1	
siivooja	2	2	2	2	2	
kartoittaja	1	0,5	0	0	0	kiinteistökartoitus
projektityöntekijä	2	0,5	0	0	0	kiinteistökartoitus
yhteensä	16,5	14,5	13,5	13,5	13,5	